

CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.69, tel. (+373 22) 23 25 79,
fax (+373 22) 23 30 20, www.ccrm.md, e-mail: ccrm@ccrm.md

nr. 06-1020 - 18 din 14.09. 2018

**Dlui Andrian CANDU,
Președintele Parlamentului
Republicii Moldova**

Stimate domnule Președinte,

Curtea de Conturi, în temeiul art.133 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova și art.6 alin.(1) lit.c) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260 din 07.12.2017, a întocmit și Vă remite Raportul anual 2017 asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr.64 din 14 septembrie 2018.

Anexă: Raportul anual 2017 asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public.

Cu considerație,

**Veaceslav UNTILA,
Președinte**

CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂREA nr.64

din 14 septembrie 2018

**cu privire la aprobarea Raportului anual 2017 asupra administrării și
întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public**

În conformitate cu art.133 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova, art.6 alin.(1) lit.c) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260 din 07.12.2017, Curtea de Conturi

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Raportul anual 2017 asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public și se prezintă Parlamentului Republicii Moldova.

2. Prezenta Hotărâre și Raportul anual 2017 asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**Veaceslav UNTILA,
Președinte**

Aprobată în ședința Plenului Curții de Conturi din 14 septembrie 2018.

Membrii Curții de Conturi:

Andrușca Tamara _____

Andrieș Violeta _____

Covali Marina _____

Cunetchi Tatiana _____

Munteanu Andrei _____

Rotaru Petru _____

Coordonat:

Muntean Valeriu _____

șef al Aparatului Curții de Conturi

Bogațireț Reghina _____

șef al Direcției juridice

Onofrei Nina _____

*șef al Direcției generale planificare,
metodologie, controlul calității și instruire profesională*

Executor:

Vîlcu Olesea _____

*controlor de stat în cadrul Direcției generale planificare,
metodologie, controlul calității și instruire profesională*

Redactor:

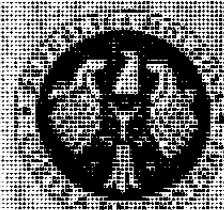
Chiosa Eugenia _____

consultant principal în cadrul Direcției organizare instituțională

Report anual

2017

asupra administrării și
întrebuințării resurselor
financiare publice și
pe termenul public

Curtea de Conturi a Republicii Moldova

Raport anual 2017

asupra administrării și
întrebuințării resurselor financiare
publice și
patrimoniului public

Chișinău, septembrie 2018

Curtea de Conturi este unica autoritate a statului investită cu dreptul de testare, evaluare și raportare către Parlament despre modul în care instituțiile statului au gestionat fondurile publice. Prin activitatea noastră, contribuim la buna gestionare și oferim recomandări entităților publice în vederea îmbunătățirii administrării resurselor publice.

Misiunea Curții de Conturi este de a acorda suport instituțiilor statului în asigurarea acumulării depline a mijloacelor financiare, în asigurarea conformității și eficienței utilizării acestora. Totodată, Curtea susține Legislativul în realizarea controlului parlamentar asupra Guvernului privind îmbunătățirea serviciilor publice.

Altfel spus, Instituția Supremă de Audit contribuie la optimizarea gestionării fondurilor publice și la promovarea transparenței, eficienței și responsabilității actului de guvernare.

Sumar

Mesajul președintelui	6
Evenimente	9
Sinteză	12
Rapoartele Guvernului	14
Autoritățile publice	18
Întreprinderile de stat	31
Misiunile de audit tematice	33
Impactul activității de audit	35
Indicii de fraudă	39
Misiuni de audit financiar	42
Misiuni de audit obligatorii	42
Rapoartele Guvernului	42
Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat	43
Auditul performanței managementului datoriei sectorului public	45
Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat	48
Auditul financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală	50
Autorități Publice Centrale	52
Auditul situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor	52
Auditul situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii	54
Auditul situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	56
Auditul situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene	58
Auditul situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Justiției	59
Auditul situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Apărării	60
Auditul situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	61
Autorități Publice Locale	63
Auditul situațiilor financiare aferente procesului bugetar și gestionării patrimoniului public ale municipiului Bălti	63
Auditul situațiilor financiare aferente procesului bugetar și gestionării patrimoniului public de către unitatea teritorială autonomă Găgăuzia	65
Autorități de reglementare	67
Auditul situațiilor financiare ale Consiliului Concurenței	67

Auditul situațiilor financiare ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică	69
Auditul situațiilor financiare ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului	70
Auditul situațiilor financiare ale Agenției Turismului	72
Auditul situațiilor financiare ale Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității	74
Auditul situațiilor financiare ale Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare	76
Alte autorități și instituții publice	78
Auditul situațiilor financiare consolidate ale Comisiei Electorale Centrale	78
Auditul situațiilor financiare ale Oficiului Avocatului Poporului	80
Auditul situațiilor financiare ale Serviciului Hidrometeorologic de Stat	81
Auditul situațiilor financiare ale Biroului Relații Interetnice	83
Auditul situațiilor financiare ale Biroului de Curieri Speciali	84
Auditul financiar privind gestiunea economico-financiară și administrarea patrimoniului de către Instituția Publică Națională a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”	85
Auditul situațiilor financiare ale Internatului psihoneurologic, mun. Bălți	87
Auditul situațiilor financiare ale Azilului republican pentru invalizi și pensionari, mun. Chișinău	89
Auditul situațiilor financiare ale Centrului republican de reabilitare a invalizilor, veteranilor muncii și războiului, com. Cocieri, r-nul Dubăsari	91
Întreprinderi de stat	93
Auditul situațiilor financiare ale Întreprinderii de stat pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea transportului aerian „MoldATSA”	93
Fonduri externe	95
Auditul privind autenticitatea situațiilor financiare aferente implementării Proiectului „Fortificarea capacităților Sistemului Informațional de Management în Educație”	95
Auditul privind autenticitatea situațiilor financiare aferente implementării Proiectului „Reforma învățământului în Moldova”	97
Auditul programelor naționale în ocrotirea sănătății	99
Auditul situațiilor financiare ale Proiectului „Consolidarea eficacității rețelei de asistență socială”	100
Misiuni de audit tematice	101
Misiuni de audit de conformitate	101
Auditul conformității evidenței, înregistrării și gestionării patrimoniului public, precum și a impozitării bunurilor imobile	101
Auditul conformității asociat auditului performanței „Managementul serviciilor publice de transport urban și impactul fiscal-bugetar al acestora”	103
Auditul gestionării mijloacelor Fondului ecologic național	105
Auditul conformității executării bugetelor unităților administrativ-teritoriale din raionul Dubăsari	107

Misiuni de audit de performanță	110
Auditul performanței „Funcționalitatea și rezultativitatea operațională aferente administrării impozitelor și taxelor”	110
Audit al performanței asupra Fondului republican și fondurilor locale de susținere socială a populației	113
Auditul performanței „Asigură Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, prin controalele efectuate, că toate produsele alimentare provenite din import sunt sigure și nu prezintă pericol pentru sănătatea consumatorilor?”	115
Auditul performanței Proiectului „Agricultura competitivă în Moldova”	117
Auditul de mediu privind calitatea aerului în Republica Moldova	120
Auditul performanței „Sunt gestionate în mod eficient și eficace mijloacele financiare ale Fondului rutier în vederea asigurării dezvoltării infrastructurii rutiere de calitate?”	122
Auditul performanței „Performanța sectorului feroviar este dependentă de implementarea coerentă a guvernantei corporative și de investițiile efectuate în acest domeniu”	124
Auditul performanței privind evidența sistemelor și resurselor informaționale de stat	127
Auditul performanței „Care sunt progresele și impedimentele/riscurile înregistrate în cadrul implementării Proiectului „e-Transformare a Guvernării?”	130
Auditul performanței „În ce măsură managementul Serviciului Guvernamental de Plăți Electronice (MPay) asigură atingerea impactului scontat?”	133
Anexă	136
Noțiuni	142

Dr. Veaceslav UNTILA

Președintele
Curții de Conturi a Republicii Moldova

Mesajul președintelui

Calitatea de Președinte al Curții de Conturi mă obligă să prezint *Raportul asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public pe exercițiul bugetar 2017*, obligațiune ce vine să marcheze o perioadă de timp în care, în mod tradițional, activitatea noastră s-a axat pe trei dintre pilonii unei societăți democratice: transparentă, profesionalism și corectitudine. Este vorba de perioada octombrie 2017 - septembrie 2018, în care volumul de lucru enorm pe care l-am realizat a solicitat la maximum capacitățile de care dispunem, acest efort colectiv fiind guvernat de drepturile și obligațiunile consacrate în Constituția Republicii Moldova și, nemijlocit, în Legea Curții de Conturi.

Am urmat constant și neabătut principiul legalității, extinzând limita auditului spre zone adesea umbrite fie din incompetență, fie dintr-un raport suspect între obligațiune, responsabilitate și legalitate. Cu riscul de a repeta mesaje mai vechi, trebuie să spun că instituția pe care o reprezint nu este o instanță care să opereze cu hotărâri jurisdicționale sau să aplice amenzi, dar este instituția supremă care, prin realizarea auditurilor publice externe, veghează asupra utilizării corecte a mijloacelor publice.

În activitatea noastră cotidiană, pe masa de lucru ținem doar „instrumentele” pe care ni le pune la îndemână Legea Curții de Conturi, „instrumente” pe care ne străduim să le utilizăm punând în serviciul public o bună pregătire profesională pe care o demonstrează de mai multă vreme echipa Curții de Conturi.

Rapoartele asupra cărora lucrăm și pe care le mediatizăm pe larg au drept scop consolidarea activității entităților auditate, măsurarea impactului produs de cadrul legislativ și politicile promovate de Guvern asupra întregului proces de gestiune a domeniului public. Curtea de Conturi nu este instituția care „arată cu degetul”. Curtea este antrenată permanent într-un amplu proces de analiză, raportare și informare asupra situațiilor pe o dimensiune sau alta a economiei naționale, iar concluziile pe care le formulează de multe ori sunt cele care motivează instituțiile de vârf ale statului să-și reconceptualizeze, la rândul lor, abordările, politicile și prioritățile.

Am spus și cu alte ocazii – constatările de audit deseori devin puncte de reper în activitatea Guvernului, instituțiilor de drept, organizațiilor nonguvernamentale. Mai mult decât atât, acestea produc efecte reale în mediul public și consolidează încrederea cetățeanului în instituțiile pe care le întreține prin taxele achitate din puținii bani pe care îi are. Este vorba de consolidarea relației dintre cetățean și stat, iar acest act este imposibil de realizat fără credibilitate și corectitudine.

Constatările de audit deseori devin puncte de reper în activitatea Guvernului, instituțiilor de drept, organizațiilor nonguvernamentale. Acestea produc efecte reale în mediul public și consolidează încrederea cetățeanului în instituțiile pe care le întreține prin taxele achitate din puținii bani pe care îi are.

Curtea de Conturi a avut drept angajament ca, prin misiunile de audit public desfășurate, să se implice în cel mai eficient mod în efortul general de depășire a problemelor cu care se confruntă societatea, în ansamblu, și cetățeanul.

În intervalul de timp vizat de prezentul Raport, Curtea de Conturi a avut drept angajament ca, prin misiunile de audit public desfășurate, să se implice în cel mai eficient mod în efortul general de depășire a problemelor cu care se confruntă societatea, în ansamblu, și cetățeanul, în particular. Această voință are drept componente de bază responsabilitatea, perseverența și eficacitatea pe care ni le cere prezentul. Este tocmai ceea ce ne-am dorit în abordările noastre de-a lungul întregii perioade de raportare, înțelegând foarte bine că muncim cu toții la temelii unor vremi în care vor trăi generațiile viitoare și pentru care efortul nostru va fi parte a unei istorii de adevărată mândrie..

Evenimente

27 iunie 2014 - Republica Moldova și Uniunea Europeană au semnat Acordul de Asocierie RM-UE. Prin semnarea acestuia, Republica Moldova și-a luat angajamentul să dezvolte instituții democratice, în conformitate cu standardele și regulile Uniunii Europene.

25 septembrie 2015 - la Summit-ul privind Dezvoltarea Durabilă, 193 de state membre ale ONU au adoptat Agenda 2030, care cuprinde 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă. Problematika abordată de noua Agendă are ca scop principal eradicarea sărăciei și realizarea dezvoltării durabile.

7 decembrie 2017 - Parlamentul a adoptat Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260, care are drept scop resetarea cadrului legislativ în materie de audit public extern. La baza elaborării legii au stat prevederile Standardelor Internaționale de Audit Public Extern, adoptate de Organizația Internațională a Instituțiilor Supreme de Audit. Noua lege a Curții de Conturi redefinește tipurile de audit, statutul personalului cu atribuții de audit public, stabilește obligativitatea certificării acestora, extinde aria de audit, în special în sectorul economic cu participarea statului, concretizează genul de rapoarte prezentate entităților, drepturile și responsabilitățile auditorilor publici etc. De asemenea, aceasta impune obligativitatea efectuării auditului financiar anual al Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat, fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală și rapoartelor consolidate ale ministerelor în anul bugetar încheiat.

8 iunie 2017 – Cabinetul de miniștri aprobă reforma administrației publice, care prevede restructurarea Guvernului și comasarea ministerelor și agențiilor de stat. Ca urmare, Parlamentul a adoptat în acest sens Hotărârea nr.189 din 21 iulie 2017 privind aprobarea Listei ministerelor. Respectivetele modificări stabilesc modul de organizare și funcționarea Guvernului, domeniile de activitate, competența, structura și raporturile juridice ale acestuia cu alte autorități publice. Astfel, a fost redus numărul de ministere, de la 16 la 9, au fost reformate instituțiile de control și domeniul de cercetare și inovare.

15 decembrie 2017 – Parlamentul a adoptat Legea bugetului de stat pentru anul 2018 nr.289, care prevede la venituri suma de 36,6 miliarde lei și la cheltuieli – 41,3 miliarde lei, cu un deficit de 4,7 miliarde lei; Legea bugetului asigurărilor sociale de stat nr.281: la venituri – 19,3 miliarde lei, și la cheltuieli – 19,3 miliarde lei; Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală nr.280: la venituri – 6,7 miliarde lei, și la cheltuieli – 6,7 miliarde lei.

4 octombrie 2017 – Executivul a aprobat proiectul de lege care vizează politica fiscală și vamală pentru anul 2018. Aceasta stabilește reguli clare de impozitare bazate pe echitate și simplitate fiscală, care urmează să asigure atât stimularea mediului investițional în Republica Moldova, cât și creșterea încasărilor la bugetul de stat.

Proiectul de lege aprobat conține o serie de modificări și completări ale actelor legislative, care derivă din obiectivele politicilor fiscale și vamale și de administrare fiscală și vamală, din Conceptul de rescriere a Codului fiscal și Codului vamal, precum și obligațiunile asumate de Guvern în cadrul Acordului de Asociere RM-UE.

6 aprilie 2018 – Ministerul Finanțelor a aprobat, prin Ordinul nr.77 din 30 martie 2018, versiunea actualizată a Conceptului de rescriere a Codului fiscal și a Codului vamal. Conceptul revăzut constituie un document de politici care descrie modalitățile și direcțiile utilizate în procesul de rescriere a Codurilor respective prin prisma celor mai bune practici, armonizării cadrului legislativ național cu prevederile directivelor europene și perfecționării cadrului legislativ existent, care urmează a fi realizate în perioada 2017-2020.

16 martie 2018 – Parlamentul a adoptat Legea nr.39 pentru modificarea și completarea Legii nr.246 din 23 noiembrie 2017 cu privire la

întreprinderea de stat și întreprinderea municipală. Modificările vizează efectuarea auditului obligatoriu al situațiilor financiare anuale ale întreprinderilor de stat/municipale, în cazul în care acestea fac parte din categoria entităților mijlocii, a entităților mari sau a entităților de interes public.

20 iunie 2018 – Guvernul a aprobat un proiect de lege pentru modificarea și completarea Legii privind achizițiile publice. Armonizarea legislației din domeniul achizițiilor publice cu standardele europene este prevăzută în Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei de dezvoltare a sistemului de achiziții publice pentru anii 2016–2018.

15 decembrie 2017 – Parlamentul a adoptat Legea contabilității și raportării financiare nr.287. Legea stabilește cadrul normativ de bază, principiile, cerințele generale și mecanismul de reglementare în domeniul contabilității și raportării financiare în Republica Moldova, cu excepția autorităților/instituțiilor bugetare.

Legea transpune parțial Directivele Uniunii Europene privind situațiile financiare anuale, situațiile financiare consolidate și rapoartele conexe ale anumitor tipuri de întreprinderi. Legea va intra în vigoare de la 1 ianuarie 2019.

28 decembrie 2017 – a fost elaborat primul set de proiecte de Standarde Naționale de Contabilitate pentru Sectorul Public (SNCS). Acesta conține zece standarde elaborate în conformitate cu Conceptul și Planul de acțiuni pentru elaborarea SNCS, cu sprijinul Proiectului de asistență tehnică al UE. Scopul acestei elaborări este de a dezvolta standardele naționale în conformitate cu Standardele Internaționale de Contabilitate pentru Sectorul Public (IPSAS) și de a le introduce la nivel central și local.

2 februarie 2018 – Guvernul a aprobat, prin Hotărârea nr.124, Programul de dezvoltare a controlului financiar public intern pentru anii 2018–2020 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia. Conceptul de control financiar public intern, inclusiv sistemul de management financiar și control, implică o schimbare radicală în cultura guvernării și în gestionarea fondurilor publice. Prin dezvoltarea controlului financiar public intern, Guvernul are ca scop eficientizarea administrației publice, diminuarea birocrăției, minimizarea riscurilor de corupție, oferirea serviciilor de calitate pentru cetățeni și mediul de afaceri.

Sinteză

Punctul de plecare pentru activitatea de audit a Curții de Conturi în perioada octombrie 2017 - septembrie 2018 îl reprezintă auditul financiar al rapoartelor Guvernului privind executarea bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat, fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală și rapoartelor ministerelor privind executarea bugetelor în anul bugetar încheiat. De asemenea, activitatea de audit a vizat resursele publice alocate, în principal, în domeniile legate de serviciile de transport, siguranța alimentelor, susținerea socială a populației, mediu și calitatea aerului, administrarea impozitelor și taxelor, funcționalitatea sistemelor informaționale etc.

Munca noastră a fost ghidată de obligațiile instituționale privind realizarea misiunilor de audit independente, bazate pe probe adecvate, care permit formularea unor opinii asupra situațiilor financiare ale entităților publice, precum și evaluarea cauzelor pentru care un program sau un proiect a fost neperformant ori a fost unul de succes.

Prin activitățile realizate, am identificat riscurile existente în gestionarea resurselor publice, am oferit asigurări privind căile de depășire a neregulilor, am informat despre existența atât a deficiențelor, cât și a rezultatelor înregistrate și am formulăm recomandări factorilor de decizie ai entităților auditate, precum și altor părți interesate.

Portofoliul de audit al Curții de Conturi a cuprins 53 misiuni de audit, dintre care 38 misiuni de audit al situațiilor financiare, 11 misiuni de audit al performanței și 4 misiuni de audit al conformității (Anexă).

53

MILIUDECIUNII

38

11

4

În temeiul constatărilor și probelor de audit, Curtea de Conturi a exprimat 38 de opinii asupra rapoartelor financiare și a formulat 16 concluzii aferente conformității și performanței gestionării fondurilor publice. Din totalul opiniilor exprimate, 6 opinii sunt favorabile (nemodificate), 22 de opinii cu rezerve, 8 opinii contrare și 2 cazuri de imposibilitate de exprimare a opiniei de audit.

Astfel, în ansamblu pe perioada raportată, Instituția Supremă de Audit a confirmat informațiile financiare aferente patrimoniului în valoare de peste 36,0 miliarde lei, veniturilor de 29,3 miliarde lei și cheltuielilor de peste 28,7 miliarde lei.

În aspectul entităților auditate, reieșind din prioritățile stabilite, activitatea Curții de Conturi s-a concentrat, în special, pe auditarea autorităților publice centrale și a instituțiilor din subordinea acestora (226). Așadar, autoritățile publice locale de nivelul I și nivelul II au constituit un număr de 168, întreprinderile de stat și municipale, instituțiile publice, autoritățile publice autonome și alți beneficiari de fonduri publice – 72 de entități

---

Rapoartele Guvernului

Unul dintre punctele de referință ale integrării europene este sistemul de management financiar public, care prevede consolidarea unei guvernante, respectiv, a capacităților instituționale în diferite domenii, în special managementul resurselor publice, ceea ce presupune, inevitabil, redimensionarea ariei de cuprindere a activității Curții de Conturi, accentul fiind pus pe auditurile financiare obligatorii.

Efectul deficiențelor semnificative aferente executării bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul bugetar încheiat 2017 a determinat expunerea opiniei cu rezerve asupra acestora.

Opinia cu rezerve privind executarea **bugetului de stat** în anul 2017 a fost condiționată de deficiențe aferente:

- limitării auditului în obținerea probelor suficiente și adecvate privind plenitudinea și credibilitatea veniturilor, exprimată prin imposibilitatea confirmării unei părți a veniturilor în mărime de 2,7% din suma totală, în lipsa documentelor justificative la:
  - Serviciul Fiscal de Stat, în privința veniturilor aferente contribuțiilor obligatorii ale producătorilor de produse vitivinicole, în sumă de 20,3 milioane lei;
  - administratorii de venituri, alții decât Serviciul Fiscal de Stat și Serviciul Vamal, în sumă de 926,9 milioane lei;

Imposibilitatea confirmării a
2,7 % din totalul veniturilor:

926,9 mil. lei

- limitării auditului în obținerea probelor adecvate și suficiente la cuantificarea deficiențelor privind plenitudinea și exactitatea creanțelor, cauzate de diferența între informațiile prezentate de entitățile publice și cele prezentate în Raportul privind executarea bugetului de stat.

Opinia cu rezerve privind executarea **bugetului asigurărilor sociale de stat** în exercițiul bugetar încheiat a fost condiționată de nereguli aferente:

- limitării auditorului în obținerea probelor suficiente și adecvate privind plenitudinea cheltuielilor aferente prestațiilor acordate beneficiarilor de pensii din rândul structurilor de forță, în sumă de 1,1 miliarde lei;

Limitarea auditorului în obținerea probelor
suficiente privind plenitudinea cheltuielilor:

1,1 miliarde. lei

- modului de organizare a evidenței contabile, precum și a procesului de raportare, ceea ce nu permite reconcilierea datelor utilizate la întocmirea Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat, precum și la asigurarea plenitudinii

- datelor privind raportarea datoriilor față de beneficiarii de prestații sociale, în sumă de 44,8 milioane lei;
- recalculării necorespunzătoare a pensiilor pentru limită de vârstă prin valorizare, în sumă de 0,1 miliarde lei, cauzată de erorile determinate de introducerea manuală a informațiilor în Sistemul Informațional „ Protecție socială”.

Opinia cu rezerve privind executarea **fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală** în anul bugetar încheiat 2017 a fost condiționată de nereguli aferente:

- limitării auditului în obținerea probelor suficiente și adecvate în cuantificarea deficiențelor asupra plenitudinii și veracității cheltuielilor în sumă de 2,3 miliarde lei distribuite la 69 de instituții medico-sanitare republicane și municipale, din cauza absenței unui mecanism de estimare a costurilor și de stabilire a tarifelor pentru serviciile medicale prestate;

Limitarea auditorului în obținerea probelor suficiente în cuantificarea deficiențelor asupra plenitudinii cheltuielilor:

2,3 miliarde. lei

distribuite la 69 instituții medico-sanitare

- plenitudinii și exactității volumelor de servicii prestate populației contractate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină în cadrul asistenței medicale primare, urgente prespitalicești și de ambulatoriu, în valoare de 2,3 miliarde lei, ca rezultat al necorelării angajamentelor contractate și raportate de către instituțiile medico-sanitare și al neasigurării interconexiunii datelor din sistemele informaționale existente;

- veracității informației aferente eliberării și achitării medicamentelor compensate, înregistrate în Sistemul informațional „Medicamente compensate”, care nu asigură furnizarea informațiilor exacte privind medicamentele compensate prescrise, din cauza introducerilor eronate, precum și lipsei interconexiunii cu alte sisteme informaționale pe care le deține Compania Națională de Asigurări în Medicină;
- exactității și regularității contractării și achitării serviciilor de asistență medicală primară unei instituții nou create, în valoare de 9,8 milioane lei, precum și dezafectării mijloacelor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în valoare de 0,7 milioane lei.

Autoritățile publice

Entitățile publice au un rol important, care decurge din amploarea, complexitatea și natura activităților, în vederea realizării funcțiilor de bază ale statului ce le revin, astfel fiind indispensabilă consolidarea credibilității situațiilor financiare ale acestora.

Orientarea în perioada de raportare a activităților de audit preponderent spre misiunile de audit financiar și evaluarea „valorii pentru bani” oferă o înțelegere profundă a provocărilor cu care se confruntă astăzi entitățile publice privind evidența și raportarea veniturilor, cheltuielilor, patrimoniului public, inclusiv a datoriilor și creanțelor etc.

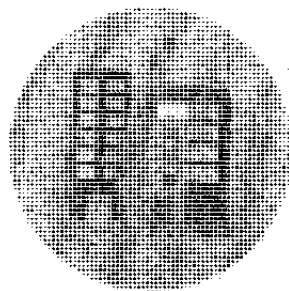
Autoritățile publice sunt responsabile de organizarea sistemului de planificare, executare, evidență contabilă și raportare în cadrul autorității publice și, după caz, în cadrul instituțiilor bugetare din subordine; asigurarea repartizării și aprobării limitelor de alocații bugetare anuale și indicatorilor de performanță pentru instituțiile subordonate; monitorizarea performanțelor financiare și nefinanciare ale instituției, precum și de asigurarea gestionării alocațiilor bugetare și administrarea patrimoniului public, în conformitate cu principiile bunei guvernări. De asemenea autoritățile publice centrale sunt responsabile de întocmirea și semnarea rapoartelor financiare. Respectiv, Curtea de Conturi exprimă opinii asupra rapoartelor financiare ale autorităților publice, inclusiv a entităților din subordine.

Opiniile exprimate, în perioada de raportare, asupra rapoarelor financiare ale autorităților publice au fost condiționate de efectul deficiențelor aferente:

- **dublării veniturilor și cheltuielilor în cadrul decontărilor reciproce.** Astfel, politicile contabile ale ministerelor, precum și cadrul normativ de raportare financiară în vigoare nu stabilesc reguli și proceduri de consolidare a informațiilor în procesul de întocmire a rapoartelor financiare. Prin urmare, în cadrul ministerelor nu au fost eliminate operațiunile și tranzacțiile reciproce, veniturile și cheltuielile fiind majorate artificial;
- **limitării auditului în obținerea probelor suficiente și adecvate în cuantificarea abaterilor privind veridicitatea valorii activelor nefinanciare prezentate în rapoartele financiare ale ministerelor auditate, determinate de:**
  - clasificarea neuniformă a mijloacelor fixe, generată preponderent de stabilirea necorespunzătoare a duratei de funcționare utilă a acestora, cu impact asupra plenitudinii cheltuielilor efective;
  - posibilul efect al deficiențelor cauzate de indicatorii de stabilire a valorii juste a patrimoniului, determinat de nerespectarea principiului prudenței la evaluarea acestuia. Politica contabilă, respectiv, cadrul normativ privind evaluarea bunurilor domeniului public și celui privat al statului nu oferă criterii uniforme de calculare a valorii juste a acestora, metode și procedee de evaluare și reevaluare a imobilelor și terenurilor;
  - caracterul incomplet al informațiilor privind investițiile capitale în curs de execuție cu impact asupra cheltuielilor efective, rezultat din lipsa în politicile contabile ale instituțiilor auditate a regulilor de contabilizare a activelor în curs de execuție, cu stabilirea criteriilor eligibile pentru reparațiile și investițiile capitale, precum și pentru tranzacțiile economice de capitalizare;
- **prezentării informațiilor financiare aferente elementelor patrimoniale, condiționată de:**
  - neînregistrarea și necontabilizarea a peste 500 de bunuri imobile în valoare estimativă de peste 170,0 milioane lei;
  - nerecunoașterea, respectiv, neînregistrarea în evidența contabilă a peste 55,0 mii hectare de terenuri în valoare estimativă circa 9,0 miliarde lei;
  - necontabilizarea corespunzătoare a 12 mijloace de transport, în valoare de 15,0 milioane lei;

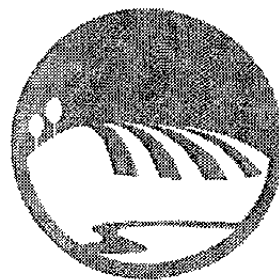
- neînregistrarea și necontabilizarea activelor nemateriale, inclusiv softuri, discuri software în valoare de peste 10,0 milioane lei.

nu sunt înregistrate la oficiile cadastrale

1800

de bunuri imobile

129

de terenuri

De asemenea, au fost identificate: peste 1 800 de bunuri imobile (clădiri/construcții), cu valoarea contabilă de circa 900,0 milioane lei, și peste 129 terenuri (peste 2500 hectare) pentru care nu sunt înregistrate la Oficiul Cadastral Teritorial drepturile de gestiune economică; active uzate (defectate), învechite moral și neutilizate în activitatea operațională, în valoare de peste 95,0 milioane lei, bunuri imobile privatizate în valoare de peste 300,0 milioane lei; mijloace fixe dezmembrate/demolate sau transmise altor instituții, în valoare de peste 6,0 milioane lei, ceea ce a condiționat caracterul neveridic al informațiilor financiare privind situațiile patrimoniale raportate;

- **clasificării necorespunzătoare a activelor corporale și necorporale** (mijloace fixe și active nemateriale), ceea ce a determinat necalcularea sau calcularea eronată a uzurii mijloacelor fixe. Această eroare este una sistemică (caracteristică pentru toate entitățile auditate) și a afectat cheltuielile aferente uzurii, condiționând raportarea neveridică a acestora, respectiv, denaturarea rezultatului financiar. Calcularea eronată a uzurii mijloacelor fixe poate influența

perioadele precedente, fapt ce limitează auditul în cuantificarea denaturărilor și stabilirea valorii impactului. De asemenea, s-au constatat erori la calcularea și reflectarea în evidența contabilă a uzurii pentru activele nepasibile calculării uzurii (terenuri, active nemateriale) și la calcularea uzurii pentru mijloacele fixe cu perioada de exploatare expirată;

- **contabilizării necorespunzătoare sau neregistrării cotei statului în capitalul entităților**, în valoare de circa 9,5 miliarde lei;
- **nerecunoașterii și contabilizării necorespunzătoare, contrar principiului contabilității de angajamente, a creanțelor și datoriilor**, valoarea raportată a acestora fiind diminuată cu peste 550,0 milioane lei și, respectiv, peste 90,0 milioane lei;
- **reflectării veniturilor și cheltuielilor cu abatere de la regulile determinate de clasificția bugetară**, în valoare de cca 16,0 milioane lei și, respectiv, de peste 180,0 milioane lei.

Obiectivele auditurilor situațiilor financiare realizate de Curtea de Conturi în perioada de raportare au fost, de cele mai multe ori, mai ample decât simplele obiective privind exprimarea unei opinii cu privire la faptul dacă rapoartele financiare auditate au prezentat, sub toate aspectele semnificative, o imagine reală și fidelă, în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil. Astfel, pe parcursul realizării misiunilor de audit financiar, auditorii au evaluat și deficiențele care au implicat neconformitatea cu legile și reglementările în vigoare, în special, în domeniile ce țin de gestionarea resurselor umane (respectiv, retribuirea muncii); resursele tehnice și materiale (corectitudinea achizițiilor publice); implementarea sistemului de management financiar și control etc., aspecte care sunt semnificative prin context și valoare. La fel de importante și deloc neglijabile rămân a fi carențele aferente gestionării asistenței externe și subvențiilor alocate, dar și imperfecțiunile cadrului de evidență și raportare în sistemul bugetar.

Costul resurselor umane reprezintă cea mai semnificativă valoare a resurselor gestionate de instituțiile sectorului bugetar – peste 8% din PIB, respectiv, cheltuielile de salarizare aferente entităților publice constituie

circa 36% din totalul cheltuielilor de salarizare înregistrate de economia națională.

Sistemul actual de salarizare în sectorul bugetar este unul fragmentat și dificil de gestionat. Multitudinea și cumulum de sporuri și adaosuri la salariul de bază accentuează complexitatea administrării cheltuielilor pentru retribuirea muncii, acest proces fiind însoțit de neconformități admise de entitățile publice auditate pe parcursul perioadei de raportare. Astfel, unele entități și-au asumat angajamente de remunerare a muncii în lipsa alocățiilor bugetare, ceea ce a creat condiții inechitabile față de celelalte instituții bugetare și premise pentru împovărarea bugetului. De asemenea, s-a constatat calcularea eronată a drepturilor salariale pentru orele de muncă de noapte și în zilele de sărbătoare. Eroarea este una de sistem și a afectat plățile salariale pentru personalul care prestează muncă în orele de noapte și în zilele de sărbătoare. Deși diferența nu este semnificativă, au fost lezate drepturile salariale ale angajaților.

Sistemul actual de salarizare în sectorul bugetar este unul fragmentat și dificil de gestionat. Multitudinea și cumulum de sporuri și adaosuri la salariul de bază accentuează complexitatea administrării cheltuielilor pentru retribuirea muncii.

Abordarea neuniformă în cadrul normativ a modului de calcularea salariului mediu la acordarea ajutorului material a determinat cantumuri diferite ale acestei plăți. Astfel, cantumul ajutorului material estimat cu aplicarea modului de calculare a salariului mediu pe o zi calendaristică diferă, deși nesemnificativ, de ajutorul material pentru care s-a aplicat baza de calcul al salariului mediu pe o zi lucrătoare.

Alte aspecte sistemice de neconformitate se conturează la stabilirea și achitarea sporurilor și plăților de stimulare conducerii și angajaților autorităților auditate în lipsa unor criterii bine definite și transparente, indiferent de contribuția fiecărui angajat, acordarea indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă și acordarea avansurilor.

Nerespectarea prevederilor normative în procesul de achiziționare a bunurilor și serviciilor a determinat divizarea achizițiilor publice, prin încheierea unor contracte de achiziții de valoare mică și probabila favorizare a unor operatori economici.

Achizițiile publice reprezintă un domeniu foarte important în gestionarea finanțelor publice, de aceea neregularitatea procedurilor de achiziții implică costuri majore pentru bugetul public național. Ponderea achizițiilor publice constituie, în medie, 9% din Produsul Intern Brut, sau circa 24% din Bugetul Public Național. Astfel, dat fiind valoarea semnificativă a mijloacelor financiare alocate în acest scop, auditorii în cadrul misiunilor realizate au analizat modul de planificare, desfășurare și realizare a procedurii de achiziții.

Ponderea achizițiilor publice constituie în medie:

9% din PIB sau 24% din BPN

Principalele deficiențe constatate se referă la planificarea resurselor pentru activitatea operațională, acest fapt fiind generat, în mare parte, de importanța nejustificat de mică acordată achiziției publice la această etapă de către majoritatea ministerelor auditate, neținându-se cont de impactul asupra rezultatelor finale. Printre cele mai frecvente neregularități atestate la etapa de planificare a achizițiilor publice, se evidențiază:

- planificarea nerealistă a achizițiilor publice, fără a fi examinate și estimate necesitățile efective de bunuri, lucrări și servicii, fiind admisă achiziționarea excesivă a acestora, care ulterior sunt depozitate, devenind inutile;
- incompetența autorității contractante la calcularea valorii estimative a achiziției publice, ceea ce creează impedimente pentru buna desfășurare a procedurii de achiziție publică;
- lipsa sau insuficiența abilităților membrilor grupului de lucru în elaborarea documentelor, cerințelor și specificațiilor calitative și obiective, care determină organizarea repetată a procedurilor de

- achiziții, tergiversând implementarea proiectelor și generând majorarea costurilor finale;
- delegarea inadecvată a atribuțiilor membrilor grupului de lucru și responsabilitatea scăzută a acestora în procesul de achiziții publice, inclusiv în executarea prevederilor legale, ca rezultat fiind compromisă buna desfășurare a procedurilor de achiziții publice;
  - divizarea achizițiilor publice în scopul evitării utilizării metodelor competitive ale procedurilor de achiziții publice.
- Iregularitățile aferente etapei de realizare a contractului de achiziție publică au fost cauzate, în mare parte, de lipsa sau insuficiența controlului din partea autorităților publice contractante a supra executării contractului de achiziție, în special de:
- modificarea clauzelor contractuale la etapa de realizare a contractului de achiziție;
  - majorarea nejustificată a valorii contractelor prin acordurile adiționale, în unele cazuri până la 100% din valoarea inițială;
  - extinderea esențială a termenelor de executare a contractelor;
  - efectuarea lucrărilor adiționale fără informarea în prealabil a autorității contractante și semnarea a acordurilor adiționale la finalizare acestora;
  - acceptarea unor bunuri și servicii necalitative;
  - achitarea anticipată a bunurilor și serviciilor fără realizarea efectivă a acestora, pentru a valorifica resursele bugetare alocate;
  - neexecutarea clauzelor contractuale, fiind achitate lucrări neexecutate etc.

Eficiența și eficacitatea resurselor financiare alocate de către partenerii de dezvoltare pentru entitățile publice sunt direct dependente de capacitatea de absorbție a acestora.

Dezvoltarea continuă a țării necesită resurse financiare, care provin din surse atât interne, cât și externe, contribuind la consolidarea diferitor domenii socioeconomice.

Succesul activității investiționale, în mare parte, este determinat de asigurarea financiară a acesteia. Finanțarea investițiilor are un conținut

unitar, dar complex, care reflectă utilizarea resurselor în corelație cu tehnica de constituire și de mobilizare a lor. Resursele obținute în cadrul finanțării interne, ca și unele resurse din finanțarea externă, se regăsesc sau se mobilizează în contul investitorului, pe măsura generării lor.

Astfel, în cadrul misiunilor de audit realizate în perioada de raportare s-a constatat că entitățile publice beneficiază de suport financiar și tehnic din partea unor organisme internaționale.

Totodată, s-a stabilit un nivel scăzut de valorificare a mijloacelor financiare debursate sau nedebursarea integrală a acestora, neînregistrarea în evidența contabilă de către instituțiile bugetare a bunurilor primite în gestiune economică de la organizațiile internaționale și neincluderea informațiilor respective în rapoartele financiare, afectarea integrității bunurilor gestionate luate în custodie pentru folosință temporară de la o organizație internațională, în procesul operațional, raportarea eronată, fără a lua în considerare sursa de finanțare, raportarea fragmentară (parțială) a valorii resurselor tehnice, materiale etc. recepționate prin intermediul proiectelor și programelor de asistență externă, condiționată de lipsa prevederilor în politica contabilă, cadrul normativ aplicabil în sistemul bugetar.

Situațiile menționate afectează fiabilitatea, autenticitatea, credibilitatea și plenitudinea informațiilor prezentate în situațiile financiare, precum și integritatea bunurilor.

Procesul de alocare a subsidiilor condiționează imposibilitatea de a confirma faptul că mijloacele bugetare au fost cheltuite conform intenției Parlamentului.

Subvenția este definită ca un transfer nerambursabil de resurse din bugetul de stat către un anumit domeniu sau anumite întreprinderi, în condițiile respectării anumitor clauze ori în scopul atenuării efectelor sociale ale modificărilor economice de structură. În acest sens, una dintre căile prin care Guvernul acționează pentru atingerea scopurilor și obiectivelor propuse privind dezvoltarea durabilă a țării este utilizarea rațională a fondului de subvenționare, care în anul 2017 a constituit 3,1 miliarde lei.

Persistă acordarea nejustificată a subvențiilor, cu nerespectarea procedurii stabilite de acordare, acordarea de subvenții instituțiilor care nu întrunesc condițiile de eligibilitate și utilizarea subsidiilor contrar destinației.

Urmare a activității de audit, s-a constatat că cele mai semnificative subsidii în perioada raportată au fost acordate prin intermediul autorităților publice centrale și al Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură. De asemenea, persistă acordarea nejustificată a subvențiilor, cu nerespectarea procedurii stabilite de acordare, acordarea de subvenții instituțiilor care nu întrunesc condițiile de eligibilitate și utilizarea subsidiilor contrar destinației: la retribuirea muncii angajaților, plata energiei electrice, reparația utilajului, achiziționarea combustibilului. Un alt aspect semnificativ invocat de auditori ține de planificarea și înregistrarea necorespunzătoare în evidența contabilă a subsidiilor acordate de la bugetul de stat, nerespectându-se principiul inteligibilității informațiilor aferente situațiilor financiare, ceea ce diminuează veridicitatea acestora.

În concluzie menționăm că, deși o mare parte a subsidiilor este alocată cu destinație specială, în afara sistemului bugetar, cadrul regulator nu prevede un mecanism de evidență contabilă și raportare a utilizării lor. La efectuarea transferurilor către beneficiari, acestea sunt raportate ca cheltuieli executate, fără monitorizarea ulterioară asupra utilizării reale a lor. Toate cele enunțate cauzează neatingerea scopurilor de subvenționare a domeniului gestionat, precum și dezvoltarea necorespunzătoare a acestuia.

Curtea de Conturi consideră obligatorie modificarea cadrului normativ de raportare existent, așa încât rapoartele privind executarea bugetului de stat să reflecte executarea subsidiilor de către beneficiari și cheltuielile efective ale acestora, ulterior informațiile urmând a se regăsi și în raportul de executare a bugetului de stat prezentat de Ministerul Finanțelor.

Parteneriatul public-privat - un potențial instrument nevalorificat, care poate contribui la acumularea mijloacelor la buget și la satisfacerea intereselor publice.

Parteneriatul public-privat este un instrument al managementului public, care are menirea de a realiza proiecte ce țin de interesul public, de dezvoltarea serviciilor și infrastructurii publice. Printre avantajele acestui instrument se numără și transferul riscurilor către sectorul privat, accesul la investițiile și know-how private, inclusiv de management. Toate acestea, în final, ar trebui să rezulte în costuri totale mai mici ale proiectelor decât dacă acestea ar fi implementate de autorități în modul tradițional. Însă, cine sau ce poate garanta că un proiect implementat prin Parteneriatul public-privat cu adevărat va fi realizat și va avea costuri mai mici? Aceasta se poate realiza doar indirect, prin proceduri transparente de elaborare a proiectelor, de selectare a partenerilor privați prin organizarea competițiilor reale, dar și prin monitorizarea realizării proiectelor și rezultatelor obținute.

Carențele constatate în cadrul misiunilor de audit țin preponderent de dezvoltarea insuficientă a cadrului instituțional necesar implementării proiectelor de parteneriat public-privat și de neasigurarea unui management durabil al acestora, de insuficiența capacității autorităților centrale și locale de a implementa proiecte de parteneriat public-privat, precum și de incapacitatea partenerului public de a-și materializa drepturile economice și sociale în cadrul parteneriatului, în vederea obținerii beneficiilor materiale și sociale.

Auditul a constatat lipsa unei cooperări reciproc avantajoase între sectorul public și cel privat, care se materializează prin realizarea neadecvată și ineficace a contractelor și obiectivelor nerealizate stabilite inițial.

S-a constatat lipsa unei cooperări reciproc avantajoase între sectorul public și cel privat.

Curtea de Conturi a abordat subiectul parteneriatului public-privat și în anii precedenți, una din deficiențele identificate ținând de lipsa normelor destinate contabilizării faptelor economice, fiind înaintată și o

recomandare în acest sens. Ministerul Finanțelor, în vederea implementării recomandării înaintate, a elaborat proiectul Indicațiilor metodice privind particularitățile contabilității în procesul realizării parteneriatului public-privat, destinate contabilizării faptelor economice atât la partenerul public, cât și la cel privat, inclusiv la etapele de inițiere, derulare și finalizare a tranzacțiilor.

Performanța sistemului de management și control condiționează în mod direct luarea unor decizii fiabile, utilizarea conformă a resurselor puse la dispoziția celor care conduc, inclusiv la asumarea răspunderii pentru modul în care au fost gestionate aceste resurse.

Sistemul de control intern instituit într-o entitate publică reprezintă un element important al bunei guvernări, fiind crucial în stabilirea obiectivelor, managementul riscului, îndeplinirea corespunzătoare a sarcinilor și protejarea valorilor și activelor.

Se remarcă faptul că majoritatea managerilor entităților publice auditate au emis și semnat Declarații privind buna guvernare pentru perioada auditată, prin care au asigurat Executivul, Legislativul, dar și cetățenii că dispun de un sistem de management financiar și controlate cărui organizare și funcționare permit furnizarea unei asigurări rezonabile precum că fondurile publice alocate în scopul atingerii obiectivelor strategice și operaționale au fost utilizate în condiții de transparență, economicitate, eficiență, eficacitate, legalitate, etică și integritate.

Mecanisme de autocontrol și monitorizare, deseori rămân nefuncționale și nu asigură pe deplin gestionarea corectă și performantă a mijloacelor publice.

Urmare a activității de audit desfășurate, se constată că, deși entitățile auditate dispun, în linii mari, de metode și proceduri care vin să susțină activitățile realizate, mecanisme de autocontrol și monitorizare, acestea deseori rămân nefuncționale și nu asigură pe deplin gestionarea corectă și performantă a mijloacelor publice. Cele mai convingătoare probe în acest

sens reprezintă deficiențele constatate în evidența și raportarea situațiilor financiare și patrimoniale ale entităților auditate.

În anul 2017, entitățile publice s-au confruntat și continuă să se confrunte cu insuficiența personalului calificat, dificultăți la transmiterea și recepționarea drepturilor patrimoniale în lipsa unei metodologii clar definite, la organizarea evidenței și raportării financiare în entitățile reorganizate. Aspectele invocate impun obligativitatea instituirii și implementării, practic de la început, în termene proximale a sistemului de management financiar și control în entitățile publice și consolidării răspunderii manageriale în gestionarea finanțelor și patrimoniului public.

Cadrul de raportare financiară aplicabil în sectorul public necesită a fi ajustat, respectiv îmbunătățit.

Un **cadru de raportare financiară** acceptabil conține, în mod normal, prevederi care asigură utilizatorii interesați precum că informațiile înregistrate în situațiile financiare sunt relevante, complete, credibile, obiective și neinterpretabile. Dacă aceste exigențe nu sunt îndeplinite, auditorii au obligativitatea să informeze utilizatorii și, în special, Legislativul despre această situație. În acest sens, ținem să evidențiem un șir de curențe aferente cadrului de raportare financiară aplicabil în sectorul bugetar, identificate în contextul realizării misiunilor de audit financiar. Respectiv, cadrul de raportare financiară existent în sectorul bugetar:

- nu conține integral principiile fundamentale ale contabilității, cum ar fi principiul prudenței sau prevalenței economicului asupra juridicului;
- nu stabilește cerințe cu privire la consolidarea informațiilor din rapoartele financiare ale autorităților centrale de specialitate, în vederea excluderii dublării tranzacțiilor reciproce în cadrul entităților subordonate, procesul de consolidare fiind doar o însumare aritmetică a datelor, ceea ce afectează veridicitatea informațiilor patrimoniale ale instituțiilor publice;
- nu conține prevederi, respectiv, nu specifică norme metodologice de evaluare și estimare contabilă a elementelor patrimoniale. Deși la finele anului 2017, Ministerul Finanțelor a prevăzut reguli generale de evaluare și estimare a patrimoniului, care oferă entităților publice

diferite modalități de determinare a valorii de intrare a activelor, precum și a valorii juste (evaluatorul independent, comisia creată de autoritatea/instituția bugetară, Oficiul Cadastral Teritorial, Legea privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului), constatăm că acestea nu oferă criterii uniforme de calculare a valorii reale, fapt care determină stabilirea subiectivă a valorii juste a patrimoniului;

- nu este justificat numărul formularelor de raportare financiară (13 rapoarte), ceea ce complică întocmirea calitativă a acestora, precum și analiza ulterioară a informației financiare. La fel, Formularul de raportare privind veniturile și cheltuielile efective și cele de raportare privind executarea bugetului nu conțin informații la nivel de buget consolidat necesare pentru analiza și monitorizarea execuției bugetului;
- întocmirea Raportului și prezentarea acestuia Guvernului după metoda de casă, inclusiv a informațiilor adiționale, limitează utilizatorii acestuia în cunoașterea și evoluția stării patrimoniale a instituțiilor statului.

Toate aceste curențe, de rând cu alte deficiențe constatate vizavi de cadrul de raportare financiară în sistemul public, au fost discutate cu Ministerul Finanțelor, în calitate sa de elaborator de politici în domeniu, cu înaintarea recomandărilor corespunzătoare, care fiind acceptate în totalitate, se vor implementa până la finele semestrului I al anului 2019.

Întreprinderile de stat

Administrarea ineficientă a patrimoniului public gestionat de întreprinderile de stat și municipale a cauzat o performanță redusă a activității acestora și a generat pierderi, ceea ce condiționează diminuarea valorii activelor nete și necesită reconstituirea capacității de finanțare a acestora.

Guvernanța corporativă reprezintă totalitatea sistemelor și proceselor implementate, pentru a gestiona o întreprindere în scopul de a-i crește valoarea. În mare parte, aceasta se referă la eficiența sistemelor de management, mizând pe rolul fondatorului, Consiliului de administrație și managementului întreprinderii, pe credibilitatea situațiilor financiare și pe eficiența sistemelor de management al riscului.

Neimplementarea adecvată în cadrul întreprinderilor de stat a principiilor de guvernanță corporativă a condus la:

- executarea necorespunzătoare a atribuțiilor de către Consiliul de administrație, astfel fiind limitată integritatea, eficiența și performanța activității acestora;
- nedefinirea elementelor caracteristice sistemului de management al calității, condiționând apariția unor deficiențe în transparența și eficiența activităților și proceselor aferente controlului intern;
- neîntreprinderea acțiunilor manageriale suficiente privind gestionarea eficientă a creanțelor și datoriilor;

- planificarea și realizarea achizițiilor de bunuri fără a ține cont de stocurile existente, ceea ce influențează formarea stocurilor depășite și inutile;
- faptul că mecanismele de calculare a costurilor și de formare a tarifelor pentru serviciile acordate nu permit optimizarea principalelor procese de afaceri și generarea de noi oportunități economice, astfel fiind asumate cheltuielile aferente domeniilor nespecifice activității de bază și consumului unui volum impunător de resurse (de personal, tehnice, TI, financiare, materiale etc.), cu impact asupra cuantumului cheltuielilor;
- inventarierea formală a patrimoniului, fapt ce compromite buna guvernare și generează posibile riscuri de fraudă;
- menținerea cheltuielilor cu impact asupra profitului și, respectiv, diminuarea defalcărilor de la profitul net al întreprinderilor de stat (municipale) în bugetul de stat (local);
- nerefectarea veridică a patrimoniului și calcularea amortizării pentru imobilizările corporale neutilizate în procesul operațional, ceea ce condiționează majorarea cheltuielilor cu impact asupra activelor nete și sustenabilității instituționale.

Misiunile de audit tematice

Cetățenii vor ca banii publici să fie cheltuiți în conformitate cu normele aplicabile și să simtă rezultatele îmbunătățirilor, beneficiind de servicii publice calitative.

Abordarea în activitatea de audit a tematicilor de interes pentru societate are un impact pozitiv asupra încrederii cetățenilor în organele statului, deoarece concentrează atenția responsabililor de resurse publice la cât de bine sunt folosite aceste resurse în vederea realizării politicilor statului.

În perioada de raportate, ne-am axat prioritar asupra domeniilor aferente transportului public și utilizării mijloacelor Fondului Rutier, agriculturii competitive și siguranței alimentelor, calității aerului și fondului ecologic, susținerii sociale a populației, precum și asupra altor domenii de importanță social-economică.

În contextul auditării domeniilor menționate, care sunt sensibile și importante pentru societate, Curtea a reușit să identifice factorii care le fac să fie vulnerabile.

Astfel, lipsa unei viziuni clare în domeniul de dezvoltării transportului public și managementul defectuos fac domeniul să fie contraperformant, iar resursele financiare publice alocate să fie irosite în detrimentul cetățeanului.

Evaluările efectuate de către audit atestă prezența unor rezerve în procesul de estimare a resurselor de formare a Fondului Rutier, care scot la iveală mecanisme nefuncționale de constituire adecvată a acestuia. Constatările auditului indică asupra faptului că resursele vărsate în Fondul Rutier sunt limitate și insuficiente pentru o bună gestionare a drumurilor.

La întrebarea dacă asigură Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, prin controalele efectuate, că toate produsele alimentare provenite din import sunt sigure și nu prezintă pericol pentru sănătatea consumatorilor, echipa de audit a concluzionat că Agenția nu asigură în deplină măsură calitatea acestor produse, iar controalele realizate în acest sens nu sunt suficiente. În același timp, nerealizarea acțiunilor stabilite pentru implementarea documentelor de politici în domeniul siguranței alimentelor tergiversează și afectează rezultatele așteptate, dezorientând vectorul de dezvoltare a acestui domeniu.

Dreptul la un mediu înconjurător neprimejdios din punct de vedere ecologic pentru viață și sănătate, inclusiv dreptul nostru de a respira aer curat, reprezintă incontestabil un drept fundamental al omului prevăzut de Constituție.

Protecția aerului constituie un subiect de o importanță globală, care trebuie să devină o prioritate națională, deoarece vizează în mod direct condițiile de viață și sănătate ale populației, realizarea intereselor economice, precum și capacitățile de dezvoltare durabilă a societății. Într-o lume tot mai urbanizată, oamenii au nevoie de aer curat.

În contextul auditului realizat, instituția supremă de audit reiterează că calitatea aerului din Republica Moldova este un motiv real de îngrijorare, mai ales că lipsește un sistem de management integrat al aerului, care să asigure buna coordonare și funcționare atât a sistemului instituțional în general, cât și a sistemelor de monitorizare, informare și responsabilizare a poluatorilor, ținând cont de situația în domeniu. Astfel, se atestă necesitatea consolidării capacităților administrative în vederea soluționării problemelor în domeniu, prin inițierea acțiunilor cu scop reparativ și preventiv privind poluarea aerului, precum și transpunerea informațiilor despre calitatea aerului în planuri de acțiuni naționale, sustenabile din punct de vedere financiar.

Impactul activității de audit

Misiunea Curții de Conturi rezidă în aportul la remedierea și prevenirea deficiențelor în gestionarea resurselor publice.

Auditul public extern este un element indispensabil al sistemului de bună guvernare, care are drept obiectiv semnalarea promptă a abaterilor de la standardele acceptate în domeniul evidenței și raportării financiare sau a încălcărilor principiilor de regularitate, măsurarea eficienței, eficacității și economicității în gestionarea fondurilor publice, astfel încât persoanele însărcinate cu guvernarea să-și asume responsabilitatea de a remedia în timp util deficiențele constatate ori să le prevină, sau cel puțin să facă mai dificilă repetarea unor astfel de încălcări în viitor.

În acest sens, entitățile auditate au abordat corespunzător problemele constatate, unele din ele manifestând o implicare reală. Drept rezultat, pe parcursul misiunilor de audit s-a reușit înregistrarea în evidența contabilă a peste 50 de terenuri (circa 660 hectare) și 12 mijloace de transport (în valoare de 15,0 milioane lei). De asemenea, a fost contabilizată cota statului în capitalul social al întreprinderilor de stat și municipale, societăților pe acțiuni și instituțiilor publice în valoare de peste 500,0 milioane lei, au fost recunoscute și clasificate adecvat mijloace fixe și stocuri de materiale circulante cu înregistrarea acestora în conturi distincte în valoare de circa 60,0 milioane lei, au fost contabilizate active nemateriale (softuri, discuri software etc.) în valoare de peste 10,0

milioane lei, au fost înregistrate corespunzător activele luate în locațiune în valoare de 226,3 milioane lei, a fost corectată și/sau înregistrată adecvat uzura mijloacelor fixe în valoare de 45,0 milioane lei, au fost contabilizate corespunzător creanțe și datorii în valoare de 3,0 milioane lei, au fost returnate mijloace financiare achitate sau utilizate neregulamentar, contabilizate corespunzător investițiile și reparațiile capitale etc.

De asemenea, în scopul îmbunătățirii managementului instituțional și diminuării eventualelor riscuri de utilizare neconformă a banilor publici, Curtea a analizat erorile constatate în perioada de raportare și a înaintat 1 211 recomandări, toate fiind acceptate de entitățile auditate.

În funcție de caracterul definitiv al neregularităților constatate, recomandările formulate au fost preponderent operaționale (50%) și au vizat, în mare parte, aprobarea/modificarea regulamentelor interne ale entității ori a celor emise de autoritățile regulatorii sau de organele ierarhic superioare, elaborarea de procese și proceduri, implementarea elementelor sistemului de control intern etc. Considerabil a fost și numărul recomandărilor tehnice (40%), care, în esență, s-au referit la ținerea evidenței contabile în conformitate cu cadrul de raportare în domeniu. Recomandările cu privire la ajustarea cadrului legislativ-normativ, ținând cont de complexitatea implementării acestora, au constituit circa 10%.

Urmărirea implementării recomandărilor este un alt aspect esențial în activitatea de audit. Monitorizarea implementării recomandărilor de audit încurajează entitățile auditate să implementeze recomandările, de asemenea, oferă un feedback util cu privire la impactul activității Curții de Conturi. În vederea asigurării unui nivel adecvat de implementare a recomandărilor, conlucrarea dintre instituția supremă de audit și părțile interesate este vitală.

În acest sens, Legislativul, prin Hotărârea nr.234 din 16 noiembrie 2017, a atras atenția Executivului privind responsabilitatea acestuia vizavi de implementarea recomandărilor Curții de Conturi expuse în *Raportul anual 2016 asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și a patrimoniului public*.

Efortul depus de entitățile vizate a rezultat în 50 de recomandări implementate în totalitate (34%), 61 — parțial realizate (41,5%), 36 rămânând neimplementate (24,5%).

Implementarea recomandărilor din Raportul anual 2016 asupra administrării și întrebunțării resurselor financiare publice și a patrimoniului public este un indicator al conlucrării dintre Curtea de Conturi, Legislativ, Executiv și entitățile auditate, grație căreia s-a reușit:

- sporirea gradului de responsabilitate a executorilor de buget pentru buna guvernare a fondurilor publice;
- aplicarea mecanismului de monitorizare a riscurilor de împovărare semnificativă și imprevizibilă a bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat și a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală;
- implementarea sistemului de evaluare a performanței managementului datoriei sectorului public și a eficienței pe bază de indicatori-cheie;
  - examinarea situației, în comun cu autoritățile de resort, în domeniul executării silite a obligațiilor restante și coordonării/monitorizării exercitării de către acestea a atribuțiilor delegate legal;
  - revizuirea indicatorilor elaborați de Compania Națională de Asigurări în Medicină aferenți bugetării pe programe, în scopul asigurării realizării obiectivelor strategice cu privire la utilizarea mijloacelor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală;
  - ajustarea politicilor aferente evidenței contabile și raportării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, reieșind din statutul de autonomie financiară și din activitatea specifică a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină;
- elaborarea mecanismului de repartizare în câmpul muncii conform necesităților statului a absolvenților de la specialitățile de profil instruiți din contul bugetului de stat;
  - aprobarea cadrului normativ-metodologic în materie de evidență contabilă și de declarare, în scopuri fiscale, a veniturilor și cheltuielilor aferente subvenționării în agricultură;

ajustarea cadrului legislativ de organizare și funcționare a Comisiei Naționale a Pieței Financiare privind oportunitatea stabilirii unor taxe

- regulatorii aferente organizațiilor de creditare nebancaară, inclusiv de microfinanțare și leasing financiar;
- monitorizarea și raportarea continuă a rezultatelor de implementare a Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, inclusiv prin audierea autorităților publice responsabile de realizarea măsurilor/activităților incluse în aceasta;
  - monitorizarea și raportarea implementării activităților din cadrul Programului de restructurarea sectorului vitivinicol „Filiera Vinului”, în vederea valorificării resurselor externe destinate acestuia;
  - revizuirea și ajustarea/consolidarea cadrului normativ și regulator aferent protecției datelor cu caracter personal;
  - racordarea actelor normative cu privire la registre la Legea nr. 71-XVI din 22.03.2007, cu determinarea posesorului Registrului de stat al transporturilor și Registrului de stat al conducătorilor de vehicule;
  - aprobarea Regulamentului cu privire la biocombustibilul solid, care stabilește noțiunile, clasele și cerințele de calitate, precum și condițiile de plasare pe piață și supraveghere a produselor din biomasă atât de producție autohtonă, cât și din import, destinate pentru utilizare în gospodăriile și clădirile mici din sectorul rezidențial, comercial și public;
  - înregistrarea în evidența contabilă a capitalului subscris în organizațiile internaționale (BERD, BIRD, MIGA, IDA, IFC) de circa 297,7 milioane dolari SUA, sau circa 5 948,1 milioane lei.

Indicii de fraudă

Protejarea intereselor financiare ale țării este responsabilitatea comună a organelor de control și de drept.

Mandatul Curții de Conturi, potrivit prevederilor legale, constă în efectuarea auditului public extern. Identificarea indicilor de fraudă nu reprezintă un scop în sine în activitatea Instituției Supreme de Audit, dar odată ce apar astfel de suspiciuni, materialele sunt remise pentru autosesizare și examinare organelor abilitate.

În perioada octombrie 2017 – septembrie 2018, Curtea de Conturi a remis organelor de drept materialele privind 13 misiuni de audit cu suspiciuni de fraudă, acestea referindu-se, în special, la:

- eligibilitatea beneficiarilor la aprobarea spre plată a sprijinului financiar;
- achiziționarea echipamentelor care nu corespund integral specificului activității entității;
- majorarea nejustificată a costurilor lucrărilor de renovare și reconstrucție a edificiilor față de prețurile contractate inițial;
- contractarea și achiziționarea nereglementară a bunurilor;
- lipsa planificării sau executarea neconformă a achizițiilor publice;
- încheierea contractelor de achiziții de valoare mică în lipsa justificării în baza evaluării prețurilor de piață și a necesităților reale;
- denaturarea cheltuielilor aferente remunerării muncii;

- stabilirea arbitrară de către beneficiar a perioadei de garanție pentru lucrările de reparație executate;
- recepționarea lucrărilor de reparație cu nerespectarea cerințelor de calitate;
- aprobarea volumelor de lucrări efectuate în cadrul implementării proiectelor investiționale, efectuată cu nerespectarea condițiilor obligatorii stipulate în Ghidul solicitantului;
- ocuparea abuzivă a terenurilor și executarea ilegală a construcțiilor pe aceste terenuri, cu acordul autorităților publice locale la darea în exploatare a acestora;
- neasigurarea transparenței la darea în arendă și/sau locațiune a proprietății publice (în bază de concurs sau licitație), inclusiv după expirarea contractelor de arendă sau locațiune încheiate anterior;
- darea în arendă a terenurilor proprietate publică pentru executarea construcțiilor (în special, a blocurilor de locuințe), proprietarul neasigurându-și valorificarea dreptului de proprietate la expirarea termenului de arendă etc.

Circumstanțele expuse au fost condiționate de managementul defectuos, precum și de neimplementarea controlului intern în entitățile publice. Deficiențele identificate asupra situațiilor financiare sunt semnificative și permanente, iar lipsa datelor justificative pentru unele cheltuieli și raportarea financiară nefidelă sunt caracteristici care pot determina indici de fraudă.

Urmare a examinării materialelor remise organelor abilitate, au fost pornite 2 cauze penale, emise 3 refuzuri în pornirea urmăririi penale, iar 8 materiale se află în curs de examinare.

Totodată, este de menționat că, urmare a adresării Curții de Conturi către organele de investigare și urmărire penală, conducerea acestora a dispus anularea ordonanțelor de refuz pentru 2 materiale de audit remise spre examinare, cu reluarea urmăririi penale. Astfel, materialele remise de Curtea de Conturi a fost transmise spre examinare instanței de judecată.

Sugestii Legislativului

Importanța activității Instituției Supreme de Audit depinde de modul în care rezultatele activității acesteia sunt analizate și utilizate în luarea deciziilor. Anume din această perspectivă conlucrarea dintre Curtea de Conturi, Guvern și Parlament, în calitate de beneficiari direcți ai rezultatelor muncii de audit extern, este importantă în vederea promovării și implementării principiilor de bună guvernare a resurselor publice. În acest sens, sugerăm Legislativului să solicite Guvernului organizarea ședințelor de lucru în cadrul cărora să fie audiate și examinate atât Rapoartele Guvernului privind executarea bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat, fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, cât și Rapoartele financiare ale ministerelor pentru fiecare an bugetar încheiat, utilizând în acest sens informațiile expuse în rapoartele Curții de Conturi.

Misiuni de audit financiar

Misiuni de audit obligatorii

Rapoartele Guvernului

Bugetul Public Național

Potrivit Raportului privind executarea bugetului public național pe anul 2017, veniturile au constituit 53 377,6 milioane lei, ceea ce reprezintă 35,5% din produsul intern brut, și 101,1% față de valoarea precizată. În comparație cu anul 2016, veniturile bugetului public național au fost în creștere cu 16,2%, sau cu 7 423,7 milioane lei. Cheltuielile bugetului public național au constituit 54 522,4 milioane lei, sau 36,3% din produsul intern brut. Execuția cheltuielilor în anul de raportare a fost cu 6,6% sub nivelul precizat, sau cu 3 837,5 milioane lei mai puțin. Comparativ cu anul 2016, cheltuielile s-au majorat cu 6 059,8 milioane lei. Deficitul bugetar a înregistrat 1144,8 milioane lei, cu o scădere de 4 440,3 milioane lei față de nivelul precizat, și cu 1363,9 milioane lei mai puțin, comparativ cu deficitul înregistrat în anul 2016. Ca pondere în produsul intern brut, deficitul a constituit (-0,8%), sau cu 1,0 p.p. mai puțin decât în anul 2016.

Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile referitor la faptul că Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2017 este elaborat, în toate aspectele semnificative, în conformitate cu prevederile legale și prezintă informația financiară bazată pe datele evidenței sistemului trezorerial și datele consolidate ale rapoartelor autorităților/instituțiilor bugetare, iar operațiunile sunt corecte și conforme prevederilor legale.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat expunerea **opinieii cu rezerve** privind executarea bugetului de stat în anul 2017.

Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente:

- limitării auditului de a se expune asupra plenitudinii și exactității veniturilor încasate în bugetul de stat prin sistemul trezorerial, în valoare de 926,9 milioane lei, dat fiind faptul că nu au fost confirmate și reconciliate cu administratorii acestora;
- limitării auditului de a se expune asupra plenitudinii și veridicității veniturilor din contribuțiile obligatorii ale producătorilor de produse vitivinicole, în valoare de 20,3 milioane lei, deoarece acestea nu au fost reflectate în Registrele lunare ale veniturilor bugetului de stat, respectiv, nu pot fi reconciliate și confirmate;
- abaterii exprimate prin diferența dintre valoarea creanțelor contabilizate și raportate de către entitățile publice și datele incluse în Raportul Guvernului, cu circa 89,9 milioane lei, și valorii datoriilor – cu circa 24,6 milioane lei.

În lipsa implementării și funcționării unui sistem de control intern adecvat, au fost admise carențe care, deși nu au influențat opinia de audit se pronunță prin faptul că vizează neconformitatea gestionării bugetului de stat cu legile și reglementările aferente domeniului. Astfel, menționăm:

- nerespectarea calendarului bugetar la elaborarea, aprobarea și raportarea bugetului de stat pentru anul 2017;
- nerespectarea termenului de prezentare Guvernului a Raportului anual privind executarea bugetului de stat pe anul 2017;
- efectuarea restituirii TVA în contul achitării restanțelor contribuabililor la contribuțiile obligatorii ale producătorilor de produse vitivinicole, în valoare de 9,1 milioane lei;
- neînchiderea conturilor trezoreriale aferente mijloacelor înrate temporar în posesia a 6 ministere reorganizate, în valoare de 0,8 milioane lei;
- nerespectarea ordinii cronologice de achitare a documentelor executorii după data înregistrării setului de documente la Trezoreria de Stat;
- repetitivitatea alocării mijloacelor din fondul de rezervă (2,1 milioane lei) și lipsa în unele cazuri a avizelor din partea Ministerului Finanțelor (1,4 milioane lei);
- neasigurarea prezentării depline a informației consolidate aferente rapoartelor financiare ale autorităților publice centrale și unităților administrativ-teritoriale, acestea neregăsindu-se în formatul și componența Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat;
- nerespectarea prevederilor regulamentare privind procesul de includere în buget a proiectelor de investiții capitale, conform principiile de prioritizare și de conformitate ale acestora cu documentele de planificare strategică națională și sectorială etc.

Auditul performanței managementului datoriei sectorului public

---

Datoria sectorului public, la situația din 31 decembrie 2017, a constituit 58 451,7 milioane lei, din care: datoria externă – 34 179,2 milioane lei (1 998,8 milioane dolari SUA), și datoria internă – 24 272,5 milioane lei. În anul 2017, față de anul 2016, datoria sectorului public s-a diminuat cu 851,4 milioane lei (-1,4%), diminuarea totală fiind condiționată de reducerea datoriei Băncii Naționale a Moldovei cu 1 320,5 milioane lei. Totodată, s-a diminuat cu 386,8 milioane lei datoria întreprinderilor din sectorul public, precum și cu 18,6 milioane lei datoria directă a unităților administrativ-teritoriale.

În structura datoriei sectorului public, exprimată în lei, ponderea majoră revine datoriei de stat (88,4%, sau 51 660,3 milioane lei), fiind urmată de datoria Băncii Naționale a Moldovei (7,7%, sau 4 519,4 milioane lei), datoria unităților administrativ-teritoriale și datoria întreprinderilor din sectorul public, cărora, în total, le revin 3,9% (2 271,9 milioane lei).

Datoria de stat s-a format din datoria de stat externă – 29 081,8 milioane lei (1 700,7 milioane dolari SUA), și datoria de stat internă – 22 578,5 milioane lei. Ca pondere în produsul intern brut, datoria de stat a constituit la finele anului 2017 circa 34,4%. Indicatorii de sustenabilitate ai datoriei de stat s-au încadrat în limitele stabilite.

În totalul datoriei de stat interne, valorile mobiliare de stat emise pe piața primară constituie 7 223,9 milioane lei (32,0%), valorile mobiliare de stat convertite – 2 063,4 milioane lei (9,1%), și cele emise pentru obligațiile de plată derivate din garanțiile de stat – 13 291,2 milioane lei (58,9%). Comparativ cu anul 2016, datoria de stat internă a crescut cu 1 058,9 milioane lei (+4,9%) datorită majorării emisiunii valorilor mobiliare de stat pe piața primară (+1 108,9 milioane lei), și anume a celor pentru finanțarea deficitului bugetului de stat (cu suma de 600,0 milioane lei) și pentru crearea unei rezerve de lichidități (cu suma de 508,9 milioane lei).

La situația din 31 decembrie 2017, cele trei bănci supuse lichidării au rambursat 1071,1 milioane lei (7,6%) din totalul creditelor de urgență acordate de Banca Națională a Moldovei sub garanția Guvernului, iar din valorificarea activelor băncilor supuse lichidării, în bugetul de stat s-au încasat 209,9 milioane lei. Astfel, datoria băncilor supuse lichidării la finele anului 2017 a constituit 13 050,6 milioane lei.

De asemenea, din totalul datoriei BC „Investprivatbank” SA în sumă de 428,5 milioane lei, preluate în anul 2012 de către bugetul de stat, pe parcursul anilor 2012-2017 au fost transferate la bugetul de stat, din valorificarea activelor, doar 70,2 milioane lei (16,4%). Ca urmare, datoria, la finele anului 2017, însuma 358,3 milioane lei.

În anul de raportare, rata nominală medie ponderată a dobânzii la valorile mobiliare de stat comercializate a constituit 6,76%, fiind cu 9,00 p.p. mai mică decât în anul 2016 și cu 13,37 p.p. mai mică decât în 2015. Reducerea ratelor nominale medii ponderate ale dobânzilor la valorile mobiliare de stat emise pe piața primară a determinat diminuarea cu 509,6 mil. lei, față de anul 2016, a cheltuielilor pentru serviciul valorilor mobiliare de stat emise pe piața primară și a celor convertite.

Ponderea relativ înaltă a dobânzii flotante și a instrumentelor cu maturitate de până la 1 an prezintă un risc al ratei de dobândă, precum și un risc ridicat de refinanțare.

Prin menținerea datoriilor pentru valorile mobiliare de stat emise pe termen scurt în volume care nu se modifică esențial, în condițiile emisiunilor valorilor mobiliare de stat cu maturitate redusă, este evidentă prezența riscului de refinanțare (ajustat la condițiile noi de piață) și a riscului ratei de dobândă.

Datoria de stat externă la finele anului 2017 a constituit 1 700,7 milioane dolari SUA, sau cu 236,0 milioane dolari SUA (+16,1%) mai mult față de soldul înregistrat la finele anului 2016 (1 464,7 milioane dolari SUA). În anul bugetar încheiat, debursările de împrumuturi externe au constituit 195,6 milioane dolari SUA, înregistrând o scădere cu 34,7 milioane dolari SUA, sau cu 15,1% mai puțin față de anul precedent (230,3 milioane dolari SUA).

Nivelul de debursare redus al surselor de finanțare din contul împrumuturilor externe derivă din nerespectarea de către instituțiile responsabile de proiectele aflate în derulare a termenului de implementare.

Cheltuielile destinate deservirii datoriei de stat, comparativ cu anul precedent, s-au majorat cu 118,3 milioane lei, constituind circa 20,4 miliarde lei. Astfel, pentru deservirea datoriei de stat interne au fost utilizate 18,7 miliarde lei, iar pentru deservirea datoriei de stat externe – 91,1 milioane dolari SUA (echivalentul a 1687,6 milioane lei).

În anul 2017, sumele recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor au constituit cca 393,1 milioane lei, prin Directoratul Liniei de Credit – cca 535,1 milioane lei, și prin Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltare Agricolă – cca 65,1 milioane lei. La situația din 31 decembrie 2017, datoria beneficiarilor recreditația constituit 4 648,4 milioane lei.

Datoria debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor, formată în urma executării garanțiilor de stat pentru împrumuturile interne și externe, a constituit 435,3 milioane lei, micșorându-se față de anul precedent cu 26,0 milioane lei. Datoriile debitorilor garantați cu termenul de achitare expirat însumează 435,2 milioane lei, ceea ce constituie aproximativ 100% din totalul datoriilor debitorilor garantați.

Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat

---

Misiunea de audit asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar 2017 a avut ca scop exprimarea unei opinii cu privire la faptul că Raportul Guvernului privind executarea BASS prezintă o imagine corectă și fidelă, în conformitate cu cadrul de raportare aprobat.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat exprimarea **opinieii cu rezerve** privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat.

Opinia de audit a fost condiționată de efectul deficiențelor aferente:

- limitării auditului în obținerea probelor adecvate și suficiente în condițiile imposibilității de a se expune asupra plenitudinii și exactității cheltuielilor aferente prestațiilor acordate beneficiarilor de pensii din rândul structurilor de forță, în valoare de 1,1 miliarde lei, din cauza netransmiterii în termen a dosarelor de către organele de forță;
- modului de organizare a evidenței contabile, precum și procesului de raportare, ceea ce nu permite reconcilierea datelor utilizate la întocmirea Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat, precum și privind asigurarea plenitudinii la raportarea datoriilor față de beneficiari în valoare de 44,8 milioane lei;
- recalculării necorespunzătoare a pensiilor pentru limită de vârstă prin valorizare, cauzată de erorile determinate de introducerea manuală a informațiilor în Sistemul informațional „Protecție socială”.

Pe parcursul misiunii, au fost atestate și un șir de deficiențe care au implicat neconformitatea gestionării bugetului asigurărilor sociale de stat cu legile și reglementările în vigoare, deși acestea nu au influențat opinia de audit. Astfel, contrar principiilor de bună guvernare, în prezența unui

sistem de control intern ineficient, dar și a unui management concentrat pe un cumul exagerat de norme, s-au admis:

- neasigurarea restituirii integrale a sumelor plătite neîntemeiat, cauzată de lipsa mecanismelor și reglementărilor aferente, ceea ce determină utilizarea ineficientă a mijloacelor publice;
- nerespectarea termenelor legale de transmitere a documentelor privind pensiile stabilite de către structurile de forță.

Auditul financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală

Misiunea de audit asupra Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală a avut drept scop exprimarea opiniei de audit, obținerea asigurării rezonabile cu privire la măsura în care Raportul Guvernului pe anul bugetar 2017 este prezentat, din toate punctele de vedere, conform cadrului normativ aplicabil de raportare și, în ansamblu, nu conține deficiențe importante ca urmare a fraudei sau erorii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii au determinat **expunerea opiniei cu rezerve** privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul bugetar încheiat 2017.

Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente limitării auditorului în acumularea probelor adecvate și suficiente pentru a se expune asupra:

- plenitudinii și veridicității cheltuielilor în valoare de 2,3 miliarde lei, alocate celor 69 de instituții medico-sanitare republicane și municipale, din cauza lipsei unui mecanism de estimare a costurilor și stabilire a tarifelor pentru serviciile medicale prestate;
- plenitudinii și exactității valorii serviciilor de asistență medicală primară urgentă prespitalicească prestate populației, în valoare de 2,3 miliarde lei, generate de lipsa corelării informațiilor de către Compania Națională de Asigurări în Medicină și instituțiile medico-sanitare publice;
- veracității informației privind eliberarea și achitarea medicamentelor compensate, înregistrate în Sistemul Informațional „Medicamente compensate”, care nu asigură furnizarea informațiilor exacte aferente medicamentelor compensate prescrise, din cauza introducerilor

eronate, precum și lipsei interconectării cu alte sisteme informaționale pe care le deține Compania;

- exactității și regularității contractării și achitării serviciilor de asistență medicală primară unei instituții nou create, precum și de zafectării mijloacelor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în valoare de 0,7 milioane lei, inclusiv prezența indicilor de fraudă în cuantum de 0,5 milioane lei. Astfel, evidențiem că, în cadrul procesului de contractare a unui prestator privat de servicii de asistență medicală primară, au fost constatate situații incerte și defectuoase aferente condițiilor de licențiere, lipsa certificatului de acreditare; asupra transmițerii și recepționării populației pentru acordarea serviciilor medicale în condiții neconforme și incerte.

De asemenea, pe parcursul misiunii de audit, au fost constatate un șir de carențe care, deși nu au influențat opinia de audit, implică neconformitatea gestionării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală cu legile și reglementările în vigoare și sunt subiecte de interes pentru utilizatorii Raportului. Astfel, din cauza neimplementării unui sistem de control intern adecvat și nerespectării principiilor de bună guvernare, s-au constatat:

- lipsa reglementărilor privind delimitarea responsabilităților între Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Compania Națională de Asigurări în Medicină, precum și divizarea într-o modalitate incertă a mijloacelor destinate Companiei pentru realizarea indicatorilor legați de debursarea mijloacelor creditate aferente Proiectului „Modernizarea sectorului sănătății”;
- păstrarea tendinței de subexecutare, față de nivelul inițial planificat, a fondurilor măsurilor de profilaxie și de dezvoltare a prestatorilor publici de servicii medicale, ceea ce poate determina neasigurarea atingerii scopurilor prestabilite;
- lipsa ajustării și aprobării cadrului regulator intern (inclusiv a politicii contabile) aferent evidenței contabile și raportării financiare a veniturilor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, potrivit normelor specifice;
- gestionarea neregulamentară a activităților, bunurilor și mijloacelor publice, inclusiv a celor pentru salarizarea medicilor, în cadrul asistenței medicale primare prestate de IMSP Centrul de Sănătate Hâncești.

Autorități Publice Centrale²

Auditul situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor nu sunt afectate de denaturări, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea *opinie cu rezerve* privind rapoartele financiare consolidate ale ministerului la situația din 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente:

- dublării, în procesul consolidării, a veniturilor și cheltuielilor generate de aceleași tranzacții efectuate în cadrul ministerului, ceea ce a cauzat

---

² Misiunea de audit a situațiilor financiare ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, încheiate la 31 decembrie 2017 urmează a fi raportată în luna decembrie 2018.

Hotărârea nr.56-s din 26 iulie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne la 31 decembrie 2017” poartă caracter secret și nu se publică.

majorarea veniturilor și cheltuielilor cu 59,7 milioane lei, astfel fiind denaturate Rapoartele financiare. Totodată, politica contabilă, de asemenea cadrul normativ de raportare financiară în vigoare nu stabilesc reguli și proceduri de consolidare a informațiilor financiare la întocmirea rapoartelor consolidate;

- limitării auditului în obținerea probelor adecvate și suficiente în condițiile de imposibilitate a confirmării valorilor juste ale patrimoniului public în valoare de 463,9 milioane lei, care include: clădiri (375,6 milioane lei), terenuri (30,6 milioane lei) și active în curs de execuție (57,7 milioane lei). În acest sens, politica contabilă care urmează a fi aplicată la nivel de aparat și instituții din subordine nu prevede expres metode și procedee de evaluare și reevaluare a imobilelor și terenurilor, iar cadrul normativ național aferent evaluării bunurilor domeniului public și celui privat al statului nu oferă criterii uniforme de stabilire a valorii efective a acestora;
- limitării auditului în obținerea probelor adecvate și suficiente privind cuantificarea deficiențelor în condițiile de imposibilitate a expunerii asupra veracității valorii investițiilor capitale în curs de execuție în valoare de 41,7 milioane lei, dat fiind lipsa documentelor primare privind recunoașterea acestora.

Pe parcursul misiunii, auditorii au avut responsabilitatea să examineze și alte informații cu tangență la activitatea instituției, astfel fiind constatate carențe, care, deși nu au influențat opinia de audit, implică neconformități aferente activității instituției cu legile și reglementările și sunt subiecte de interes pentru utilizatorii raportului. Astfel, ignorând principiile bunei guvernante, Ministerul Finanțelor și entitățile din subordine nu au asigurat înregistrarea la Oficiul Cadastral Teritorial a drepturilor de gestiune asupra 31 de imobile cu valoarea contabilă de 7,8 milioane lei și asupra a 4 terenuri cu valoarea contabilă de 4,0 mii lei. La fel, Ministerul Finanțelor a autorizat asumarea neregulamentară a angajamentelor de remunerare în lipsa alocațiilor bugetare, ceea ce creează condiții inechitabile față de celelalte instituții bugetare și premise pentru împovărarea bugetului. Astfel, cheltuielile efective de personal, inclusiv contribuțiile și primele de asigurări sociale obligatorii, au depășit alocațiile precizate cu 28,0 milioane lei (Serviciul Vamal – cu 15,5 milioane lei, Serviciul Fiscal de Stat – cu 11,9 milioane lei).

Auditul situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii nu sunt afectate de deficiențe, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinie cu rezerve** privind rapoartele financiare consolidate ale ministerului, la situația din 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente:

- contabilizării necorespunzătoare a valorii cotei statului în capitalul social al întreprinderilor de stat, societăților pe acțiuni și instituțiilor publice din subordine în afara sistemului bugetar, respectiv, valoarea acțiunilor și altor forme de participare în capitalul social în interiorul țării fiind diminuată cu 2 677,5 milioane lei, ceea ce a condiționat plenitudinea și veridicitatea informațiilor din situațiile financiare;
- investițiilor capitale în curs de execuție, fiind constatată diminuarea valorii acestora cu 1304,9 milioane lei, în condițiile unei inventarieri formale în cadrul entităților absorbite în procesul de reorganizare;
- necalculării uzurii în valoare de 2,3 milioane lei, ceea ce a afectat plenitudinea cheltuielilor efective și a condiționat raportarea neveridică a acestora, precum și denaturarea rezultatului financiar;
- contabilizării necorespunzătoare a mijloacelor fixe în valoare de 37,0 milioane lei, precum și a veniturilor în valoare totală de 0,4 milioane lei, generată de aplicarea neconformă a cadrului normativ relevant;
- diminuării rezultatului financiar în valoare de 4 073,4 milioane lei, ca rezultat al curențelor admise în cadrul procesului de recunoaștere, înregistrare și raportare a informațiilor aferente cheltuielilor suportate în procesul de reorganizare.

Neimplementarea, respectiv, neajustarea în cadrul ministerului și instituțiilor din subordine a unui sistem de management financiar și control viabil și funcțional, a generat un cumul de deficiențe în gestiunea proceselor operaționale, care, deși nu au influențat opinia de audit, implică neconformitatea activității instituției cu legile și reglementările, inclusiv:

- neînregistrarea drepturilor asupra bunurilor imobile la Oficiile Cadastrale Teritoriale, cu valoarea de bilanț de 500,5 milioane lei, deși Curtea de Conturi a recomandat înregistrarea acestora în Cadastrul bunurilor imobile și în anul 2015, prin Hotărârea nr.3 din 30.01.2015;
- carențe în procesul achizițiilor publice exprimate prin operarea modificărilor, contrar legislației în vigoare, în devizele locale cu privire la finalizarea lucrărilor de reparație a unui bun imobil, prin includerea și achiziționarea unor mijloace fixe în valoare de circa 17,1 milioane lei, concomitent cu admiterea iregularităților aferente neasigurării integrității dosarului de achiziție publică;
- neîncheierea contractelor privind răspunderea materială pentru bunurile utilizate în procesul operațional, ceea ce condiționează asigurarea integrității și buneii gestionări a acestora.

Auditul situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nu sunt afectate de deficiențe, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinii contrare** privind Raportul financiar consolidat al ministerului la situația din 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată, în condițiile unui management financiar deficitar și prezenței unui control intern irelevant, de efectul deficiențelor aferente:

- neînregistrării în evidența contabilă, în cadrul unei inventarieri formale, a 74,4 hectare de terenuri în valoare de 34,7 milioane lei;
- imposibilității confirmării valorilor juste a patrimoniului, care include clădiri (668,6 milioane lei) și terenuri (81,5 milioane lei);
- contabilizării necorespunzătoare a cotei statului în capitalul a 11 entități fondate, în valoare de peste 87,5 milioane lei;
- deprecierei activelor, respectiv, denaturării cheltuielilor efective aferente (2,6 milioane lei), generate de clasificarea necorespunzătoare a mijloacelor fixe și materiale (33,7 milioane lei) și de stabilirea necorespunzătoare a duratei de funcționare utilă a acestora;
- dublării, în procesul consolidării, a veniturilor și cheltuielilor generate de aceleași tranzacții efectuate în cadrul ministerului și instituțiilor din subordine, fiind majorate artificial veniturile cu 85,0 milioane lei și cheltuielile cu 53,6 milioane lei. Totodată, cadrul normativ de raportare financiară în vigoare, precum și politica contabilă a ministerului nu stabilesc reguli și proceduri de consolidarea informațiilor financiare la întocmirea rapoartelor consolidate;
- recunoașterii și menținerii în evidența contabilă a activelor în valoare totală de 17,0 milioane lei care nu sunt funcționale, au fost demolate sau asupra cărora ministerul nu deține drepturi de proprietate;

- limitării auditului în obținerea probelor adecvate și suficiente privind cuantificarea deficiențelor în condițiile imposibilității de confirmare a elementelor patrimoniale raportate în valoare de 21,6 milioane lei.

Pe parcursul misiunii, atenția auditorilor a fost atrasă de carențe care, deși nu au influențat opinia de audit, implică neconformitatea activității de înregistrare și administrare a patrimoniului instituției cu legile și reglementările aferente domeniului. Astfel, lipsa activităților aferente organizării și implementării unui sistem de control intern adecvat, dar și prezența unui management defectuos, au determinat:

- neînregistrarea drepturilor cadastrale asupra a 28 de bunuri imobile cu valoarea contabilă de 3,6 milioane lei;
- nevalorificarea investițiilor aferente construcției unui bloc al Spitalului de Ftiziopneumologie din satul Vorniceni, raionul Strășeni în valoare de 81 milioane lei, imobilul fiind finisat în anul 2015, dar neutilizat până în prezent, situație generată de nerespectarea cerințelor tehnice și sanitare în procesul construcției, precum și a proiectului construcției;
- probleme și ambiguități la achiziția caselor de locuit în procesul de dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale din instituțiile rezidențiale.

Auditul situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene nu sunt afectate de deficiențe, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinie fără rezerve** privind rapoartele financiare consolidate ale ministerului, la situația din 31 decembrie 2017.

Astfel,

- situația patrimonială, sub toate aspectele, este veridică și fidelă;
- mijloacele bănești au fost reflectate în evidența contabilă și raportate conform regulilor stabilite;
- cheltuielile, sub toate aspectele, prezintă o imagine reală și fidelă;
- tranzacțiile economice aferente evenimentelor au fost reflectate corespunzător;
- inventarierea a fost organizată în conformitate cu reglementările în vigoare.

Totodată, auditul a evidențiat unele aspecte problematice, care, deși nu au influențat opinia de audit, s-au materializat în:

- efectuarea unor proceduri de achiziții publice cu nerespectarea principiului de transparență;
- nedezvăluirea în politica contabilă, reieșind din specificul instituției, a unor informații care se referă la veniturile încasate de instituțiile serviciului diplomatic și la modalitatea de ținere a evidenței cauțiunilor.

Auditul situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Justiției

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Justiției nu sunt afectate de deficiențe, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinie cu rezerve** privind rapoartele financiare consolidate ale ministerului, la situația din 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente:

- raportării eronate a informațiilor din situațiile financiare, prin contabilizarea cu abatere de la Clasificația bugetară, a cheltuielilor în valoare de 6,3 milioane lei și a activelor nefinanciare în valoare de 9,9 milioane lei;
- deficiențelor elementelor patrimoniale rezultate din neînregistrarea în evidența contabilă a 17 bunuri imobile cu suprafața de 1462,2 m²;
- deficiențelor valorii activelor nemateriale în procesul recunoașterii și contabilizării în anul 2014 a 6 sisteme informaționale în valoare totală de 13,1 milioane lei, care nu au fost dezvoltate și sunt nefuncționale până la momentul actual.

Pe parcursul misiunii, atenția auditorilor a fost axată pe carențe care, deși nu au influențat opinia de audit, implică neconformitatea activității entității cu legile și reglementările în vigoare. În special se remarcă domeniul achizițiilor publice. Astfel, în lipsa implementării unui sistem de control intern adecvat, se constată planificarea incompletă a valorii estimate a unor achiziții publice, ceea ce a generat majorarea valorii achizițiilor față de planul anual cu 10,9 milioane lei și neasigurarea depunerii garanției de bună execuție în valoare de 1,1 milioane lei.

Auditul situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Apărării

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Apărării nu sunt afectate de deficiențe, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinie cu rezerve** privind rapoartele financiare consolidate ale ministerului, la situația din 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente:

- necontabilizării, în condițiile unei inventarieri formale, a 28 de terenuri în valoare de 561,1 milioane lei;
- erorilor la recunoașterea și înregistrarea, respectiv, raportarea cheltuielilor aferente reparațiilor capitale condiționate de nerespectarea Clasificației bugetare, fiind diminuate activele patrimoniale în valoare de 357,3 milioane lei;
- diminuării valorii aportului în capitalul social în cuantum de 91,4 milioane lei, ca rezultat al neînregistrării modificărilor în statutul ÎS „Aeroportul Internațional Mărculești”;
- dublării veniturilor și cheltuielilor urmare a recepționării bunurilor cu titlu de ajutor material, în valoare de 113,9 milioane lei, în cadrul decontărilor reciproce în procesul consolidării între subdiviziuni;
- neînregistrării în evidența contabilă a veniturilor cu impact asupra cheltuielilor efective în materie de uzură a 12 mijloace de transport primite cu titlu de ajutor umanitar, în valoare de circa 15,0 milioane lei.

Pe parcursul misiunii, auditorii au examinat și alte informații cu tangență la activitatea instituției, astfel fiind constatate curențe, care, deși nu au influențat opinia de audit, implică neconformitatea activității instituției cu legile și reglementările în vigoare, fiind subiecte de interes pentru utilizatorii raportului. Astfel, ignorând principiile de bună guvernare, Ministerul Apărării nu a asigurat înregistrarea drepturilor cadastrale asupra a 798 de bunuri imobile și a 22 de terenuri.

Auditul situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului nu sunt afectate de deficiențe, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat exprimarea **opinie contrare** privind rapoartele financiare consolidate ale ministerului la situația 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată, în contextul unui management defectuos și control intern nefuncțional, de efectul deficiențelor aferente:

- nerecunoașterii și necontabilizării, în condițiile unei inventarieri formale, a unor terenuri în valoare de 3 414,5 milioane lei și a bunurilor imobile în valoare de 11,8 milioane lei;
- erorii aferente raportării valorii bunurilor imobile în valoare de 3,3 milioane lei, în condițiile necontabilizării și înstrăinării acestora în perioadele precedente anului 2017, ca rezultat al comunicării defectuoase între instituțiile statului responsabile de gestionarea patrimoniului public;
- contabilizării necorespunzătoare a valorii cotei statului deținute în capitalul social al întreprinderilor de stat, societăților pe acțiuni și instituțiilor publice din subordine în afara sistemului bugetar, ceea ce a determinat diminuarea elementelor patrimoniale cu 6 563,4 milioane lei;
- majorării valorii creanțelor cu 4,0 milioane lei, ca urmare a contabilizării neadecvate a acestora;
- contabilizării și raportării neadecvate a deprecierei activelor, respectiv, denaturării informațiilor din situațiile patrimoniale (3,2 milioane lei), ca rezultat al aplicării neconforme a prevederilor cadrului normativ privind modul de calculare a uzurii mijloacelor fixe și a amortizării activelor nemateriale;

- contabilizării necorespunzătoare și nedezvăluirii în Nota explicativă a lipsurilor și delapidărilor aferente Fondului Ecologic Național, în cuantum de 30,6 milioane lei.

Nefuncționarea și neimplementarea, în contextul reformei autorităților publice centrale, în cadrul ministerului și instituțiilor din subordine a unui sistem de management financiar și control viabil și funcțional, ceea ce generează un cumul de deficiențe în gestiunea proceselor operaționale și care, deși nu au influențat opinia de audit, implică neconformitatea activității instituției cu legile și reglementările, inclusiv:

- neînregistrarea la Oficiile Cadastrale Teritoriale a drepturilor asupra a 306 bunuri imobile, cu valoarea contabilă de 127,5 milioane lei și asupra a 5 terenuri cu suprafața de 55,7 hectare;
- prezentarea informațiilor eronate la Agenția Proprietății Publice, pentru includerea acestora în Registrul bunurilor proprietate publică a statului, cu suma de 91,8 milioane lei;
- clasificarea neregulamentară a tranzacțiilor între bugetele unităților administrativ-teritoriale și proiectele finanțate din surse externe, ceea ce a afectat consolidarea veniturilor și cheltuielilor bugetului public național cu suma de 10,2 milioane lei;
- neraportarea creanțelor și datoriilor cu termen de achitare expirat, în valoare de 24,4 milioane lei (creanțe) și, respectiv, de 32,2 milioane lei (datorii).

Autorități Publice Locale

Auditul situațiilor financiare aferente procesului bugetar și gestionării patrimoniului public ale municipiului Bălți

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că situațiile financiare ale municipiului Bălți nu sunt afectate de denaturări, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinie cu rezerve** privind raportul financiar al entității, întocmit la situația din 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată de managementul financiar-contabil neperformant, care a generat deficiențe aferente:

- recunoașterii neconforme a mijloacelor fixe și valorii acestora, în sumă de 0,87 milioane lei;
- necorespunderii datelor evidenței analitice privind mijloacele fixe cu cele ale evidenței sintetice, în valoare de 0,14 milioane lei;
- neajustării în cadrul inventarierii a valorii bunurilor imobile folosite în procesul de învățământ la valoarea justă, în sumă de 67,1 milioane lei;

- nerecunoașterii, nerefectării și neraportării valorii restanțelor în valoare de 4,2 milioane lei și avansurilor în valoare de 19,2 milioane lei aferente contribuțiilor privind impozitele și taxele locale, urmare a lipsei unui cadru normativ-contabil explicit;
- majorării cheltuielilor aferente subsidiilor alocate, concomitent cu diminuarea cheltuielilor aferente prestațiilor sociale în valoare 0,6 milioane lei, a creanțelor în valoare de 1,8 milioane lei, a valorii granturilor acordate organizațiilor obștești în valoare de 0,15 milioane lei și serviciilor prestate în valoare de 13,8 milioane lei;
- majorării cheltuielilor aferente reparațiilor curente, concomitent cu diminuarea valorii serviciilor (0,86 milioane lei) și valorii mijloacelor fixe (4,7 milioane lei), ca urmare a efectuării reparațiilor capitale;
- majorării neconforme a valorii tranzacțiilor privind lucrările de reparații capitale în valoare de 0,2 milioane lei.

Auditul, de asemenea, a identificat un șir de curențe, care nu afectează opinia, dar au impact asupra gestiunii proprietății publice:

- prezența unui management nefuncțional, care menține o gestiune imprudentă a patrimoniului municipal;
- efectuarea cheltuielilor ineficiente în cuantum de 0,14 milioane lei;
- la aprobarea transferurilor de la bugetul de stat destinate finanțării instituțiilor preșcolare nu se aplică principiul de calcul în bază de cost standard per copil, conform unei formule ca și în cazul instituțiilor de învățământ primar și secundar general, și nu se operează cu așa elemente de formare a costurilor, cum ar fi normativul valoric pentru un copil ponderat și normativul valoric pentru o instituție preșcolară;
- cheltuielile aferente remunerării muncii, în valoare de 0,9 milioane lei, au fost suportate neconform;
- neînregistrarea la organele cadastrale a drepturilor de proprietate și de gestiune asupra bunurilor imobile în valoare totală de 63,8 milioane lei.

Auditul situațiilor financiare aferente procesului bugetar și gestionării patrimoniului public de către unitatea teritorială autonomă Găgăuzia

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că situațiile financiare ale UTA Găgăuzia nu sunt afectate de deficiențe, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinii contrare** privind raportul financiar al entității, întocmit la situația din 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată, în condițiile unui management defectuos și a unor controale interne nefuncționale și ineficiente, de efectul denaturărilor aferente:

- neconsolidării informațiilor din situațiile financiare ale unor entități, în valoare de 1,4 milioane lei, ceea ce compromite plenitudinea patrimoniului gestionat și raportat de UTA Găgăuzia;
- modificării necorespunzătoare la finele perioadei a elementelor patrimoniale în valoare de 43,0 milioane lei;
- nerecunoașterii și necontabilizării patrimoniului transmis în valoare de 78,7 milioane lei și primit în valoare de 221,2 milioane lei în folosință, respectiv, a terenurilor atât proprietate a UTA Găgăuzia, 20,5 ha în valoare de 26,5 milioane lei, cât și a UAT de nivelul I, 41,3 mii ha în valoare de 4696,5 milioane lei;
- neînregistrării corespunzătoare a valorii patrimoniului transmis în capitalul social al întreprinderilor de stat, societăților pe acțiuni și instituțiilor publice din subordine în afara sistemului bugetar, în valoare de 42,2 milioane lei, ceea ce a afectat plenitudinea și veracitatea elementelor patrimoniale;
- necontabilizarea datoriilor, în valoare de 36,8 milioane lei, și creanțelor, în valoare de 40,8 milioane lei, aferente împrumutului recreditat de Ministerul Finanțelor;

- executării cheltuielilor pentru reparații și investiții capitale printr-un intermediar și neraportarea de către acesta a valorii lucrărilor nefinalizate în valoare de 55,7 milioane lei;
- menținerii în evidență a bunurilor imobile, rezultat al neexcluderii din bilanț a apartamentelor privatizate, cu valoarea de 310,7 milioane lei și uzura de 36,3 milioane lei;
- nerecunoașterii, necontabilizării valorii restanțelor în sumă de 87,2 milioane lei și avansurilor în cuantum de 89,7 milioane lei ale contribuabililor, aferente impozitelor și taxelor locale, urmare a lipsei unui cadru normativ-contabil explicit.

Cu referire la continuitatea activității, nu s-au identificat factori care ar determina, în viitor, survenirea unor evenimente care pot influența semnificativ capacitatea autorității auditate de a-și continua activitatea și de a întocmi rapoarte financiare. Totuși, Comitetul executiv nu a implementat sistemul de management financiar și control și, în perioada auditată, nu a emis declarații privind buna guvernare. Astfel, se constată:

- reflectarea incorectă la cheltuieli a procurărilor de bunuri în valoare de 0,86 milioane lei;
- acordarea unui ajutor de stat în valoare de 10,3 milioane lei unor întreprinderi în lipsa acordului preventiv al Consiliului Concurenței;
- neavizarea de către Cancelaria de Stat și neînregistrarea la Ministerul Finanțelor a statelor de personal ale Aparatelor președinților raioanelor („dolay”) Comrat, Ceadâr-Lunga și Vulcănești, Curții de Conturi a Găgăuziei și Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei, determină suportarea unor cheltuieli neregulate pentru remunerarea muncii angajaților acestor entități, care în 2017 au constituit 4,8 milioane lei;
- transferurile din bugetul de stat pentru întreținerea instituțiilor preșcolare s-a efectuat de către Ministerul Finanțelor contrar prevederilor Codului educației, în lipsa „formulei de alocare propusă anual de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și aprobată de Guvern”, precum și fără a ține cont de deficiențele menționate în Raportul de audit precedent.

Autorități de reglementare

Auditul situațiilor financiare ale Consiliului Concurenței

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că situațiile financiare ale Consiliului Concurenței, întocmite la situația din 31 decembrie 2017, nu sunt afectate de denaturări, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinie fără rezerve** privind raportul financiar al entității.

Opinia de audit favorabilă a fost determinată de:

- situația patrimonială este, sub toate aspectele, veridică și fidelă;
- mijloacele bănești au fost reflectate în evidența contabilă și raportate conform regulilor stabilite;
- cheltuielile prezintă, sub toate aspectele, o imagine reală și fidelă;
- tranzacțiile economice aferente evenimentelor au fost reflectate corespunzător;

- inventarierea bunurilor a fost organizată în conformitate cu reglementările în vigoare.

În cadrul misiunii de audit, echipa de audit a identificat și alte aspecte care nu au afectat opinia asupra situațiilor financiare, dar ar putea influența activitatea entității, și anume:

- modul de evidență a formularelor cu regim special urmează a fi adus în concordanță cu cadrul regulator în vigoare;
- controlul asupra respectării procedurilor de achiziții publice necesită a fi fortificat.

Auditul situațiilor financiare ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că situațiile financiare ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nu sunt afectate de denaturări, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinie cu rezerve** privind raportul financiar al entității, întocmit la situația din 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată de efectul unor deficiențe cu referire la:

- reglementările interne neexhaustive și ambigue, procedurile neajustate și imperfecte, controlul intern limitat care au permis organizarea evidenței contabile, după sistemul de casă, respectiv, probele obținute compromit credibilitatea informațiilor din situațiile patrimoniale;
- neînregistrarea și necontabilizarea veniturilor din vânzările ce provin de la titularii de licențe în calitate de plătitori de plăți regulatorii, ceea ce contravine principiilor de contabilitate bazată pe obligațiuni și compromite plenitudinea și veracitatea veniturilor;
- limitarea auditului în obținerea probelor aferente valorii recuperabile a creanțelor, ceea ce compromite credibilitatea, relevanța și fiabilitatea informațiilor din situațiile financiare;
- cheltuielile recunoscute de auditul public extern drept pertinente, în funcție de activitățile desfășurate, precum și veridice din punct de vedere valoric.

În aspectul continuității activității, auditul relevă că Programul de activitate al Agenției nu a întrunit obiective prioritare de dezvoltare, cu instrumentele/activitățile necesare, termenele și indicatorii de performanță ce țin de realizarea acestora, iar raportarea activității acesteia urmează a fi reabordată și ajustată la exigențele legale. Un alt aspect important este fortificarea controlului asupra respectării procedurilor de achiziții publice, inclusiv prin suplینirea unității de audit intern.

Auditul situațiilor financiare ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că situațiile financiare ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului nu sunt afectate de deficiențe, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinie cu rezerve** privind raportul financiar consolidat al Consiliului, la situația din 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată de efectul unor deficiențe aferente:

- limitării auditului în obținerea probelor adecvate și veridice la cuantificarea neregulilor aferente neconfirmării valorii inițiale a mijloacelor fixe, diminuării cheltuielilor efective, condiționate de erori la calcularea uzurii mijloacelor fixe, precum și necontabilizarea pierderilor de bunuri urmare a inventarierii formale, ceea ce compromite veracitatea informațiilor financiare;
- nerespectării normelor legale de către managerul contabil, fapt ce a condus la denaturarea datoriiilor înregistrate în evidența contabilă, respectiv, în raportul financiar, cu 17,2 mii lei a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii;
- necontabilizării corespunzătoare a rezultatelor inventarierii, în condițiile unei inventarieri formale, a generat identificarea lipsurilor în valoare de 0,7 milioane lei și surplusuri în valoare de 14,6 mii lei, ceea ce compromite veracitatea informațiilor din situațiile financiare și prezența unui management inefficient;
- nerecunoașterii valorii reale a creanțelor aferente taxelor gestionate de Consiliu, fiind contabilizate la nivel de 45-50%, situație condiționată de nerespectarea principiilor de contabilitate, cu ulterioara compromitere a plenitudinii și veracității lor.

Pe parcursul misiunii, atenția auditorilor a fost axată și pe carențe, care, deși nu au influențat opinia de audit, implică neconformitatea activității instituției cu legile și reglementările în vigoare și sunt subiecte de interes pentru utilizatorii raportului. Astfel, prezența unui sistem de management financiar și control ineficient a cauzat:

- neorganizarea evidenței analitice a subvențiilor alocate beneficiarilor până la valorificarea definitivă;
- cheltuirea în mod neeconom a mijloacelor publice alocate pentru deplasările peste hotarele țării, ceea ce a generat majorarea valorii cheltuielilor cu 25,9 mii lei;
- neasigurarea procedurilor de gestionare conformă a automobilelor de serviciu care ar fi asigurat integritatea lor;
- prezența unui proces neconform de casare a bunurilor în valoare de 63,0 mii lei, ceea ce a determinat, pentru entitate, oportunități de utilizare neregulamentară a bunurilor după casarea acestora;
- existența diferitor reglementări ale cuantumului taxei de autorizare, fapt ce ar putea afecta continuitatea activității Consiliului.

Auditul situațiilor financiare ale Agenției Turismului

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că situațiile financiare ale Agenției Turismului nu sunt afectate de denaturări, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinie contare** privind raportul financiar al entității la situația din 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată de efectul unor erori, condiționate de prezența unui management defectuos și de neinstituirea unui control intern funcțional și eficient, în special cu referire la:

- deficiențele aferente valorii mijloacelor fixe, cu cca 0,2 milioane lei, care au fost condiționate de neelaborarea politicii contabile, ceea ce a compromis principiile de inteligibilitate, credibilitate și plenitudine;
- contabilizarea necorespunzătoare și, respectiv, neincluderea informațiilor privind activele nemateriale gestionate în Notele informative, ceea ce a condiționat diminuarea veniturilor și cheltuielilor în materie de amortizări provenite din surplusurile identificate la inventariere, ca rezultat al unei inventarieri formale, cu raportarea neveridică și incompletă a situațiilor patrimoniale;
- erorile la stabilirea duratei de funcționare utilă și la aplicarea neconformă a prevederilor cadrului normativ-regulator aferent modului de calculare a uzurii mijloacelor fixe și amortizării activelor nemateriale, care au condiționat denaturarea informațiilor relevante ale situațiilor financiare cu cca 0,2 milioane lei;
- aplicarea necorespunzătoare a reglementărilor în vigoare privind compensarea cheltuielilor de deplasare în interes de serviciu peste hotărârile țării, ceea ce a condiționat suportarea unor cheltuieli nejustificate de cca 0,3 milioane lei.

În aspectul asigurării continuității activității și asigurării conformării politicii contabile a entității la prevederile cadrului legal în vigoare, în cursul misiunii de audit au fost identificate carențe privind:

- neasigurarea gestionării oportune și adecvate a unor bunuri de valoare ale statului, ceea ce atentează la integritatea patrimoniului național-cultural;
- lipsa registrului patrimoniului turistic, fapt ce creează premise de ratare a oportunităților și beneficiilor economice pasibile și dezavantajează dezvoltarea ramurii propriu-zise;
- nerespectarea procedurilor în procesul de achiziții publice.

Auditul situațiilor financiare ale Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că situațiile financiare ale Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nu sunt afectate de denaturări, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinie cu rezerve** privind raportul financiar al entității, întocmit la situația din 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată de efectul unor deficiențe aferente:

- neînregistrării și necontabilizării corespunzătoare a bunurilor în valoare de 0,8 milioane lei primite în gestiune economică, respectiv, neinclusiunea informațiilor respective în Raportul narativ privind executarea bugetului, fapt ce a compromis autenticitatea și veracitatea patrimoniului gestionat;
- majorării nejustificate a cheltuielilor cu 8,1 mii lei, ca rezultat al acordării neregulamentare a sporului pentru acces la secretul de stat, ceea ce a condiționat raportarea neveridică a cheltuielilor din rapoartele financiare;
- prezentării neveridice a valorii uzuri mijloacelor fixe, urmare a aplicării eronate a algoritmului în sistemul informațional, ceea ce a compromis prezentarea veridică a informațiilor de rigoare.

În cadrul misiunii de audit au fost identificate și alte aspecte privind activitatea entității, care însă nu au afectat exprimarea opiniei, dar reprezintă deficiențe cu care se confruntă entitatea și pot oferi informații utile pentru utilizatorii rapoartelor financiare. Astfel, neimplementarea punctuală a sistemului de management financiar și controla condiționat neregulă și denaturări ale datelor prezentate în situațiile financiare aferente:

- deținerii bunurilor neutilizate în valoare de 1,8 mii lei, urmare a efectuării unei inventarieri formale, ceea ce a limitat atingerea scopului principal privind stabilirea și evaluarea reală a elementelor patrimoniale;
- imobilizării mijloacelor financiare în bunuri neutilizate pe parcursul mai multor ani, în valoare totală de 0,1 milioane lei, ceea ce compromite gestionarea optimă a finanțelor publice bazată pe principii de economicitate, eficiență și eficacitate;
- divizării achizițiilor publice în scopul evitării procedurilor legale, în valoare totală de 0,2 milioane lei.

Auditul situațiilor financiare ale Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că situațiile financiare ale Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare nu sunt afectate de denaturări, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinie cu rezerve** privind rapoartele financiare ale entității, întocmite la situația din 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată de efectul denaturărilor aferente:

- casării mijloacelor fixe în valoare de 0,1 milioane lei în lipsa documentelor care justificativă starea bunurilor supuse casării, situație generată de nerespectarea prevederilor cadrului legal de către entitate, cu impact asupra integrității bunurilor;
- neclasificării corespunzătoare a mijloacelor fixe, ceea ce a condiționat necalcularea uzurii în valoare de 0,2 milioane lei, implicit, compromiterea veracității informațiilor aferente cheltuielilor efective și valorii patrimoniului gestionat;
- emiterii facturilor fiscale anticipat livrării bunurilor, în scopul eludării restricțiilor cadrului regulator aferent responsabilității bugetar-fiscale, ceea ce a condiționat prezența creanțelor eronate în valoare de 47,9 mii lei;
- recunoașterii și contabilizării valorii indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, cu aplicarea neregulamentară a prevederilor cadrului legal, ceea ce a generat cheltuieli nejustificate în sumă de 14,2 mii lei.

La fel, în cadrul auditului a fost constatată prezența unui sistem de management nefuncțional, care, deși nu a afectat raportarea financiară, unele aspecte cauzate de această situație au avut impact asupra activității entității, și anume:

- managementul neperformant a încurajat achiziția serviciilor de mentenanță și deservire a sistemelor informaționale în lipsa unei concurențe loiale, în condițiile în care contractele se semnează cu persoane fizice care nu sunt dezvoltatori și nu dispun de calități profesionale necesare pentru asigurarea mentenanței sistemelor informaționale administrate, generând posibile riscuri aferente calității prestării serviciilor, precum și asupra integrității și securității datelor;
- clasificarea necorespunzătoare a mijloacelor fixe în valoare de 0,4 milioane lei, ceea ce a condiționat afectarea plenitudinii și veracității cheltuielilor și a compromis inteligibilitatea informațiilor prezentate în situațiile financiare;
- nerespectarea cadrului regulator aferent procesului de achiziții publice.

Alte autorități și instituții publice

Auditul situațiilor financiare consolidate ale Comisiei Electorale Centrale

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile referitor la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Comisiei Electorale Centrale, aferente exercițiului bugetar 2016, sunt întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul aplicabil de raportare financiară, prezintă o imagine fidelă și veridică, fiind lipsite de deficiențe.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinieii cu rezerve** privind raportul financiar consolidat al entității la situația din 31 decembrie 2016.

Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente:

- necontabilizării și neraportării veniturilor și cheltuielilor în valoare de 1,6 milioane lei, mijloace acordate de partenerii externi pentru campania de informare și educare a cetățenilor;
- necontabilizării unui imobil, în valoare de 0,8 milioane lei, și a terenului aferent acestuia, în valoare de 5,9 milioane lei, ceea ce a condus la neajustarea valorii contabile, aceasta fiind diminuată cu 6,8 milioane lei și având impact asupra cheltuielilor efective privind uzura;

- raportării neveridice a situațiilor patrimoniale, datorată neînregistrării și necontabilizării softului TISIAS „Alegeri” și a altor active materiale transmise cu titlu gratuit, în valoare de 6,4 milioane lei, ceea ce compromite veridicitatea veniturilor cu efect asupra cheltuielilor privind amortizarea acestora;
- erorilor la contabilizarea activelor nemateriale, în valoare de 2,2 milioane lei, precum și calculării amortizării acestora, în valoare de 0,5 milioane lei, cauzate de reglementările interne insuficiente și irelevante privind ținerea evidenței contabile.

Pe parcursul misiunii, atenția auditorilor a fost axată pe carențe care, deși nu au influențat opinia de audit, implică neconformitatea activității instituției cu legile și reglementările și sunt subiecte de interes pentru utilizatorii raportului. Astfel, lipsa implementării unui sistem de control intern funcțional a condus la:

- neutilizarea mijloacelor financiare alocate în buget pentru instruirea funcționarilor electorali (în cuantum de 70,8%);
- estimarea și planificarea nerealistă a necesităților de resurse în vederea aprobării pentru o asigurare financiară optimă și suficientă a procesului de organizare și desfășurare a activităților electorale.

Auditul situațiilor financiare ale Oficiului Avocatului Poporului

---

Misiunea de audit a avut ca scop exprimarea unei opinii cu privire la faptul că situațiile financiare ale Oficiului Avocatului Poporului prezintă o imagine corectă și fidelă, în conformitate cu cadrul de raportare aprobat.

Probele de audit obținute au fost suficiente și adecvate pentru a servi drept bază la formularea **opinie cu rezerve** asupra situațiilor financiare ale Oficiului Avocatului Poporului, la situația din 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente:

- majorării cu 0,5 milioane lei a cheltuielilor efective aferente uzurii mijloacelor fixe, condiționată de recunoașterea și menținerea mijloacelor fixe neexploatate în valoare de 0,7 milioane lei, urmare a lipsei unui sistem de control fiabil;
- limitării auditului în obținerea probelor suficiente și adecvate în cuantificarea și determinarea mărimii și formei de partajare a costurilor în cadrul proiectelor de asistență tehnică, ceea ce compromite veracitatea creanțelor raportate, în valoare de 1,3 milioane lei;
- raportării eronate, în condițiile unei inventarieri formale, a valorii bunurilor patrimoniale - mijloace fixe neutilizate, în valoare de 0,2 milioane lei.

De asemenea, pe parcursul misiunii de audit au fost constatate carențe care nu au influențat opinia de audit, dar pot servi ca subiect de interes pentru utilizatorii raportului. Astfel, cadrul regulator ambiguu și lipsa prevederilor interne, precum și controlul intern insuficient au generat:

- cheltuieli nejustificate la acordarea premiilor unice pentru zilele profesionale și zilele nelucrătoare;
- depășirea cu 42,8 mii lei a plafonului-limită al premiilor unice acordate Avocatului Poporului, urmare a prevederilor incerte aferente retribuirii muncii conducătorilor entităților bugetare cu funcții de demnitate publică;
- nerespectarea prevederilor regulamentare privind procedurile de achiziții publice.

Auditul situațiilor financiare ale Serviciului Hidrometeorologic de Stat

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că rapoartele financiare ale Serviciului Hidrometeorologic de Stat nu sunt afectate de deficiențe, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinieii contrare** privind raportul financiar al Serviciului la situația din 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente:

- neevaluării și necontabilizării terenurilor în valoare de 10,0 milioane lei, precum și menținerii în evidența contabilă a 2 imobile în valoare de 0,1 milioane lei, fiind privatizate în anul 2007, ceea ce compromite autenticitatea informațiilor din situațiile financiare;
- necontabilizării, în contextul unui management imprudent și aplicării defectuoase a cadrului normativ-metodologic, a lipsurilor și delapidărilor constatate în urma inventarierii, în valoare de 0,2 milioane lei;
- prezentării neveridice, cu 0,3 milioane lei, a valorii mijloacelor fixe și stocurilor de materiale circulante, din cauza nerespectării principiilor generale de contabilitate aferente clasificării și gestionării stocurilor;
- determinării incorecte a uzurii mijloacelor fixe și amortizării activelor nemateriale și, respectiv, a cheltuielilor aferente, astfel uzura mijloacelor fixe fiind majorată cu 2,4 milioane lei, iar amortizarea activelor nemateriale – diminuată cu 0,6 milioane lei;
- menținerii în evidența contabilă a mijloacelor fixe nefuncționale și neutilizate în procesul operațional, cu calcularea uzurii, ceea ce a condiționat veracitatea cheltuielilor efective;
- raportării necorespunzătoare a creanțelor cu termen de achitare expirat, în valoare de 0,1 milioane lei, determinată de organizarea unei inventarieri formale și nefuncționarea controlului intern.

Pe parcursul misiunii, atenția auditorilor s-a axat și pe carențe care, deși nu au influențat opinia de audit, pot avea importanță pentru decizia utilizatorilor raportului. Astfel, implementarea insuficientă a sistemului de management financiar și control, neaplicarea cadrului legal și a bunelor practici de gestionare a resurselor și patrimoniului public, precum și insuficiența procedurilor interne de monitorizare și evidență a patrimoniului gestionat au generat deficiențe în activitatea instituției, și anume:

- înregistrarea întârziată în evidența contabilă a bunurilor și serviciilor achiziționate de către unitatea de implementare a unui proiect și transmise Serviciului cu titlu gratuit;
- neînregistrarea drepturilor patrimoniale asupra a 2 clădiri amplasate pe teritoriul Transnistriei, în valoare de 0,1 milioane lei, și neinventarierea anuală a acestora din cauza lipsei de acces la ele;
- neînregistrarea la oficiile cadastrale a drepturilor patrimoniale asupra a 8 clădiri în valoare de 15,0 milioane lei.

Auditul situațiilor financiare ale Biroului Relații Interetnice

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că rapoartele financiare ale Biroului Relații Interetnice nu sunt afectate de deficiențe, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit obținute au fost suficiente și adecvate pentru a servi drept bază la formularea **opinii cu rezerve** privind situațiile financiare ale Biroului la situația din 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente:

- evaluării și contabilizării terenului în valoare de 1,1 milioane lei și a activului nematerial în valoare de 25,9 mii lei, în condițiile nerespectării cadrului normativ, generând astfel reflectarea neexhaustivă și neveridică a informațiilor din situațiile financiare.

Atenția auditorilor a fost axată și pe deficiențe, care, deși nu au influențat opinia de audit, implică neconformitatea activității instituției cu legile și reglementările în vigoare. În astfel de circumstanțe, existența curențelor la implementarea sistemului de management financiar și control, precum și prezența unui management defectuos au condiționat:

- nerespectarea cadrului regulator privind derularea procesului de achiziții publice în condiții de transparentă;
- compromiterea încasării veniturilor, încurajând prezența creanțelor cu termen de achitare expirat, în valoare de 0,3 milioane lei.

Auditul situațiilor financiare ale Biroului de Curieri Speciali

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că rapoartele financiare ale Biroului de Curieri Speciali nu sunt afectate de deficiențe, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinie fără rezerve** privind raportul financiar al Biroului de Curieri Speciali, la situația din 31 decembrie 2017.

Totodată, pe parcursul misiunii, atenția auditorilor a fost axată pe carențe, care, deși nu au influențat opinia de audit, și anume:

- neînregistrarea, ca rezultat al nefuncționării unor elemente ale controlului intern, a drepturilor de proprietate la organele cadastrale asupra bunurilor imobile, în valoare de 0,7 milioane lei;
- neînregistrarea, în contextul acțiunilor insuficiente din partea responsabililor, a dreptului de gestiune asupra terenului aferent clădirii cu suprafața de 0,1 ha, din cauză că terenul se află în proprietatea municipiului Chișinău;
- menținerea, în condițiile unei inventarieri formale, a bunurilor nefuncționale, în valoare de 25,5 mii lei (sau 2% din totalul mijloacelor fixe), inteligibilitatea informațiilor din rapoartele financiare nefiind afectată;
- prezentarea neveridică, cu 22,2 mii lei, a valorii mijloacelor fixe și stocurilor de materiale circulante, în contextul nerespectării principiilor generale de contabilitate aferente clasificării și gestionării stocurilor.

Auditul financiar privind gestiunea economico-financiară și administrarea patrimoniului de către Instituția Publică Națională a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că rapoartele financiare ale Instituției Publice Naționale a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova” nu sunt afectate de deficiențe, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit obținute au fost suficiente și adecvate pentru a oferi o bază la formularea **opinie contrare** privind situațiile financiare, la situația din 31 decembrie 2016.

Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor în condițiile unui management financiar și control relevant aferente:

- nerecunoașterii și neînregistrării în evidența contabilă a terenurilor, ceea ce a condus la raportarea neveridică a acestora în situațiile financiare, cu cca 9,8 milioane lei;
- admiterii unor curențe la stabilirea duratei de utilizare a imobilizărilor corporale și la calcularea amortizării acestora, ceea ce a determinat denaturarea cheltuielilor efective în materie de uzură a informațiilor din situațiile financiare cu cca 2,2 milioane lei;
- neajustării și neevaluării integrale a mijloacelor fixe amortizate și utilizate în continuare în procesul operațional, ceea ce a condiționat afectarea plentitudinii și veracității informațiilor aferente situațiilor financiare cu cca 30,2 milioane lei;
- prezentării neveridice în situațiile financiare a stocurilor de materiale cu mișcare lentă, în condițiile unei inventarieri formale;
- limitării auditului în obținerea probelor veridice și adecvate aferente creanțelor, în valoare de 1,3 milioane lei, și denaturarea prin nerecunoașterea și necontabilizarea valorii creanțelor cu minimum 3,0 milioane lei, ceea ce a condiționat veracitatea informațiilor din situațiile financiare;

- compromiterii autenticității și credibilității informațiilor aferente veniturilor ce provin din darea în locațiune a spațiilor bunurilor imobile (neconfirmate – 0,6 milioane lei, denaturate – 0,1 milioane lei);
- necontabilizării veniturilor de cca 1,0 milioane lei, care provin din prestarea serviciilor de publicitate;
- înregistrării și contabilizării necorespunzătoare a subvențiilor alocate din bugetul de stat, în valoare de 90,7 milioane lei;
- deficiențelor identificate în procesul de efectuare a achizițiilor, ceea ce a condus la majorarea cheltuielilor aferente achiziționării unor bunuri cu cca 0,9 milioane lei;
- recunoașterii și înregistrării necorespunzătoare a grantului în valoare de 2,0 milioane lei destinat achizițiilor de echipamente;
- neconstituirii și necontabilizării provizioanelor aferente indemnizațiilor pentru concediile de odihnă nefolosite, în valoare de 0,8 milioane lei, ceea ce a condiționat diminuarea cheltuielilor și, respectiv, activelor nete;
- admiterii în lipsa justificărilor de rigoare a cheltuielilor aferente premiilor lunare, în valoare de 0,5 milioane lei, acordate personalului, fapt ce a generat majorarea cheltuielilor în condițiile unei planificări nerealiste a resurselor necesare activității de bază.

Pe parcursul misiunii, atenția auditorilor a fost axată și pe carențe care au relevat unele domenii sensibile, care pot influența continuitatea activității entității, și anume:

- necesitatea dotării tehnice a posturilor „Moldova 1”, „Radio Moldova” și Departamentului multimedia. Astfel, uzura fizică și morală a echipamentului din dotare poate reduce simțitor capacitatea difuzorului public de a-și exercita misiunea în ce privește servirea intereselor informaționale ale cetățeanului și societății, în ansamblu, precum și oferirea produselor audiovizuale competitive (cca 43,8% din mijloacele fixe sunt cu gradul de uzură de 100%);
- necesitatea implementării tehnologiilor digitale, inclusiv a televiziunii digitale terestre, ceea ce va avea impact puternic asupra Companiei publice prin prisma competitivității.

Auditul situațiilor financiare ale Internatului psihoneurologic, mun. Bălți

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că rapoartele financiare ale Internatului psihoneurologic, mun. Bălți nu sunt afectate de deficiențe, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinie contare** privind raportul financiar al Internatului psihoneurologic, mun. Bălți.

Opinia de audit a fost determinată, în condițiile unui management financiar și control intern irelevant, de efectul unor nereguli aferente:

- denaturării cheltuielilor aferente remunerării muncii (în valoare de 3,1 milioane lei), condiționată de nerespectarea cadrului normativ, fapt ce compromite veracitatea procesului de planificare a necesităților de resurse umane implicate în activitatea entității;
- nerecunoașterii, necontabilizării și, respectiv, neraportării valorii terenurilor și mijloacelor fixe (3,7 milioane lei), ceea ce a afectat fidelitatea informațiilor privind valoarea patrimonială, implicit, a influențat veracitatea cheltuielilor efective aferente uzurii;
- necalculării și neîncasării veniturilor ce provin din transmiterea în locațiune a unor spații, în valoare de 14,2 mii lei, cu nerespectarea prevederilor cadrului legal, ceea ce compromite respectarea principiilor contabilității, cu efect asupra corectitudinii înregistrării veniturilor, respectiv, a rezultatului financiar;
- majorării cheltuielilor cu suma de 0,5 milioane lei, prin achitarea nejustificată a plății pentru energia electrică consumată de doi operatori economici;
- calculării incorecte a uzurii mijloacelor fixe, cu suma de 52,7 mii lei, cu efect asupra veracității cheltuielilor, respectiv, asupra rezultatului financiar;

- denaturării valorii datoriilor cu 59,0 mii lei și a valorii creanțelor – cu 44,3 mii lei, generate de nerespectarea principiilor contabilității, ceea ce compromite fidelitatea informațiilor colectate urmare a operațiunilor economice.

Pe parcursul misiunii, atenția auditorilor a fost axată și pe carențe care au relevat unele domenii sensibile și care pot influența activitatea entității, și anume:

- planificarea neveridică a cheltuielilor entității, din cauza neestimării necesităților de resurse, ceea ce a condus la majorarea cheltuielilor de bunuri;
- nerespectarea prevederilor normative aferente procesului de achiziții publice, ceea ce a condus la încheierea unor contracte de valoare mică și, respectiv, favorizarea unor operatori economici, cu prezența indicilor de fraudă în valoare de 0,8 milioane lei;
- politica contabilă a entității nu cuprinde exigențele cadrului de raportare aplicabil în sistemul bugetar.

Auditul situațiilor financiare ale Azilului republican pentru invalizi și pensionari, mun. Chișinău

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că situațiile financiare ale Azilului republican pentru invalizi și pensionari, mun. Chișinău nu sunt afectate de deficiențe, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat **imposibilitatea exprimării opiniei** privind raportul financiar al entității.

Opinia de audit a fost determinată de prezența și funcționarea unui management defectuos, lipsa controalelor interne, organizarea inventarierii formale, ceea ce a cauzat deficiențe aferente:

- nerecunoașterii, neînregistrării și, respectiv, neraportării veniturilor încasate din prestarea serviciilor beneficiarilor de pensii, ceea ce a determinat denaturarea informațiilor din situațiile financiare, după cum urmează: în valoare de 0,2 milioane lei – la venituri, și de 4,1 milioane lei la cheltuieli;
- majorării cheltuielilor pentru bunuri și servicii, cu prezența indicilor de fraudă pentru 27 de contracte în valoare de 0,2 milioane lei;
- denaturării cheltuielilor de remunerare a muncii, ca rezultat al neconformităților în valoare de 0,4 milioane lei, precum și al majorării nejustificate a plăților salariale, în sumă de 0,1 milioane lei, și diminuării nejustificate a acestora în sumă de 0,3 milioane lei, condiționată de prezența unei planificări nerealiste a necesităților de resurse umane implicate în activitatea entității;
- nerecunoașterii, neînregistrării și, respectiv, neraportării valorii terenului și a mijloacelor fixe în valoare de 10,2 milioane lei, ceea ce a compromis autenticitatea elementelor patrimoniale și cheltuielilor pentru acestea;
- denaturării valorii materialelor de uz gospodăresc și a rechizitelor de birou, în valoare de 0,4 milioane lei, valorii accesoriilor de pat, îmbrăcămintei și încălțămintei, în sumă de 1,1 milioane lei;

- suportării cheltuielilor în lipsa documentelor justificative privind repartizarea bunurilor beneficiarilor, în sumă de 0,1 milioane lei, situație condiționată de lipsa controalelor interne asigurate de responsabilul de gestionarea bunurilor entității;
- lipsei de autenticitate a valorii creanțelor (0,3 milioane lei) și datoriiilor (10,3 mii lei), urmare a organizării unei inventarieri formale, cu compromiterea veridicității lor.

Pe parcursul misiunii, atenția auditorilor a fost axată pe neconformitățile și deficiențele aferente procedurii de plasare a beneficiarilor, precum și de prestarea serviciilor sub nivelul capacității maxime de locuri (210 paturi), sau la doar 65% din capacitatea stabilită.

La fel, auditorii au identificat și carențe în gestionarea ineficientă a patrimoniului, precum și prezența unui control intern limitat asupra procesului de achiziții, ceea ce a rezultat cu unele deficiențe, precum: aplicarea procedurii necorespunzătoare de atribuire a contractelor de achiziții de bunuri și servicii; divizarea achizițiilor în scopul evitării procedurilor distincte de achiziții și achiziționarea bunurilor și serviciilor fără încheierea contractelor, cu prezența indicilor de fraudă în valoare de 0,4 milioane lei.

Auditul situațiilor financiare ale Centrului republican de reabilitare a invalizilor, veteranilor muncii și războiului, com. Cocieri, r-nul Dubăsari

---

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că situațiile financiare ale Centrului republican de reabilitare a invalizilor, veteranilor muncii și războiului, com. Cocieri, r-nul Dubăsari nu sunt afectate de denaturări, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat exprimarea **opinie contrare** privind raportul financiar al entității.

Opinia de audit a fost determinată de managementul financiar-contabil necorespunzător, care a cauzat deficiențe aferente:

- denaturării cheltuielilor de remunerare a muncii, în valoare de 2,0 milioane lei, condiționată de nerespectarea cadrului normativ, fapt ce compromite veracitatea procesului de planificare a necesităților aferente resurselor umane implicate în activitatea entității;
- majorării cheltuielilor privind bunurile și serviciile, ca rezultat al casării materialelor de construcție în lipsa documentelor justificative, în valoare de 0,1 milioane lei, și în valoare de 83,8 mii lei – pentru alte materiale, fapt ce compromite autenticitatea informațiilor din situațiile financiare;
- neînregistrării și neraportării mijloacelor fixe, cu denaturarea elementelor patrimoniale în sumă de 16,5 milioane lei, generate de lipsa controlului intern și de organizarea unei inventarieri formale, și anume:
  - clasificarea necorespunzătoare a mijloacelor fixe, ceea ce a condiționat denaturarea datelor raportate cu 7,0 milioane lei;
  - denaturarea creanțelor entității, rezultat al imobilizărilor neconforme a mijloacelor financiare în sumă de 0,6 milioane lei, inclusiv prezența creanțelor cu termenul expirat, în valoare de 0,2

milioane lei, ceea ce contravine exigențelor legale de a obține bunuri sau servicii;

- nerecunoașterea și necontabilizarea a 8 construcții, în valoare de 0,1 milioane lei, și a 51 de active, în sumă de 0,3 milioane lei, a condus la necalcularea valorii uzurii mijloacelor fixe în valoare de 14,1 mii lei, cu impact asupra cheltuielilor efective.

Pe parcursul misiunii, atenția auditorilor a fost axată și pe carențe care au relevat unele domenii sensibile, și care pot influența continuitatea activității entității, și anume:

- prezența unei planificări nerealiste și neconforme a necesităților de resurse materiale, cauzată de managementul defectuos;
- lipsa unui control adecvat din partea factorilor responsabili a generat dificultăți în procesul de trecere a informațiilor din conturile contabile de mijloace fixe la noul sistem contabil;
- neasigurarea elaborării politicii contabile exhaustive, în scopul organizării evidenței contabile conform cadrului de reglementare aplicabil.

Întreprinderi de stat

Auditul situațiilor financiare ale Întreprinderii de stat pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea transportului aerian „MoldATSA”

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că situațiile financiare ale Întreprinderii de stat pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea transportului aerian „MoldATSA” nu sunt afectate de denaturări, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinieii cu rezerve** privind raportul financiar al entității la situația din 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată de efectul deficiențelor aferente:

- contabilizării necorespunzătoare a terenurilor în valoare de 30,4 milioane lei, condiționată de nefuncționarea unor elemente ale controlului intern, cele existente fiind insuficiente;
- casării și radierii a 3 clădiri cu valoarea totală inițială de cca 1,0 milioane lei, care nu au fost demolate, fapt ce a compromis fidelitatea elementelor patrimoniale;
- neajustării valorii contabile a mijloacelor fixe amortizate integral și utilizate în procesul tehnologic (1073 de unități, sau 79,4% din totalul acestora, cu valoarea inițială de 37,1 milioane lei), ceea ce a condiționat

denaturarea prin diminuare a costurilor serviciilor prestate, fiind imposibilă evaluarea efectului cumulat respectiv asupra situațiilor financiare auditate;

- constituirii provizionului pentru creanțele compromise, în valoare de 5,3 milioane lei, care nu a fost însoțit de criteriile respective stabilite în politica contabilă, ceea ce a generat denaturarea cheltuielilor operaționale, precum și a rezultatului financiar;
- provizionului constituit privind litigiile purtate, care nu prezintă situația reală a litigiilor aflate în derulare, în politica contabilă a întreprinderii nefiind definite criteriile privind constituirea și utilizarea acestui provizion, astfel că cele 13 procese de judecată aflate pe rol cu sume în litigii de cca 2,3 milioane lei nu sunt acoperite;
- contabilizării necorespunzătoare a cheltuielilor aferente remunerării muncii, ceea ce a condiționat diminuarea cheltuielilor perioadei de gestiune și, respectiv, majorarea profitului cu cca 1,2 milioane lei, ceea ce a influențat asupra deciziilor economice;
- contabilizării necorespunzătoare și diminuării cheltuielilor perioadei de gestiune aferente acordării de scutiri utilizatorilor serviciilor de navigație aeriană, în valoare de circa 0,3 milioane lei, fapt ce a condiționat diminuarea directă a fondurilor ce aparțin fondatorului, urmând a fi utilizate doar în scopuri statutare.

Pe parcursul misiunii, atenția auditorilor a fost axată și pe carențele atestate în gestionarea ineficientă a patrimoniului din gestiune, precum și pe controlul intern limitat asupra procesului de achiziții, fapt ce a provocat unele deficiențe, precum: aplicarea procedurii necorespunzătoare de atribuire a contractelor de achiziții de bunuri și servicii; divizarea achizițiilor în scopul evitării procedurilor distincte de achiziții și achiziționarea bunurilor și serviciilor fără încheierea contractelor.

Fonduri externe

Auditul privind autenticitatea situațiilor financiare aferente implementării Proiectului „Fortificarea capacităților Sistemului Informațional de Management în Educație”

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că situațiile financiare ale Proiectului „Fortificarea capacităților Sistemului Informațional de Management în Educație” nu sunt afectate de denaturări, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinieii fără rezerve** privind raportul financiar al entității.

Opinia de audit favorabilă a fost determinată de faptul că:

- cheltuielile executate sunt în corespundere cu criteriile definite de Banca Mondială;
- rapoartele financiare interimare prezentate Băncii Mondiale nu conțin denaturări;
- inventarierea elementelor patrimoniale corespund normelor legale și sunt reflectate conform.

Auditul public extern a constatat și alte aspecte problematice care însă nu au denaturat imaginea reală și veridică a situației financiare a Proiectului, dar sunt prezente în gestiunea acestuia și necesită a fi remediate:

- Sistemul Informațional de Management în Educație nu se regăsea ca activ nematerial în evidența contabilă a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, deși din mijloacele financiare provenite din Grant au fost utilizate 5,1 milioane lei pentru modernizarea acestuia;
- nu toate activitățile din Planul de achiziții au fost realizate în cadrul Proiectului. Astfel, valoarea a trei activități nerealizate, care însumează 31,0 mii dolari SUA, a fost utilizată la realizarea celorlalte opt activități planificate și acceptate de Banca Mondială;
- urmare a reorganizării structurale a administrației publice centrale de specialitate, persoanele responsabile de implementarea Proiectului „Fortificarea capacităților Sistemului Informațional de Management în Educație” nu au elaborat Rapoartele financiare privind executarea bugetului. În condițiile în care termenul de prezentare a acestora nu este stabilit de către Ministerul Finanțelor, auditul nu a oferit opinie asupra acestor Rapoarte.

Auditul privind autenticitatea situațiilor financiare aferente implementării Proiectului „Reforma învățământului în Moldova”

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că situațiile financiare ale Proiectului „Reforma învățământului în Moldova” nu sunt afectate de denaturări, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Probleme de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinieii fără rezerve** pentru rapoartele financiare interimare ale Proiectului.

Verificările auditului public extern au identificat unele aspecte problematice, care însă nu au denaturat imaginea reală și veridică a situației financiare a Proiectului, și anume:

- neimplementarea Proiectului în termen, în perioada anilor 2013-2017 fiind debursate 60,01% din totalul mijloacelor financiare (40,0 milioane dolari SUA), cheltuielile efective atingând nivelul de doar 22,09% (8,8 milioane dolari SUA);
- până la situația din 31 decembrie 2017, au fost realizați 12 din cei 16 indicatori de debursare inițial aprobați în Proiect, fiind debursate 59,8% din totalul planificat al suportului bugetar (38,5 milioane dolari SUA);
- la situația din 31 decembrie 2017, din suma aprobată de 110,0 milioane lei din bugetul de stat în scop de investiții capitale, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a contractat lucrări de renovare în valoare de 70,5 milioane lei, sau 64,1% din resursele prevăzute. La momentul efectuării auditului, nicio instituție de învățământ nu era dată în exploatare finală;
- nerespectarea prevederilor din Hotărârile de Guvern, prin faptul că la 3 instituții de învățământ au fost contractate lucrări cu 12,4 milioane lei mai puțin (84,5%), iar la 3 instituții – cu 12,7 milioane lei mai mult (126,3%) față de mijloacele prevăzute per instituție;
- planul de achiziții nu a fost definitivat după aprobarea bugetului propriu al Proiectului. Astfel, nu au fost planificate corespunzător achizițiile de lucrări de reparație și servicii, ca urmare, din totalul de 1,8 milioane lei

aprobat pentru servicii, au fost planificate achiziții în valoare de 0,6 milioane lei;

- deși Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, potrivit cadrului legal, urma să elaboreze Rapoarte trimestriale privind finanțarea resurselor alocate, cu informarea Guvernului și plasarea acestora pe pagina sa web, auditul a constatat că ministerul nu a elaborat, nu a prezentat Guvernului și nu a plasat aceste rapoarte pe pagina web.

Auditul programelor naționale în ocrotirea sănătății

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile referitor la faptul că cheltuielile au fost înregistrate, recunoscute, contabilizate și achitate regulamentar, precum și raportate veridic, cu obținerea unei asigurări rezonabile precum că rapoartele financiare prezintă o imagine corectă și fidelă, în conformitate cu cadrul de raportare aprobat.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinieii fără rezerve** asupra informațiilor financiare ale proiectului de asistență tehnică.

Pentru informațiile financiare ale Raportului privind executarea bugetului Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opinieii cu rezerve**.

Opinia de audit a fost determinată de efectul denaturărilor aferente:

- cheltuielilor privind serviciile de locațiune, cu suma de 0,2 milioane lei, urmare a achitării plăților în avans (50,7 mii lei), precum și depășirea sumelor contractuale (cu 0,2 milioane lei), care au fost determinate de nerespectarea prevederilor normative, cât și de carențele controlului intern;
- cheltuielilor pentru efectuarea achizițiilor de bunuri și servicii fără încheierea contractelor cu agenții economici (10,1 mii lei), precum și în lipsa contului de plată (98,0 mii lei), cauzate de nerespectarea cadrului normativ.

Auditul situațiilor financiare ale Proiectului „Consolidarea eficacității rețelei de asistență socială”

Misiunea de audit a avut drept scop obținerea unei asigurări rezonabile precum că situațiile financiare ale Proiectului „Consolidarea eficacității rețelei de asistență socială” nu sunt afectate de denaturări, cauzate de fraude sau erori, precum și emițerea unei opinii.

Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat expunerea **opiniilor cu rezerve** privind raportul financiar al entității întocmit la situația din 31 decembrie 2017.

Opinia de audit a fost determinată de efectul denaturării aferentă:

- erorii informațiilor privind valoarea activelor, precum și rezultatului financiar (cu 2,3 mil. Lei), situație determinată de nerespectarea Normelor metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar.

În cadrul misiunii au fost analizate și alte aspecte, care însă nu au afectat opinia de audit, dar care pot avea importanță pentru derularea Proiectului:

- managementul Proiectului nu a asigurat înregistrarea conformă în evidența contabilă a unor operațiuni economice.

Misiuni de audit tematic

Misiuni de audit de conformitate

Auditul conformității evidenței, înregistrării și gestionării patrimoniului public, precum și a impozitării bunurilor imobile

---

Dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile este un drept real ce conferă titularului, inclusiv statului Republica Moldova și unităților administrativ-teritoriale, posibilitatea reală de a întrebuința bunul conform naturii sau destinației sale, de a-l folosi și a dispune de el în mod exclusiv și perpetuu, în limitele stabilite de lege.

Existența unei economii de piață funcționale depinde de crearea infrastructurii eficiente a pieței imobiliare. Baza acestei infrastructuri o constituie sistemele cadastral și de înregistrare a drepturilor asupra bunurilor imobile.

Sarcina principală a sistemului cadastral constă în identificarea, estimarea, evidența bunurilor imobiliare și prezentarea de informații despre aceste bunuri, iar a sistemului de înregistrare a drepturilor asupra

bunurilor imobiliare constă în efectuarea înscrierilor referitoare la apariția, transmiterea drepturilor asupra imobilului și furnizarea informației din registrele speciale.

Cadastrul funciar este un sistem unitar, de sine stătător și obligatoriu de evidență tehnică, economică și juridică, prin care se realizează stabilirea, înregistrarea, descrierea și marcarea pe hărți și planuri topografice a tuturor terenurilor de pe teritoriul republicii, indiferent de destinație și de tipul de proprietate. Unitățile de bază ale acestui sistem sunt terenul și deținătorul de teren.

Astfel, înregistrarea de stat a bunurilor imobile presupune crearea și ținerea Registrului bunurilor imobile, în care oficiile cadastrale teritoriale în a cărui rază de activitate se află bunul imobil efectuează înscrieri cu privire la bunul imobil (inclusiv valoarea acestuia în scopul impozitării) și la drepturile asupra lui (inclusiv dreptul de arendă/locațiune, creanță etc.).

Principalele neconformități aferente evidenței și înregistrării bunurile proprietate publică se rezumă la nedelimitarea patrimoniului public și la neinventarierea bunurilor proprietate publică, respectiv, neasigurarea în mod plener a înregistrării de stat a acestora și utilizării lor la justă valoare.

În procesul administrării impozitului pe bunurile imobile se constată că nu a fost asigurată echitatea, stabilitatea și transparența fiscală, inclusiv nu au fost identificați toți subiecții și obiectelor impunerii, situație condiționată de lipsa procedurilor și capacităților de implementare a cadrului legal-normativ. Situația expusă, de rând cu tergiversarea procesului de (re)evaluare a bunurilor imobiliare, au condus la neacumularea resurselor bugetare aferente impozitelor pe imobil, autoritățile centrale și cele locale nedemonstrând o conlucrare eficientă pentru perfecționarea procedurilor fiscale, inclusiv în procesul de identificare și evidență a tuturor subiecților și obiectelor impunerii, precum și de evaluare adecvată (la prețul de piață) a bunurilor imobile.

De asemenea, managementul administrării patrimoniului public de toate nivelurile nu a întrunit criteriile și rigorile cadrului legal, auditul neconstatând acțiuni credibile de remediere a situației expuse.

Acest cumul de circumstanțe a favorizat gestiunea ineficientă a bunurilor imobile, deci, probabila ratare a unor venituri considerabile de către bugetele de toate nivelurile.

Auditul conformității asociat auditului performanței „Managementul serviciilor publice de transport urban și impactul fiscal-bugetar al acestora”

Organizarea și funcționarea calitativă a serviciilor publice de transport urban este un element vital al unei economii prospere. De altfel, serviciul public de transport urban, ca parte indispensabilă a structurii strategice a infrastructurii, se înființează, se organizează și funcționează în baza unor principii bine stabilite, prin care urmează să se asigure: dezvoltarea durabilă a acestui serviciu prin administrarea eficientă a bunurilor proprietate publică; promovarea concurenței loiale între operatorii de transport rutier și garantarea accesului egal și nediscriminatoriu al operatorilor de transport rutier la piața serviciilor de transport urban și, nu în ultimul rând, satisfacerea prin servicii de calitate a necesităților de transport ale populației.

Axându-se pe semnificația subiectului abordat, cu impact direct asupra calității vieții cetățenilor, Curtea de Conturi și-a propus să realizeze o misiune de audit prin care să evalueze conformitatea, calitatea și eficiența serviciilor publice de transport urban, inclusiv conformitatea și eficiența activității întreprinderilor ce prestează servicii de acest gen.

Misiunea de audit a scos în evidență un șir de carențe și neconformități, care fac domeniul respectiv să fie vulnerabil și ineficient. Astfel, necorelarea acțiunilor strategiilor naționale și celor locale în domeniul transportului public urban, precum și capacitățile organizaționale și financiare reduse ale autorităților publice locale au generat lipsa la nivel local a unor strategii realiste, cu obiective clare și etapizate privind dezvoltarea și funcționarea transportului public urban de pasageri susținute cu surse financiare adecvate. Ca urmare, administrația locală și operatorii municipali de transport nu au realizat acțiunile stabilite în Strategiile municipale de dezvoltare a transportului urban de pasageri, cum ar fi: implementarea noilor tehnologii de plată a serviciilor de transport și a sistemului de dirijare (control) al traficului, elaborarea și

aprobarea standardelor de calitate și siguranță în transportul public, precum și a specificațiilor tehnice pentru mijloacele de transport acceptate în transportul public, elaborarea schemei optime de rute, elaborarea politicii de stabilire a tarifelor la serviciile de transport, restructurarea întreprinderilor municipale de transport.

De asemenea, auditul relevă:

- nedeținerea de către organele de resort a informațiilor exhaustive și complete privind activitatea operatorilor economici - prestatori ai serviciilor de transport public urban;
- lipsa unor indicatori relevanți de măsurare a cererii și ofertei serviciilor de transport urban;
- nerespectarea reglementărilor aferente serviciilor publice de transport urban de către persoanele juridice autorizate în domeniu, în special în cazul transportului în regim de taxi;
- imperfecțiunea cadrului normativ privind administrarea serviciului public de transport urban, acesta fiind unul complex și dispersat;
- nerespectarea de către autoritățile locale a prevederilor legale în vederea atribuirii prin concurs a rutelor;
- monitorizarea neadecvată a respectării condițiilor de autorizare și executare conformă a programelor de transport;
- prestarea serviciilor de transport în regim de taxi în lipsa documentelor corespunzătoare, ceea ce determină desfășurarea activități ilicite și eschivarea de la plata impozitelor și taxelor în buget etc.

În contextul celor expuse, concluzionăm că lacunele existente în cadrul normativ, lipsa unui flux continuu de informații între autoritățile responsabile de domeniu, lipsa unui control asupra prestării serviciilor, neasigurarea de către întreprinderile municipale a prestării cost-eficiente a serviciilor de transport a determinat prestarea unor servicii de transport urban necalitative; ratarea veniturilor în buget din taxe, impozite și contribuții; irosirea mijloacelor bugetare pentru subvenționarea întreprinderilor municipale. Ca urmare, scopul privind oferirea unor servicii publice la cel mai bun raport preț-calitate, prin modernizarea structurilor care furnizează aceste servicii, nu este atins.

Auditul gestionării mijloacelor Fondului ecologic național

Protecția mediului constituie o problemă de importanță globală, care trebuie să devină o prioritate națională, deoarece vizează în mod direct condițiile de viață și sănătate ale populației, realizarea intereselor economice, precum și capacitățile de dezvoltare durabilă a societății.

Dezvoltarea durabilă și promovarea economiei „verzi” reprezintă priorități de dezvoltare pentru Republica Moldova. Acestea își găsesc reflectarea în principalele documente de politici ale Guvernului, în special în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova-2020”, Strategia energetică-2030, Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020, Foaia de parcurs pentru ameliorarea competitivității, Strategia de dezvoltare a agriculturii 2013-2020 și Proiectul Strategiei de mediu 2014-2023. Acestea sunt, totodată, parte a angajamentelor Republicii Moldova față de partenerii de dezvoltare. Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană urmărește expres asigurarea dezvoltării durabile și promovarea economiei „verzi” în țara noastră. Prin semnarea Acordului, Republica Moldova se angajează să armonizeze legislația națională la cea europeană și să asigure integrarea prevederilor de protecție a mediului, utilizarea rațională a resurselor, eficiența energetică în toate sectoarele economiei naționale și ale vieții sociale.

Fondul ecologic național este instituit în scopul finanțării programelor în domeniul protecției mediului, al cărui volum se aprobă prin Legea anuală a bugetului de stat. Mijloacele Fondului ecologic național sunt principalele instrumente de implementare a politicilor de stat în domeniul ecologiei și mediului.

În acest sens, pe parcursul anului 2017, a fost inițiată implementarea a 345 de proiecte în valoare totală de 3,3 miliarde lei, contribuția Fondului ecologic național constituind 1,1 miliarde lei.

În scopul identificării domeniilor sensibile și prevenirii apariției deficiențelor în administrarea resurselor Fondului ecologic național, Instituția Supremă de Audit și-a propus și a realizat două misiuni de audit în cadrul cărora a abordat, în egală măsură, conformitatea și performanța gestionării acestui Fond.

Constatările de audit au scos în evidență atât probleme de nerespectare a normelor în gestiunea Fondului ecologic, cât și rezerve la capitolul performanța administrării acestuia.

În context, se relevă:

- tergiversarea implementării proiectelor, motivată de finanțarea proiectelor în mai multe etape, fiecare din etape fiind înregistrate ca un proiect aparte, generează riscul nefinalizării lor. În acest sens, sunt necesare acțiuni urgente de revizuire a modului de finanțare a proiectelor din contul Fondului, astfel va fi asigurată finalizarea acestora în termen, va fi îmbunătățită comunicarea între antreprenori, ceea ce va favoriza evitarea costurilor suplimentare ale proiectului;
- aprobarea proiectelor investiționale în lipsa resurselor financiare. De exemplu, pe parcursul ultimilor 5 ani au fost aprobate proiecte investiționale fără acoperire financiară, în valoare de 289,0 milioane lei. Astfel, este absolut necesară revizuirea mecanismului de alocare a resurselor financiare din Fond, pe bază de priorități și în funcție de resursele disponibile;
- lipsa criteriilor de evaluare și a mecanismelor de măsurare a rezultatelor, de rând cu disciplina slabă a beneficiarilor de proiect a condiționat raportarea nereală a rezultatelor obținute în implementarea proiectelor finanțate din Fondul ecologic național;
- monitorizarea neadecvată a procesului de selectare și implementare a proiectelor de către Consiliul de administrație și ministerul de ramură, ceea ce a determinat aprobarea proiectelor care nu întrunesc criteriile de eligibilitate, precum și unele care au fost respinse de către experții în domeniu.

Mentținerea formulei existente de alocare a mijloacelor financiare ale Fondului, de rând cu neîncurajarea competitivității pentru aprobarea proiectelor fiabile mențin riscul major de nefinalizare a acestora și neobținerea rezultatelor scontate.

Pentru redresarea situației create, în scopul alocării conforme și eficiente a resurselor din Fondului ecologic național, este necesară revizuirea metodelor, mecanismelor și instrumentelor folosite pentru gestionarea mijloacelor financiare destinate implementării proiectelor.

Auditul conformității executării bugetelor unităților administrativ-teritoriale din raionul Dubăsari

---

Autoritățile publice locale din raionul Dubăsari, conform legislației, dispun de competențele și atribuțiile care le permit realizarea misiunii lor de bază pentru a rezolva și administra, în cadrul legii, sub propria lor răspundere și în favoarea populației, o parte importantă din treburile publice. Autoritățile și instituțiile publice din subordinea acestora își desfășoară activitatea potrivit Legii nr.397-XV din 16.10.2003, în baza bugetelor de venituri și cheltuieli, supuse analizei și aprobării atât de conducerea executivă, cât și de autoritățile deliberative ale acestora.

Conformitatea formării și executării bugetelor în cadrul autorităților publice locale are ca scop consolidarea disciplinei financiare și sporirea eficienței utilizării fondurilor publice. Auditul public extern al autorităților publice locale rămâne în continuare axat pe problemele ce țin de relevanța managementului resurselor publice, exercitat de autoritățile locale conform competențelor și responsabilităților atribuite prin lege. În acest sens, activitatea de audit a fost exercitată și direcționată pe aspectele ce țin de: evaluarea respectării de către autoritățile publice locale a legalității și regularității procesului bugetar, administrarea prudentă și raportarea veridică a veniturilor și cheltuielilor bugetare etc.

În pofida evaluărilor precedente și recomandărilor privind activitatea de gestionare a resurselor și fondurilor publice, Curtea de Conturi constată că abaterile și neregulile depistate anterior nu numai că persistă, ci și rămân, practic, în toate autoritățile publice locale supuse auditului din raionul Dubăsari. Astfel, auditul public extern relevă că:

- abordările și mecanismele manageriale neadecvate ale Serviciului Fiscal de Stat și autorităților publice locale, precum și lipsa informațiilor și metodologiilor necesare a afectat procesul de planificare și executare a veniturilor bugetare;
- ponderea veniturilor ce provine din impozitul pe proprietate în totalul veniturilor a constituit doar 1,1%, lucru cauzat de faptul că doar 2,5% din

bunurile imobile au fost evaluate și participă la formarea bazei impozabile:

- consiliile locale nu au emis decizii prin care să stabilească plata pentru folosirea unor terenuri (30,9 ha) sau prețul normativ a fost aplicat neconform, ceea ce a condiționat nerealizarea veniturilor bugetare estimate de audit în valoare de 3,8 milioane lei;
- neîncasarea veniturilor bugetare estimate de audit între 2,6 milioane lei și 3,5 milioane lei, din cauza aplicării neconforme a prețului normativ și nerespectării procedurilor stabilite de cadrul legal la vânzarea-cumpărarea terenurilor;
- nedispunerea de state de personal și scheme de încadrare avizate de Cancelaria de Stat și înregistrate la Ministerul Finanțelor;
- încheierea a 23 contracte de prestări servicii în scopul camuflării raporturilor de muncă și de serviciu, inclusiv în funcții publice, și raportarea la alte articolele de cheltuieli a cheltuielilor de retribuire a muncii în valoare de 0,4 milioane lei;
- desfășurarea neregulamentară a achizițiilor publice de bunuri;
- Consiliul raional nu a asigurat valorificarea veniturilor în valoare de 0,8 milioane lei din taxa pentru folosirea drumurilor pentru reparația și întreținerea drumurilor;
- autoritățile publice locale nu au asigurat prezentarea la Ministerul Finanțelor a datelor veridice necesare calculării transferurilor cu destinație specială pentru învățământul preșcolar, suplimentul la salariu de 1000 lei și sporul la salariu de 30% personalului instituțiilor bugetare din partea stângă a Nistrului, ceea ce a cauzat neutilizarea a 2,25 milioane lei pentru sporurile și suplimentele la salariu, în anii 2015-2016, din transferurile din bugetul de stat;
- managementul contabil defectuos a determinat: efectuarea necorespunzătoare a inventarierilor; necontabilizarea rețelilor de apă și de canalizare aflate în gestiunea întreprinderilor municipale (26,2 milioane lei); valorii bunurilor noi create (7,7 milioane lei), a terenurilor aferente clădirilor publice (2,5 milioane lei) și altor bunuri (0,98 milioane lei), ceea ce nu asigură o raportare veridică a situațiilor financiare, condiționează deficiențe în prezentarea rezonabilă a informațiilor pentru luarea deciziilor în scopul consolidării bazei fiscale.

Neîntreprinderea de către autoritățile publice locale din r-nul Dubăsari a unor măsuri sistemice în materie de identificare, evaluare și monitorizare

a potențialului economico-financiar al teritoriului, utilizării regulamentare a mijloacelor bugetare și gestiunii eficiente a patrimoniului public, precum și neorganizarea și neimplementarea sistemelor de control intern au determinat creșterea gradului de dependență al bugetelor unităților administrativ-teritoriale din r-nul Dubăsari de transferurile de la bugetul de stat.

Misiuni de audit de performanță

Auditul performanței „Funcționalitatea și rezultativitatea operațională aferente administrării impozitelor și taxelor”

Colectarea deplină și în termen a impozitelor și taxelor la bugetul public național, prin exercitarea funcțiilor și atribuțiilor de administrare fiscală și vamală, reprezintă sarcina prioritară a Serviciului Fiscal de Stat și a Serviciului Vamal, în scopul asigurării finanțării cheltuielilor statului și consolidării bazei economice.

Pentru realizarea acestui deziderat strategic, organele fiscale și vamale urmează să asigure un management instituțional adecvat, în vederea implementării obiectivelor și atingerii performanțelor în administrarea impozitelor și taxelor.

Activitățile desfășurate de auditul public extern, orientate spre evaluarea managementului, dar și a rezultatelor activității de administrarea impozitelor și taxelor de către organele fiscale și vamale relevă că funcționalitatea și rezultativitatea operațională aferente administrării impozitelor și taxelor au fost influențate de nivelul redus de implementare și funcționare a sistemului de control intern al organelor cu atribuții de administrare fiscală și vamală, care a determinat insuficiența măsurilor

administrative orientate spre obținerea rezultatelor scontate în raport cu resursele bugetare alocate.

Astfel, în anul 2017 veniturile administrate de organele fiscale și vamale în totalul veniturilor bugetului public național au constituit 50,3 miliarde lei (fără restituirea TVA), fiind în creștere cu 7,7 miliarde lei, față de anul 2016, și cu 11,7 miliarde lei, față de anul 2015, ceea ce denotă o tendință pozitivă de majorare a veniturilor bugetare. În ansamblu, ponderea veniturilor administrate de organele fiscale și vamale în totalul veniturilor bugetului public național este în creștere: de la 88,3% în anul 2015 până la 94,2% în anul 2017.

Deși sarcina de colectare a veniturilor la bugetul public național, per ansamblu, a fost realizată integral de către organele fiscale și vamale, fiind întreprinse măsuri în vederea promovării continue a conformării benevole la achitarea impozitelor și taxelor și încasării plăților restante, auditul relevă unele riscuri, vulnerabilități și problematice care limitează eficiența și eficacitatea administrării fiscale și vamale în colectarea impozitelor și taxelor, și se materializează prin:

- nerealizarea sau realizarea parțială a indicatorilor de performanță stabiliți de către Serviciul Fiscal de Stat și Serviciul Vamal;
- lipsa unor caracteristici definitorii ale obiectivelor stabilite și elaborarea unor indicatori fără o fundamentare a modalității de calcul și a sursei de colectare a informației;
- necorelarea în documentele de politică a unor indicatori de performanță, precum și neestimarea resurselor și costurilor necesare în vederea realizării obiectivelor strategice;
- rezerve la fundamentarea indicatorilor planificației veniturilor bugetare, care au afectat acuratețea estimărilor elaborate;
- neîndeplinirea de către Serviciul Fiscal de Stat a sarcinii de colectare a taxei pe valoarea adăugată - cu 78,6 milioane lei (2015), precum și a impozitului pe venit - cu 33,8 milioane lei (2016) și, respectiv, - cu 78,8 milioane lei (2017). Concomitent, se relevă neîndeplinirea de către Serviciul Vamal a sarcinii de colectare a taxei pe valoare adăugată - cu 387,1 milioane lei (2015) și, respectiv, - cu 44,7 milioane lei (2017);
- creșterea continuă la bugeta restanțelor administrate de către Serviciul Fiscal de Stat, de la 1844,6 milioane lei - în anul 2015, până la 2 182,0 milioane lei - în anul 2017, precum și a celor administrate de către

Serviciul Vamal, de la 307,2 milioane lei - în anul 2015, până la 385,8 milioane lei - în anul 2017;

- neîncasarea la buget a unor sume calculate suplimentar sau recalulate în baza controalelor efectuate, fiind încasate în anul 2017 de către Serviciul Fiscal de Stat doar 214,2 milioane lei, sau 10,5% din totalul sumelor calculate (2 045,6 milioane lei), iar de către Serviciul Vamal - 36,0 milioane lei, sau 44,2% din totalul sumelor calculate (81,4 milioane lei).

De asemenea, activitățile auditului au atestat riscuri, vulnerabilități și problematice la aplicarea modalităților de executare silită a obligației fiscale și vamale, în vederea încasării restanțelor la buget; executarea și implementarea parțială a unor cerințe și recomandări ale auditurilor precedente ale Curții de Conturi; rezerve în funcționalitatea sistemului de control intern, care au avut impact asupra realizării obiectivelor și atingerii performanțelor instituționale în administrarea impozitelor și taxelor.

În susținerea celor consemnate, Curtea de Conturi, în baza constatărilor auditului, rezumă că managementul instituțional al organelor fiscale și vamale a asigurat în mare parte realizarea obiectivelor și atingerea unor performanțe în administrarea impozitelor și taxelor în condiții de eficiență, eficacitate și economicitate. Totodată, rezervele în activitatea sistemului de control intern au determinat riscuri, vulnerabilități și situații problematice în sistemul de administrare fiscală și vamală, influențând direct atingerea unor rezultate planificate, contribuind la extinderea posibilităților de eschivare de la plata impozitelor și taxelor, precum și la formarea restanțelor la bugetul public național. Aceste situații reduc semnificativ gradul de performanță al administrării fiscale și vamale, având impact direct asupra capacității de funcționare și de dezvoltare a statului în scopul acoperirii necesităților social-economice.

Cele menționate determină necesitatea adoptării unor măsuri orientate spre sporirea eficienței și eficacității sistemului de control intern din cadrul Serviciului Fiscal de Stat și al Serviciului Vamal în activitatea de administrare a impozitelor și taxelor, în scopul realizării obiectivelor și performanțelor stabilite, prin îmbunătățirea politicilor, procedurilor și instrumentelor de administrare fiscală și vamală, remedierea unor deficiențe și situații problematice, pentru consolidarea acestui sistem.

Audit al performanței asupra Fondului republican și fondurilor locale de susținere socială a populației

---

Reducerea sărăciei și asigurarea protecției sociale sunt prioritățile Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2020”. Astfel, protecția socială a populației este declarată prioritară în Cadrul de cheltuieli al statului. Aceasta se asigură din mai multe surse, printre care sunt și fondurile de susținere socială a populației.

Fondul de susținere socială a populației este creat pentru finanțarea programelor cu destinație specială în domeniul asistenței sociale, finanțarea serviciilor sociale incluse în pachetul minim de servicii sociale, în condițiile stabilite de Guvern, precum și pentru finanțarea cantinelor de ajutor social.

Astfel, Curtea de Conturi și-a propus de a audita performanța Fondului republican și a fondurilor locale de susținere socială a populației. Misiunea de audit a stabilit:

- acordarea unor ajutoare o dată în an, în situația în care mijloacele financiare sunt limitate, în lipsa unor criterii de selectare echitabilă a beneficiarilor, în funcție de gradul de vulnerabilitate și a necesarului de mijloace, nu asigură satisfacerea necesităților pentru care se solicită aceste ajutoare;
- neconcordanța cuantumului ajutoarelor materiale cu nevoile reale ale beneficiarilor, prin ce se limitează satisfacerea acestora;
- potențialii beneficiari au fost privați de dreptul de a obține ajutoare materiale, deoarece organele competente nu au asigurat colectarea și valorificarea integrală și în termen oportun a surselor de venituri aferente (2,7 milioane lei);
- imposibilitatea valorificării mijloacelor disponibile în luna decembrie a fiecărui an (21,3 milioane lei), precum și lipsa veniturilor în luna ianuarie, cauzată de faptul că Fondul republican nu reușește să distribuie mijloacele intrate pentru acordarea ajutoarelor materiale;

- mijloacele nevalorificate sunt retrase în bugetul de stat, ceea ce creează imposibilitatea de acordare a ajutoarelor materiale pe parcursul a 2 luni;
- prevederile neunivoce și imprecise nu oferă posibilitatea evaluării obiective și imparțiale a posibililor beneficiarii de ajutoare materiale;
- lipsa unor criterii de stabilire a cuantumului ajutoarelor materiale determină inechitatea între solicitanți atât la nivel de fond, cât și la nivel de țară și nu asigură obținerea impactului semnificativ în susținerea persoanelor socialmente vulnerabile.

Acordarea unor ajutoare o dată în an, în lipsa unor criterii definite, precum și fără evaluarea vulnerabilității și a necesarului real nu asigură satisfacerea necesităților pentru care se solicită aceste ajutoare, iar modul inconsecvent de formare și administrare a fondurilor de susținere socială a populației determină neîncasarea deplină a mijloacelor financiare, prin ce nu se asigură disponibilitatea mijloacelor pentru acoperirea necesităților unor potențiali beneficiari.

Auditul performanței „Asigură Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, prin controalele efectuate, că toate produsele alimentare provenite din import sunt sigure și nu prezintă pericol pentru sănătatea consumatorilor?”

Protejarea sănătății cetățenilor, la fiecare etapă a procesului de producție, este o prioritate-cheie a politicilor economice și de sănătate publică. Pornind de la bunele practici ale Uniunii Europene, guvernarea își dorește să se asigure că cetățenii au acces la alimente sigure, obținute din plante și animale sănătoase. În acest scop fiind creată Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor.

Curtea de Conturi a efectuat evaluarea activității Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, pentru a determina dacă mecanismele existente în cadrul acesteia, precum și acțiunile întreprinse de Agenție garantează faptul că produsele alimentare provenite din import sunt, mai întâi de toate, sigure.

Analiza efectuată de audit denotă că, pe parcursul anilor 2016-2017, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a realizat unele progrese în vederea implementării măsurilor prevăzute în documentele de politici, care se exprimă prin:

- reconstrucția a 4 puncte de control sanitar-veterinar și fitosanitar, precum și dotarea acestora cu echipamentul necesar, în scopul consolidării capacităților de gestionare a riscurilor aferente siguranței alimentelor;
- implementarea Sistemului informațional computerizat veterinar integrat TRACES pentru a urmări mișcarea tuturor produselor alimentare, hranei pentru animale și animalelor vii, în vederea unei mai bune protecții a consumatorilor;

- elaborarea unor proceduri operaționale aferente controalelor efectuate la importul de mărfuri, menite să îmbunătățească controalele inspectorilor din cadrul Agenției.

Totodată, auditul relevă că, de rând cu progresele înregistrate, persistă unele deficiențe și problematice, și anume:

- sistemul de control nu asigură pe deplin controlul sanitar-veterinar al alimentelor importante și necesită îmbunătățiri;
- neutilizarea echipamentelor și utilajelor instalate la 4 posturi de control sanitar-veterinar și fitosanitar în care s-au investit mijloace în valoare de peste 60,0 milioane lei compromite investițiile efectuate, încurajând pătrunderea pe piața internă a produselor nesigure, fapt ce pune în pericol sănătatea cetățenilor;
- procedurile existente privind autorizarea operațiunilor de import al mărfurilor supuse controlului sanitar-veterinar nu garantează siguranța produselor importate, iar realizarea neadecvată a planurilor de prelevare a probelor nu garantează siguranța alimentelor provenite din import;
- loturile importate de la care au fost prelevate probe sunt expuse comercializării până la obținerea rezultatelor de laborator, fapt ce de asemenea compromite siguranța alimentelor importate și are impact negativ asupra sănătății consumatorilor;
- lipsa accesului la Sistemul Integrat Vamal „Asycuda World” privind importul de mărfuri creează premise pentru a nu fi supuse controlului sanitar-veterinar și fitosanitar toate loturile importate;
- Agenția nu are stabilite activități eficiente de control la importul de produse care conțin organisme modificate genetic și nu monitorizează utilizarea acestora în scopul detectării eventualelor efecte neprevăzute.

Neconformitățile constatate au fost determinate de lipsa de mecanisme eficiente pentru supravegherea strictă a normelor sanitar-veterinare și fitosanitare la importul de produse alimentare, hrană pentru animale, animale și furaje, în vederea inofensivității lor. Acest fapt afectează, per ansamblu, credibilitatea activității instituției în materie de garanție că produsele alimentare provenite din import sunt sigure și nu prezintă pericol pentru sănătatea consumatorilor.

Auditul performanței Proiectului „Agricultura competitivă în Moldova”

Proiectul „Agricultura competitivă în Moldova” a fost conceput pentru a spori calitatea produselor agricole și competitivitatea acestora pe piața internă și cea externă, diversificarea piețelor de desfacere și creșterea exporturilor. În acest scop, Guvernul Republicii Moldova a contractat de la Asociația Internațională pentru Dezvoltare un împrumut în valoare totală de cca 27,40 milioane DST și de la GEF (Facilitatea Globală de Mediu), două granturi în valoare de 4,44 milioane dolari SUA, iar de la Agenția Internațională Suedeză de Cooperare în Dezvoltare – 18,77 milioane coroane suedeze.

Obiectivul principal al proiectului a constat în susținerea agendei de reformă a Guvernului în domeniile privind siguranța și calitatea alimentelor; îmbunătățirea oportunităților pe piață pentru agricultori prin oferirea suportului investițional în modernizarea infrastructurii post-recoltă; dezvoltarea instituțională prin crearea și consolidarea grupurilor de producători; implementarea bunelor practici agricole și a managementului durabil al terenurilor.

Evaluările efectuate de audit denotă că, deși indicatorii de rezultat ai Proiectului în mare măsură au fost îndepliniți, impactul asupra modernizării sistemului de management al siguranței alimentelor și al creșterii competitivității produselor agroindustriale, urmare a investițiilor în grupurile de producători, se produc cu întârziere și nu este asigurată valorificarea deplină a acestora.

În context, auditul relevă carențe în procesele de implementare, monitorizare, precum și utilizarea lor în condiții de eficiență, eficacitate și economicitate a resurselor alocate, și anume:

- neutilizarea echipamentelor procurate pentru realizarea lucrărilor de reabilitare a perdelelor forestiere de protecție și dotarea a două puncte de inspecție la frontieră în valoare de 3,7 milioane lei;

- suportarea cheltuielilor suplimentare în valoare de 2,0 milioane lei pentru ajustarea la condițiile tehnice a echipamentelor destinate Agenției „Moldsilva”;
- supraestimarea cu cca 4,6 milioane dolari SUA a necesarului de mijloace financiare destinat acordării sprijinului financiar producătorilor agricoli, resurse contractate prin acordul de finanțare, suma fiind ulterior realocată la alte componente ale Proiectului;
- majorarea cu cca 12,3 milioane lei a costurilor lucrărilor de renovare și reconstrucție a edificiilor Agenției Naționale de Siguranță a Alimentelor, urmare a extinderii termenelor de executare a lucrărilor; majorarea cu cca 12,1 milioane lei a costurilor lucrărilor pentru construcția și reconstrucția edificiilor Agenției, contractate în cadrul următoarelor licitații, ca urmare a rezilierii contractelor de antrepriză încheiate inițial;
- finanțarea beneficiarilor neeligibili cu suma de 7,1 milioane lei, urmare a nerespectării criteriilor de eligibilitate la etapa de examinare a dosarelor de solicitare a compensațiilor;
- irosirea mijloacelor bănești în valoare de cca 0,9 milioane lei, urmare a nevalorificării lucrărilor de proiectare, precum și a finalității reduse a activității de armonizare a cadrului regulator cu reglementările Uniunii Europene;
- neasigurarea de către Comisiile speciale locale și centrale a procesului conform de examinare a dosarelor de solicitare a compensațiilor, precum și emiterea de către autoritățile administrației publice locale a actelor neveridice privind suprafețele plantațiilor multianuale, determinând acordarea de sprijin financiar beneficiarilor neeligibili;
- întârzierea cu peste 10 luni la obținerea acreditării internaționale pentru 2 laboratoare, ceea ce a limitat sporirea capacității de prevenire a riscurilor potențiale care pot afecta sănătatea populației.

În concluzie se relevă neidentificarea corespunzătoare a necesităților, întârzierile, necoordonarea sau implementarea neadecvată a unor acțiuni, valorificarea necorespunzătoare a realizărilor afectează fiabilitatea rezultatelor obținute și pot periclita efectul acestora asupra modernizării sistemului de management al siguranței alimentelor, precum și asupra sporirii calității și competitivității produselor agroindustriale. Astfel, în

scopul atingerii integrale a obiectivelor Proiectului și menținerii efectelor acestora, sunt necesare acțiuni de consolidare a sistemului de control și supraveghere în vederea realizării și măsurării progreselor și a impactului prin intermediul unor indicatori relevanți și date fiabile, precum și asigurarea respectării principiilor buneii gestiuni financiare în implementarea acțiunilor Proiectului.

Auditul de mediu privind calitatea aerului în Republica Moldova

---

Dreptul la un mediu înconjurător neprimejdios din punct de vedere ecologic pentru viață și sănătate, inclusiv dreptul de a respira aer curat, reprezintă incontestabil dreptul fundamental al omului prevăzut de Constituție.

Protecția aerului constituie un subiect de importanță globală, care trebuie să devină o prioritate națională, deoarece vizează în mod direct condițiile de viață și sănătate ale populației, realizarea intereselor economice, precum și capacitățile de dezvoltare durabilă a societății. Într-o lume tot mai urbanizată, oamenii au nevoie de aer curat.

Asigurarea protecției aerului atmosferic este o parte indispensabilă a politicii de mediu și de dezvoltare durabilă a Republicii Moldova. În acest sens, pentru a dezvolta politici corespunzătoare, Republica Moldova s-a angajat să-și apropie progresiv legislația națională de cea a Uniunii Europene, în termenele stipulate în Acordul de Asociere.

În acest scop, misiunea de audit a identificat principalele vulnerabilități ce țin de asigurarea calității aerului în Republica Moldova:

- lipsa unui sistem de management integrat al calității aerului, care ar asigura respectarea absolută a principiului „Poluatorul plătește”;
- neajustarea la cerințele actuale a mecanismelor legale de gestionare a domeniului;
- ineficiența sistemului actual de monitorizare a calității aerului;
- nerealizarea angajamentelor internaționale din cauza raportării parțiale;
- accesibilitatea limitată la informațiile privind calitatea aerului;
- cooperarea nerezultativă între responsabilii cu competențe în domeniu;
- nealocarea mijloacelor financiare pentru dezvoltarea domeniului;
- neestimarea impactului poluării aerului asupra stării sănătății;
- neplafonarea emisiilor de poluanți;
- informații nereale privind volumul emisiilor de poluanți în aer atât de la sursele fixe, cât și de la cele mobile;

- neasigurarea principiului de interzicere a poluării în condițiile raportului „plata pentru poluare - impact provocat mediului”;
- nereglementarea exhaustivă a cuantumului amenzii aplicate în aceleași condiții pentru depășirea emisiilor admisibile;
- ineficiența procedurilor existente de control al poluării în condiții meteorologice nefavorabile;
- lipsa rețelei de automonitorizare și înregistrare automată a emisiilor de poluanți în aerul atmosferic.

În concluzie, menționăm că în Republica Moldova calitatea aerului este un motiv real de îngrijorare, îndeosebi în lipsa unui sistem de management integrat al aerului, care să asigure buna coordonare și funcționare atât a sistemului instituțional, în general, cât și a sistemelor de monitorizare, informare și responsabilizare a poluatorilor, ținând cont de situația în domeniu.

Sistemul actual de management al calității aerului este nefuncțional și ineficace, fiind sensibil în ceea ce privește livrarea datelor veridice și în timp real privind volumul emisiilor de poluanți în aer, estimarea stării de sănătate în raport cu nivelul de poluare al aerului, coordonarea concentrațiilor de fond pentru evaluarea emisiilor limitat admisibile, atragerea finanțării pentru modernizarea sistemului de monitorizare și a echipamentelor de control ecologic, organizarea controalelor privind echiparea stațiilor de testare tehnică cu utilaj care să determine indicatorii ecologici ai surselor mobile, raportarea la pozițiile „factorul ecologic”, stabilirea criteriilor privind cuantumul și valoarea amenzii aplicate pentru responsabilizarea poluatorilor, determinarea cuantumului plății pentru poluare în diferite regiuni ale țării, echilibrarea raportului plată pentru poluare – prejudiciu provocat mediului, plafonarea la nivel național a emisiilor de poluanți, controlul nivelului de poluare a aerului în condiții meteo nefavorabile, precum și monitorizarea de la sursă a emisiilor de poluanți în aer.

Astfel, se atestă necesitatea consolidării capacităților administrative în vederea soluționării problemelor în domeniu, prin inițierea acțiunilor cu scop reparativ și preventiv privind poluarea aerului, precum și transpunerea informațiilor despre calitatea aerului în planuri de acțiuni naționale, sustenabile din punct de vedere financiar.

Auditul performanței „Sunt gestionate în mod eficient și eficace mijloacele financiare ale Fondului rutier în vederea asigurării dezvoltării infrastructurii rutiere de calitate?”

Drumurile publice reflectă artere importante, destinate nu numai să reducă distanțele dintre regiuni, ci și să contribuie la reducerea costurilor transporturilor, precum și să asigure interfuncționalitatea sistemelor și securitatea la trafic.

Printre cele patru probleme majore care împiedică activitatea investițională în Republica Moldova, se regăsește și problema drumurilor. În acest sens, una dintre prioritățile de dezvoltare ale Guvernului, statuate în Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”, se axează pe sporirea investițiilor publice în infrastructura de drumuri naționale și locale, în scopul diminuării cheltuielilor de transport și sporirii vitezei de acces.

Principalul instrument guvernamental prin care au fost mobilizate resursele financiare interne, în scopul asigurării finanțării activităților pentru dezvoltarea infrastructurii rutiere, a fost formarea Fondului rutier. Fondul este parte integrantă a bugetului de stat, iar plafonul maxim anual al acestuia se aprobă de către Parlament. Repartizarea mijloacelor Fondului rutier se efectuează conform Programelor anuale ale lucrărilor de reparație și întreținere a drumurilor publice, coordonate cu Consiliul Fondului rutier și aprobate de către Guvern, în limitele concrete, pe obiective și categorii de lucrări.

În fiecare an bugetar, odată cu aprobarea de către Parlament a Legii bugetului de stat, se stabilesc resursele Fondului, ca parte integrantă a acestui buget, mijloacele fiind alocate de Ministerul Finanțelor, pe măsura încasării resurselor la conturile bugetului de stat, în corespundere cu cererile de alocare a mijloacelor fondului.

Totodată, Guvernul și-a stabilit ca prioritate strategică consolidarea capacităților Fondului rutier și creșterea ponderii anuale a acestuia în produsul intern brut până la cel puțin 1,2%.

Analiza efectuată de către audit asupra dinamicii veniturilor precizate pentru Fond pe ultimii 3 ani constată un caracter de restrângere. Astfel,

cuantumul pentru defalcările în Fondul rutier în anul 2017, aprobat în mărime de circa 80% din volumul total al accizelor la produsele petroliere, a fost diminuat la jumătate.

Funcționalitatea eficientă a Fondului rutier, în contextul obținerii progreselor în domeniu, a fost influențată de neatingerea indicatorilor de rezultat stabiliți.

Într-o altă ordine de idei, evaluările efectuate de către audit atestă prezența unor rezerve în procesul de estimare a resurselor de formare a Fondului rutier, care scot la iveală mecanisme nefuncționale de obținere a performanței în constituirea adecvată a Fondului, acestea, în unele cazuri, fiind determinate de neargumentarea analitică și documentară din partea Ministerului Finanțelor a deciziilor luate în aspectul plafonării mijloacelor destinate în acest scop.

Un alt aspect, identificat de audit, care a influențat resursele acumulate în Fondul rutier este și diminuarea indicatorilor bugetari, care au fost preponderent influențați de neexecutarea veniturilor din: i) taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate; ii) taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau dimensiuni depășesc limitele admise.

Auditul a constatat ineficiența și lipsa transparenței decizionale la repartizarea resurselor Fondului, care subminează substanțial contribuția utilizatorilor de drumuri publice.

Mecanismele privind acumularea, utilizarea și monitorizarea întrebuințării mijloacelor Fondului de către persoanele responsabile cu atribuții în acest sens au derulat într-un mod ineficient, fără atingerea unui management performant, fiind constatate rezerve atât în procesul de administrare și utilizare, cât și în procesul de monitorizarea mijloacelor Fondului.

Gestionarea insuficientă a resurselor Fondului a afectat obținerea rezultatelor scontate, inclusiv sustenabilitatea și durabilitatea dezvoltării infrastructurii drumurilor.

Prin urmare, menținerea unei astfel de abordări din partea factorilor de decizie vizavi de Fondul rutier compromite scopul pentru care a fost creat acesta, iar contribuabilii vor continua să achite accize și taxe rutiere fără a beneficia de drumuri calitative.

Auditul performanței „Performanța sectorului feroviar este dependentă de implementarea coerentă a guvernantei corporative și de investițiile efectuate în acest domeniu”

Sectorul feroviar se consideră un monopol natural și este principala întreprindere de transport feroviar din țară, care asigură în volum deplin necesitățile statului în transporturile de călători și mărfuri în trafic local, interstatal și internațional. Transportul feroviar este considerat unul dintre cele mai ecologice moduri de transport și este promovat de Uniunea Europeană drept unul dintre pilonii politicii europene în domeniul transporturilor în ultimele decenii.

Astfel, Curtea de Conturi și-a propus efectuarea auditului performanței la Î.S. „Calea Ferată a Moldovei”, în vederea evaluării faptului dacă mecanismele de guvernare existente au asigurat gestionarea eficientă a fondurilor publice în perioada 2015-2016.

În context, o guvernare corporativă consolidată permite întreprinderii să fie gestionată în mod eficient și în interesul social-economic al țării. De regulă, o bună guvernare se obține prin activități corespunzătoare desfășurate de administratori și de Consiliul de administrație, printr-un sistem de control intern eficient, prin transparență și sporire a gradului de conștientizare a impactului deciziilor adoptate și propriilor activități întreprinse pentru dezvoltarea entității.

Mecanismul actual de guvernare corporativă instituit în cadrul Î.S. „CFM” nu a contribuit pe deplin la obținerea performanței aferente gestiunii entității în condiții de eficiență și eficacitate. În acest sens, evidențiem că, în perioada de gestiune 2015-2016, întreprinderea a înregistrat pierderi majore în valoare de 105,2 milioane lei și, respectiv, de 53,2 milioane lei.

Printre deficiențe, determinate de neimplementarea adecvată a principiilor de guvernare corporativă și care au influențat activitatea întreprinderii per ansamblu, se enumeră:

- nedezvoltarea sistemelor de management orientate spre obiective și neînstituirea controlului managerial asupra proceselor operaționale și gestionare a riscurilor ce pot afecta atingerea obiectivelor;
- neexercitarea corespunzătoare a atribuțiilor de către Consiliul de administrație compromite rolul și contribuția fondatorului în asigurarea integrității, eficienței și performanței în gestionarea patrimoniului public privat;
- neefectuarea și neplanificarea achizițiilor în condiții de eficiență și economicitate, au condiționat crearea stocurilor cu mișcare lentă, menținerea stocurilor depășite și inutile în detrimentul principiului cost-beneficiu;
- neelaborarea unui sistem amplu de calculare a costurilor, precum și lipsa unui sistem complex de formare a tarifelor pentru serviciile de transport feroviar, care nu au permis optimizarea principalelor procese de afaceri și generarea de noi oportunități economice;
- neajustarea și neoptimizarea, la noile conjuncturi economice, a cheltuielilor aferente resurselor tehnice, umane, materiale etc., a determinat asumarea cheltuielilor de întreținere a diferitor domenii nespecifice activității de bază (baze de odihnă, unități culturale, sociale, medicale, sportive etc.), menținerea unui număr impunător de personal, sporind cheltuielile și costurile serviciilor de transport prestate;
- neexecutarea lucrărilor de reparații a infrastructurii feroviare corespunzător standardelor în domeniu a condiționat degradarea continuă a liniilor de cale ferată, defectarea a 800 de traverse și mai multor bucăți per km, cu impact asupra calității serviciilor prestate cetățenilor în condițiile reducerii vitezei de circulație a trenurilor;
- neîntreprinderea acțiunilor de rigoare privind extinderea bazei veniturilor aferente bunurilor imobile neutilizate care pot fi oferite în locațiune a condus la gestionarea inefficientă și suportarea cheltuielilor de întreținere a acestora. De exemplu, cheltuielile de întreținere pentru bazele de odihnă nefuncționale au constituit 1,4 milioane lei;

- nedesfășurarea adecvată a inventarierii patrimoniului a încurajat posibilele riscuri de fraudă, generând discrepanțe între lista activelor patrimoniale deținute și cele contabilizate;
- neeficiența acțiunilor managementului nu au menținut și asigurat integritatea activelor corporale și au condiționat ne(re)evaluarea a 42 339 de bunuri în valoare de 2,1 miliarde lei;
- nerecunoașterea și nereflectarea veridică a informațiilor aferente activelor corporale a generat denaturarea acestora în valoare de 704.3 milioane lei;
- calcularea amortizării activelor corporale neutilizate în procesul operațional a generat majorarea cheltuielilor operaționale în valoare de 3,3 milioane lei;
- caracterul neregulat și neechitabil al deciziilor adoptate de către Comisia pentru probleme tarifare a condiționat subestimarea și ratarea potențialelor venituri.

În contextul celor expuse, conchidem că în cadrul întreprinderii nu a fost instituit și implementat pe deplin sistemul de management al calității, orientat spre administrarea eficientă și gestiunea economico-financiară axată pe cost-beneficiu. Printre factorii care au generat situațiile menționate, se enumeră: neimplementarea unei guvernante corporative; neasigurarea unei activități economico-financiare viabile în condiții de eficiență și eficacitate; neasigurarea utilizării eficiente a capitalului propriu, nerespectarea coerenței cost-eficiență a obligațiilor. Consecințele guvernantei deficiente identificate în cadrul Î.S. „Calea Ferată a Moldovei” s-au manifestat prin performanța redusă a acesteia, generarea de pierderi, lipsa de uniformitate, iar gestionarea fondurilor s-a efectuat la un nivel redus. Acest fapt periclitează nu numai îndeplinirea obiectivelor stabilite pentru anii 2014-2024 și investițiile care urmau a fi efectuate, ci și modernizarea sectorului feroviar, unul dintre obiectivele majore ale întreprinderii. De asemenea, aceasta poate afecta negativ competitivitatea transportului feroviar în raport cu transportul rutier de pasageri și mărfuri.

Auditul performanței privind evidența sistemelor și resurselor informaționale de stat

---

Dezvoltarea tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC), economiei digitale, securității cibernetice și guvernancei Internetului constituie obiectivele prioritare ale statului, promovate prin politici orientate spre asigurarea unei creșteri durabile a sectorului. Politica privind resursele informaționale este orientată spre crearea condițiilor juridice, economice, organizatorice și de altă natură, necesare asigurării unei dezvoltări armonioase a societății și a statului. Totodată, implementarea și funcționarea Registrului resurselor și sistemelor informaționale de stat are ca scop asigurarea unei evidențe la nivel național, a coordonării acțiunilor autorităților publice privind crearea resurselor și sistemelor informaționale integrate, conturarea tabloului informațional al țării prin excluderea dublării de soluții TI, și, nu în ultimul rând, prezentarea în mod complet și veridic dezvoltarea resurselor și sistemelor informaționale în Republica Moldova.

Astfel, Curtea de Conturi și-a propus efectuarea auditului în vederea evaluării funcționalității și eficienței sistemului de evidență a resurselor și sistemelor informaționale de stat, determinării rezultatelor și progreselor înregistrate, precum și elucidarea problemelor și riscurilor ce pot afecta impactul ulterior, cu determinarea oportunităților de îmbunătățire în acest sens.

Rezultatele auditului relevă că, deși a fost instituit un cadru normativ și instituțional pentru dezvoltarea și evidența resurselor și sistemelor informaționale de stat, acesta nu este pe deplin aplicat și funcțional, necesitând a fi ajustat la realitățile tehnologice și instituționale actuale. Acest fapt generează riscul nerealizării politicii de stat în domeniu și contribuie la creșterea discrepanței între politicile promovate și situația actuală. Totodată, deși au fost înregistrate anumite progrese tangibile, acestea nu s-au soldat în deplină măsură cu impactul scontat, fiind identificate și unele neajunsuri, și anume:

- cadrul instituțional aferent dezvoltării, gestionării și evidenței resurselor și sistemelor informaționale de stat necesită a fi ajustate și racordate la realitățile tehnologice și instituționale actuale;
- neutilizarea SI elaborate, inclusiv ca urmare a aplicării fragmentarea prevederilor legislației în domeniul TIC, îndeosebi la crearea și dezvoltarea TIC, fapt ce a condiționat utilizarea ineficientă a resurselor alocate în acest scop;
- neînregistrarea SI în evidența contabilă a entităților, fapt ce afectează veridicitatea raportării elementelor patrimoniale reflectate în situațiile financiare ale acestora, cât și riscuri de utilizare ineficientă a resurselor;
- necorelarea capacităților instituționale disponibile ale entităților cu sarcinile și atribuțiile suplimentare investite ca urmare a reorganizării acestora, fapt ce afectează atingerea rezultatelor scontate;
- promovarea și monitorizarea insuficientă a aplicării prevederilor legale în domeniu, determinată de capacitățile instituționale limitate și de dispersarea competențelor în domeniu;
- nepunerea în aplicare a SIA „Registrul Resurselor și Sistemelor Informaționale de Stat”, datorată lipsei cadrului regulator necesar, precum și implicării insuficiente a autorităților responsabile, ceea ce a condus la neatingerea scopurilor scontate ale acestuia, inclusiv utilizarea ineficientă a resurselor financiare în valoare de 1,1 milioane lei pentru achiziția realizată;
- până în prezent lipsește o evidență eficientă centralizată a resurselor și sistemelor informaționale de stat, inclusiv ca urmare a neimplementării Registrului Resurselor și Sistemelor Informaționale de Stat, fapt ce condiționează procesul haotic de informatizare (lipsa sau insuficienta coordonare, control și monitorizare);
- o mare parte din SI create și implementate pe parcursul perioadei auditate nu pot asigura schimbul de informații între ele, pe motivul incompatibilității platformelor, fapt condiționat inclusiv de lipsa unui sistem de evaluare a conformității acestora, precum și a unui mecanism eficient de monitorizare și coordonare a activităților în conformitate cu direcțiile strategice prioritare în domeniul TIC;
- deficiențele constatate sunt cauzate de un cumul de factori sistemici, principalii constând în: necorelarea capacităților instituționale disponibile cu atribuțiile și sarcinile delegate, lipsa și insuficiența acută a capacităților instituționale (resurse umane, financiare) în domeniul

resurselor și sistemelor informaționale de stat în majoritatea absolută a autorităților publice centrale, imperfecțiunea și carențele cadrului normativ-legislativ, inclusiv în aspectul delimitării clare a responsabilităților părților în domeniu, precum și insuficiența și ineficiența pârghiilor aplicate pentru asigurarea conformării entităților la crearea și gestionarea resurselor și sistemelor informaționale de stat; implicarea insuficientă a autorităților responsabile în vederea impulsivării și asigurării rezultatelor scontate; disfuncționalitatea sistemului managerial pe dimensiunea de supraveghere și control al aplicării cerințelor cadrului normativ aferent creării și gestionării resurselor și sistemelor informaționale de stat; neimplementarea și nefuncționarea Registrului Resurselor și Sistemelor Informaționale de Stat etc.

Altfel, auditul atestă că, per ansamblu, au fost asigurate unele condiții pentru asigurarea evidenței resurselor și sistemelor informaționale de stat, fapt reflectat și de instituirea unui cadru normativ relevant, a entităților publice responsabile de monitorizarea și controlul aplicării acestora etc. Totodată, auditul relevă că, până în prezent nu a fost asigurată o evidență eficientă și exhaustivă a patrimoniului public în domeniul TIC (atât la nivel de entitate publică, cât și la nivel național), ceea ce condiționează utilizarea ineficientă și ineficace a resurselor publice alocate în acest scop. În contextul misiunii de audit, Curtea de Conturi a formulat un set de recomandări în vederea remedierii deficiențelor și carențelor constatate, precum și îmbunătățirea activităților relevante.

Auditul performanței „Care sunt progresele și impedimentele/riscurile înregistrate în cadrul implementării Proiectului „e-Transformare a Guvernării”?”

Tehnologiile informaționale și comunicațiile (TIC) influențează pozitiv asupra tuturor sferelor vieții și contribuie la dezvoltarea social-economică a statului, la producerea schimbărilor în viața populației, constituind una din direcțiile strategice ale dezvoltării mondiale, în scopul integrării Republicii Moldova în spațiul informațional internațional, edificării societății informaționale în republică, fiind declarată drept una din prioritățile naționale.

În acest scop, Guvernul Republicii Moldova, pe parcursul perioadei 2011-2016, a conceput și implementat, cu asistența Băncii Mondiale, Proiectul „e-Transformarea Guvernării”. Bugetul Proiectului a însumat 23,1 milioane dolari SUA, din care contribuția Guvernului Republicii Moldova a constituit 3,2 milioane dolari SUA.

Proiectul „e-Transformare a Guvernării” a fost realizat, având obiectivul general *de a transforma furnizarea anumitor servicii publice selectate cu aplicarea TIC*, fiind axat pe unele dintre noile abordări inovatoare în domeniul e-Guvernării: tehnologiile Cloud, aplicațiile guvernamentale, inițiativele de date deschise, guvernul ca platformă etc. Proiectul prevede elaborarea Platformei tehnologice guvernamentale comune MCloud, serviciilor electronice guvernamentale și serviciilor electronice publice, ultimele fiind destinate cetățenilor (G2C), mediului de afaceri (G2B) și Guvernului (G2G).

Reieșind din importanța domeniului auditat, a impactului acestuia, Curtea de Conturi și-a propus evaluarea performanțelor Proiectului „e-Transformare a Guvernării” prin determinarea rezultatelor și progreselor înregistrate, precum și a riscurilor ce pot afecta impactul ulterior al acestuia.

Urmare a evaluărilor efectuate, auditul atestă realizarea obiectivelor aferente Proiectului, respectiv, a diversității activităților și produselor implementate în cadrul acestuia, dar și unele probleme, care au afectat eficiența, eficacitatea și durabilitatea acestuia, și anume:

- sistemul managerial al Proiectului, care a inclus o multitudine de organe implicate în implementarea, monitorizarea și coordonarea implementării acestuia, inclusiv în entitățile publice, a fost în mare parte nefuncțional și ineficient, ceea ce a avut impact asupra sustenabilității Proiectului;
- impactul rezultatelor Proiectului asupra modernizării tehnologice a guvernării este unul modest, datorat în mare parte faptului că indicatorii de performanță stabiliți și, după caz, metodele (procedurile) de colectare a datelor nu au fost destul de relevanți/relevante pentru măsurarea gradului de atingere a obiectivului general al Proiectului;
- platformele guvernamentale și serviciile electronice implementate în cadrul Proiectului nu sunt valorificate în prezent în deplină măsură, fapt condiționat de multiplele curențe în materie de norme și proceduri de reglementare, managementul deficient și insuficiența personalului competent, insuficiența sau lipsa leadership-ului în entitățile publice, ceea ce diminuează eficiența investițiilor realizate;
- necoordonarea acțiunilor autorităților publice în domeniul creării/dezvoltării de noi infrastructuri, achiziționării echipamentelor și soluțiilor soft proprii, în modul stabilit, a cauzat limitarea impactului modernizării serviciilor publice, inclusiv valorificării produselor TI achiziționate și instituite din contul Proiectului;
- procesul de identificare și selectare a unor servicii publice pentru digitizare nu a întrunit în totalitate normele stabilite, având un caracter sporadic și netransparent. Astfel, au fost digitizate unele servicii utilizate de un număr relativ restrâns de beneficiari/cetățeni;
- elaborarea serviciilor electronice publice nu a rezultat cu modernizarea tehnologică a tuturor proceselor interne, nefiind digitizate unele procese interne de importanță majoră;
- deși au fost realizate investiții, 4 din cele 17 Sisteme Informaționale, în valoare totală de circa 13 490 milioane lei, dezvoltate din contul Proiectului (SIGEDIA, Registrul digital agricol, e-Autorizație transport, e-Integritate) la momentul desfășurării auditului nu erau puse în exploatare, nici utilizate corespunzător, iar perspectiva utilizării pe

viitor a cel puțin 2 din ele (SIGEDIA și Registrul digital agricol) este una incertă;

- nerespectarea în deplină măsură a normelor privind protecția datelor cu caracter personal, precum și insuficiența cadrului normativ și de reglementare a e-serviciilor dezvoltate etc.

Neajunsurile constatate sunt cauzate, în principal, de un cumul de factori sistemici și sunt condiționate, în principiu, de pregătirea insuficientă a Proiectului, care s-a amplificat, pe parcursul implementării acestuia, prin nerealizarea unor măsuri prevăzute în cadrul de reglementare și absolut necesare pentru durabilitatea produselor create.

Concluzionând cele relatate, se relevă că, per ansamblu, cu unele rezerve de îmbunătățire, au fost asigurate condițiile necesare în vederea obținerii rezultatelor scontate ale Proiectului e-Transformare a Guvernării, fapt reflectat și de îndeplinirea obiectivelor aferente Proiectului, prin instituirea unui cadru normativ-legislativ relevant, desemnarea autorităților naționale responsabile de monitorizarea și controlul gestionării realizării acestuia; instituirea soluțiilor informatice etc. Totodată, deși obiectivul Proiectului a fost realizat, fiind înregistrate anumite progrese tangibile, din cauza unui cumul de factori sistemici, la momentul auditului, acestea nu s-au soldat în deplină măsură cu impactul scontat privind impulsivitatea procesului de modernizare tehnologică a guvernării. Or, implicarea eficientă a organelor responsabile și asigurarea unei conlucrări eficiente între factorii implicați, inclusiv prin întreprinderea acțiunilor de rigoare în vederea eliminării carențelor constatate de auditul Curții de Conturi, va contribui la consolidarea ulterioară a impactului scontat al Proiectului, a sustenabilității acestuia, precum și la asigurarea condițiilor necesare pentru implementarea cu succes a viitoarelor proiecte în domeniu.

Seria de factori consemnați în Raportul de audit urmează să motiveze Guvernul pentru intervenirea în timpul oportun prin examinări adecvate a noului model de furnizare a serviciilor TI, cu efectuarea, după caz, a ajustărilor/intervențiilor necesare în acest sens.

Auditul performanței „În ce măsură managementul Serviciului Guvernamental de Plăți Electronice (MPay) asigură atingerea impactului scontat?”

Instituirea unui serviciu de plăți electronice a fost o necesitate indispensabilă, dat fiind faptul că până la implementarea acestuia nu a existat o modalitate consistentă și unificată în privința mecanismului de achitare a serviciilor publice. În majoritatea cazurilor, prestatorul de servicii decidea mecanismele acceptabile de plată, reieșind din capacitatea sa tehnică, financiară și organizatorică. Evident, această dificultate producea un disconfort pentru cetățeni. Astfel, pentru soluționarea centralizată a problemei privind achitarea serviciilor publice electronice cu orice instrument de plată disponibil în Republica Moldova, Guvernul a decis instituirea Serviciului MPay.

Serviciul MPay a fost implementat în cadrul Proiectului e-Transformare a Guvernării în vederea asigurării unui mecanism unic de achitare a serviciilor publice, impozitelor, taxelor, amenzilor, majorărilor de întârziere (penalităților) și altor plăți la bugetul public național prin sistemul trezorerial al Ministerului Finanțelor, cu ajutorul instrumentelor de plată legal disponibile

Reieșind din importanța domeniului auditat, a impactului acestuia, auditul a evaluat în ce măsură managementul Serviciului Guvernamental de Plăți Electronice (MPay) asigură atingerea impactului scontat.

Deficiențele constatate sunt:

- Serviciul MPay nu este valorificat în deplină măsură, fapt datorat în mare parte utilizării fragmentare a acestuia de către autorități, instituții publice, cetățeni – potențiali beneficiari ai Serviciului, ceea ce diminuează eficiența și eficacitatea investițiilor realizate;
- numărul nesemnificativ al serviciilor publice pasibile de a fi achitate prin Serviciul MPay, ai căror beneficiari direcți sunt cetățenii, nu s-a soldat cu schimbări tangibile privind accesul și utilizarea masivă de către populație a acestora, fapt ce diminuează eficacitatea Serviciului;

- entitățile/instituțiile beneficiare de servicii electronice nu dispun în totalitate de capacitățile necesare pentru asigurarea durabilității Serviciului MPay, astfel asimilarea acestuia rămâne a fi scăzută etc.;
- impactul scontat a fost diminuat de ambiguitățile și carențele cadrului normativ și celui regulator aferent Serviciului MPay;
- activitatea insuficientă și ineficientă a entităților responsabile de managementul și utilizarea Serviciului MPay, amplificat de lipsa unui mecanism adecvat de monitorizare, control și evaluare a eficienței și eficacității utilizării Serviciului, nu a asigurat în deplină măsură atingerea impactului scontat;
- diminuarea eficienței și eficacității Serviciului, prin utilizarea în paralel a modului tradițional de achitare a serviciilor, impozitelor, taxelor, amenzilor și altor plăți la bugetul public național, condiționată inclusiv de monitorizarea insuficientă și ineficientă din partea Ministerului Finanțelor și Centrului de Governare Electronică a executării contractelor de către prestatorii de servicii de plată;
- cuantumul comisioanelor percepute din achitățile cu cardul împovărează bugetul de stat cu cheltuieli adiționale și conduce la faptul ca plățile electronice să fie mult mai costisitoare față de cele efectuate în mod tradițional, ceea ce limitează promovarea plăților fără numerar;
- controalele aferente asigurării securității și integrității datelor procesate prin Serviciul MPay (inclusiv controalele de acces la Sistem de către utilizatorii cu rol de administrare și cele ale aplicației) nu sunt suficiente și eficiente, iar lipsa unui mecanism eficient de monitorizare și control al implementării acestora pot afecta atingerea obiectivului scontat al Serviciului.

Auditul conchide că, deși au fost înregistrate anumite progrese tangibile, acestea nu s-au soldat în deplină măsură cu impactul scontat, fapt ce generează riscuri majore asupra sustenabilității și durabilității Serviciului guvernamental.

De menționat că, deficiențele constatate se datorează unui cumul de factori sistemici, principalii constând în: necorelarea capacităților instituționale și financiare disponibile cu atribuțiile și sarcinile delegate; pregătirea insuficientă a procesului de instituire a Serviciului MPay, exprimată prin neefectuarea unor analize exhaustive cu privire la evaluarea necesităților, respectiv, a capacității platformei aferente Serviciului MPay, precum și a capacităților instituționale ale autorităților implicate; neasigurarea condițiilor suficiente pentru valorificarea Serviciului MPay; imperfecțiunea cadrului normativ în domeniu;

ineficiența activității unor organe implicate în implementarea Serviciului MPay, precum și implicarea insuficientă a autorităților responsabile în vederea impulsivării și asigurării rezultatelor scontate; managementul insuficient al riscurilor aferente etc.

În contextul misiunii de audit, Curtea de Conturi a formulat un set de recomandări pentru remedierea deficiențelor și curențelor constatate, precum și îmbunătățirea activităților relevante.

Anexă

Lista Hotărârilor adoptate de Curtea de Conturi în
perioada octombrie 2017 - septembrie 2018

Denumirea hotărârii

1.	Hotărârea nr.53-s din 10 octombrie 2017 „Privind Raportul auditului situațiilor financiare ale Serviciului de Informație și Securitate pe exercițiul bugetar 2016”
2.	Hotărârea nr.55 din 8 noiembrie 2017 „Privind Raportul auditului performanței Proiectului „Agricultura competitivă în Moldova””
3.	Hotărârea nr.58 din 15 noiembrie 2017 „Cu privire la Raportul auditului privind autenticitatea situațiilor financiare aferente implementării Proiectului „Fortificarea capacităților Sistemului Informațional de Management în Educație””
4.	Hotărârea nr.60 din 21 noiembrie 2017 „Cu privire la Raportul de audit al performanței/TI „Care sunt progresele și impedimentele/riscurile înregistrate în cadrul implementării Proiectului „e-Transformare a Guvernării”””
5.	Hotărârea nr.61 din 27 noiembrie 2017 „Privind Raportul auditului situațiilor financiare ale Internatului psihoneurologic, mun. Bălți”
6.	Hotărârea nr.62 din 27 noiembrie 2017 „Privind Raportul auditului situațiilor financiare ale Azilului republican pentru invalizi și pensionari, mun. Chișinău”

7.	Hotărârea nr.63 din 28 noiembrie 2017 „Privind Raportul auditului situațiilor financiare ale Centrului republican de reabilitare a invalizilor, veteranilor muncii și războiului, com. Cocieri, r-nul Dubăsari”
8.	Hotărârea nr.64 din 29 noiembrie 2017 „Privind Raportul auditului situațiilor financiare consolidate ale Comisiei Electorale Centrale aferente exercițiului bugetar încheiat la 31 decembrie 2016”
9.	Hotărârea nr.65 din 30 noiembrie 2017 „Privind Raportul auditului de mediu privind calitatea aerului în Republica Moldova”
10.	Hotărârea nr.66 din 05 decembrie 2017 „Cu privire la Raportul auditului performanței „Sunt gestionate în mod eficient și eficace mijloacele financiare ale Fondului rutier în vederea asigurării dezvoltării infrastructurii rutiere de calitate?””
11.	Hotărârea nr.68 din 18 decembrie 2017 „Privind Raportul auditului situațiilor financiare ale Proiectului „Consolidarea eficacității rețelei de asistență socială pe anul 2016””
12.	Hotărârea nr.69 din 19 decembrie 2017 „Cu privire la Raportul auditului performanței „Asigură Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, prin controalele efectuate, că toate produsele alimentare provenite din import sunt sigure și nu prezintă pericol pentru sănătatea consumatorilor?””
13.	Hotărârea nr.71 din 20 decembrie 2017 „Privind Raportul auditului performanței asupra gestionării Fondului ecologic național în exercițiul bugetar 2016”
14.	Hotărârea nr.72 din 20 decembrie 2017 „Privind Raportul auditului performanței Fondului republican și fondurilor locale de susținere socială a populației”
15.	Hotărârea nr.2 din 13 februarie 2018 „Cu privire la Raportul auditului conformității evidenței, înregistrării și gestionării patrimoniului public, precum și a impozitării bunurilor imobile”
16.	Hotărârea nr.3-s din 20 februarie 2018 „Privind Raportul auditului situațiilor financiare consolidate ale Agenției Rezerve Materiale la 31 decembrie 2016”

17.	Hotărârea nr.5 din 12 martie 2018 „Privind Raportul auditului conformității executării bugetelor unităților administrativ-teritoriale din raionul Dubăsari pe anii 2015-2016”
18.	Hotărârea nr.6 din 20 martie 2018 „Cu privire la Raportul auditului financiar privind gestiunea economico-financiară și administrarea patrimoniului de către Instituția Publică Națională a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova” pentru exercițiul bugetar 2016”
19.	Hotărârea nr.7-s din 20 martie 2018 „Privind Raportul de audit al situațiilor financiare consolidate ale Departamentului Instituțiilor Penitenciare din subordinea Ministerului Justiției”
20.	Hotărârea nr.8 din 26 martie 2018 „Privind Raportul auditului performanței „Performanța sectorului feroviar este dependentă de implementarea coerentă a guvernancei corporative și de investițiile efectuate în acest domeniu””
21.	Hotărârea nr.9 din 28 martie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului la 31 decembrie 2017”
22.	Hotărârea nr.11 din 11 aprilie 2018 „Privind Raportul auditului conformității asociat auditului performanței „Managementul serviciilor publice de transport urban și impactul fiscal-bugetar al acestora””
23.	Hotărârea nr.17 din 03 mai 2018 „Privind Raportul auditului programelor naționale în ocrotirea sănătății la 31.12.2017”
24.	Hotărârea nr.18 din 14 mai 2018 „Cu privire la Raportul de audit al performanței „Funcționalitatea și rezultativitatea operațională aferente administrării impozitelor și taxelor””
25.	Hotărârea nr. 21 din 17 mai 2018 „Privind Raportul auditului situațiilor financiare ale Agenției Turismului la 31 decembrie 2017”
26.	Hotărârea nr. 23 din 25 mai 2018 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul bugetar încheiat 2017”

27.	Hotărârea nr.24 din 28 mai 2018 „Cu privire la Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2017”
28.	Hotărârea nr.25 din 28 mai 2018 „Cu privire la Raportul auditului performanței managementului datoriei sectorului public pe anul 2017”
29.	Hotărârea nr.26 din 29 mai 2018 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar încheiat 2017”
30.	Hotărârea nr.28 din 31 mai 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității la 31 decembrie 2017”
31.	Hotărârea nr.29 din 12 iunie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Consiliului Național pentru Acreditare și Atestate încheiate la 31.12.2017”
32.	Hotărârea nr.30 din 19 iunie 2018 „Privind Raportul auditului situațiilor financiare ale Oficiului Avocatului Poporului la 31 decembrie 2017”
33.	Hotărârea nr.32 din 21 iunie 2018 „Privind Raportul auditului situațiilor financiare ale Consiliului Concurenței la 31 decembrie 2017”
34.	Hotărârea nr.35 din 22 iunie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Serviciului Hidrometeorologic de Stat încheiate la 31 decembrie 2017”
35.	Hotărârea nr.38 din 25 iunie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare aferente procesului bugetar și gestionării patrimoniului public ale mun. Bălți pe anul 2017”
36.	Hotărârea nr.39 din 26 iunie 2018 „Privind Raportul auditului conformității gestionării mijloacelor Fondului Ecologic Național în anul 2017”

37.	Hotărârea nr.40 din 27 iunie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Proiectului „Consolidarea eficacității rețelei de asistență socială pentru anul 2017”
38.	Hotărârea nr.42 din 28 iunie 2018 „Privind Raportul auditului situațiilor financiare ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică la 31 decembrie 2017”
39.	Hotărârea nr.46 din 5 iulie 2018 „Privind Raportul auditului situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale la 31 decembrie 2017”
40.	Hotărârea nr.50 din 23 iulie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare aferente procesului bugetar și gestionării patrimoniului public de către Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia pe anii 2016-2017”
41.	Hotărârea nr.51 din 23 iulie 2018 „Raportul auditului situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii la 31 decembrie 2017”
42.	Hotărârea nr.52 din 24 iulie 2018 „Privind Raportul auditului situațiilor financiare ale Întreprinderii de Stat „MoldATSA” la 31 decembrie 2017”
43.	Hotărârea nr.53 din 24 iulie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Justiției la 31 decembrie 2017”
44.	Hotărârea nr.54 din 25 iulie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare ale Biroului Relații Interetnice încheiate la 31 decembrie 2017”
45.	Hotărârea nr.55 din 25 iulie 2018 „Privind Raportul auditului situațiilor financiare ale Biroului de Curieri Speciali la 31 decembrie 2017”
46.	Hotărârea nr.56-s din 26 iulie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne la 31 decembrie 2017”

47.	Hotărârea nr.57 din 30 iulie 2018 „Cu privire la Raportul auditului privind autenticitatea situațiilor financiare aferente implementării Proiectului „Reforma Învățământului în Republica Moldova pe exercițiul bugetar 2017””
48.	Hotărârea nr.58 din 31 iulie 2018 „Cu privire la Raportul auditului performanței „În ce măsură managementul Serviciului Guvernamental de Plăți Electronice (MPay) asigură atingerea impactului scontat?””
49.	Hotărârea nr.59 din 31 iulie 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene la 31 decembrie 2017”
50.	Hotărârea nr.60 din 1 august 2018 „Privind aprobarea Raportului auditului situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor, încheiate la 31 decembrie 2017”
51.	Hotărârea nr.61 din 1 august 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Apărării la 31 decembrie 2017”
52.	Hotărârea nr.62 din 2 august 2018 „Cu privire la Raportul auditului performanței privind evidența resurselor și sistemelor informaționale de stat”
53.	Hotărârea nr.63 din 6 august 2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31 decembrie 2017”

Noțiuni

Auditul financiar – activitate independentă realizată în vederea obținerii unei asigurări rezonabile cu privire la măsura în care situațiile financiare, în ansamblu, nu conțin denaturări semnificative ca urmare a fraudei sau erorii, activitate ce se finalizează cu exprimarea unei opinii cu privire la faptul dacă situațiile financiare sînt prezentate, din toate punctele de vedere semnificative, conform cadrului normativ aplicabil de raportare financiară.

Auditul performanței – activitate de evaluare independentă, obiectivă și de încredere a modului în care entitatea auditată respectă principiile economicității, eficienței și eficacității.

Auditul de conformitate – activitate independentă realizată în vederea obținerii asigurării că activitățile, tranzacțiile financiare efectuate sunt, sub toate aspectele semnificative, în conformitate cu reglementările aplicabile.

Opinia auditorului – concluzie clară a auditorului public, exprimată în scris într-o formă standardizată, bazată pe activitățile de audit asupra situațiilor financiare și referitoare la veridicitatea și conformitatea acestora, sub toate aspectele semnificative, cu reglementările aplicabile în domeniul respectiv.

Opinia poate fi exprimată asupra situațiilor financiare sau asupra conformității în corespundere cu cadrul general de raportare financiară aplicabil. Opinia de audit poate fi favorabilă sau nefavorabilă.

Opinia favorabilă (fără rezerve) – opinia exprimată de auditor atunci când acesta ajunge la concluzia că situațiile financiare sunt întocmite, din toate

punctele de vedere semnificative, în conformitate cu cadrul general de raportare financiară aplicabil.

Opinie nefavorabilă poate fi:

opinie cu rezerve – în rezultatul obținerii de probe de audit suficiente și adecvate, auditorul concluzionează că denaturările, individuate sau cumulate, sunt semnificative, dar nu pervazive sau auditorul nu este capabil să obțină probe de audit suficiente și adecvate pe care să își fundamenteze opinia, dar auditorul concluzionează că efectele posibile asupra situațiilor financiare ale denaturărilor nedetectate, în cazul în care există, ar putea fi semnificative dar nu pervazive

opinie contrară – atunci când auditorul, după ce a obținut probe de audit suficiente și adecvate, concluzionează că denaturările, individuale sau cumulate, sunt atât semnificative cât și pervazive³ pentru situațiile financiare;

imposibilitatea de exprimare a opiniei – atunci când auditorul nu este capabil să obțină probe de audit suficiente și adecvate pe care să își fundamenteze opinia, și concluzionează că efectele posibile ale denaturărilor nedetectate asupra situațiilor financiare ar putea fi atât semnificative cât și pervazive. În situații extrem de rare, care implică incertitudini multiple, auditorul concluzionează că deși a obținut probe de audit suficiente și adecvate cu privire la fiecare din incertitudinile individuale, nu este posibil să își formeze o opinie asupra situațiilor financiare din cauza eventualității interacțiunii incertitudinilor și al posibilului lor efect cumulat asupra situațiilor financiare.

Limitarea auditului - imposibilitatea efectuării în volum complet a procedurilor de audit considerate ca fiind necesare în circumstanțele create pentru realizarea obiectivului auditului.

---

³ *Pervaziv* un termen utilizat, în contextul denaturărilor, pentru a descrie efectele denaturărilor sau eventualele efecte asupra situațiilor financiare, sau, dacă este cazul, care nu pot fi detectate din cauza incapacității de a obține probe de audit suficiente și adecvate. Efectele pervazive (omniprezente) asupra situațiilor financiare sunt cele care, în opinia auditorului: (i) nu se limitează la elemente specifice, conturi sau elemente ale situațiilor financiare; (ii) dacă sunt limitate, reprezintă sau ar putea reprezenta o parte semnificativă din situațiile financiare; sau (iii) în ceea ce privește prezentarea informațiilor, acestea sunt fundamentale pentru înțelegerea de către utilizatori a situațiilor financiare.

Deficiență - schimbarea sensului, naturii sau caracterului unor date, informații, cifre, etc.

Eroare - reprezentare greșită asupra unei situații de fapt.

Situație financiară - set de rapoarte care caracterizează poziția financiară, performanța financiară și alte informații aferente activității entității pentru o perioadă de gestiune.

